

פתח דבר

תושבים ותושבות יקרים ויקרות,

מהו משלח היד הפופולרי בקרב התושבים והיכן ממוקמת תל-אביב-יפו מבחינת שיעור המועסקים? כמה מבקרים במוזאונים בעיר ובמוסדות התרבות שלה? מה מספר התיירים שפקדו את המלונות היפו-תל אביביים בשנה החולפת? מהו חלקה היחסי של העיר בבנייה להארכה, מסחר ושירותים עסקיים ביחס לשאר חלקי הארץ ומה תרומתה לפדיון ענף המלונאות בישראל?

בתום עבודת איסוף, עיבוד וניתוח, אני שמח להגיש לכם את עיקרי הנתונים והמגמות של השנתון הסטטיסטי. השנתון הסטטיסטי מרכז את נתוני הסטטיסטיים של שנת 2016, והוא מוגש לכם במהדורה מקוונת באתר האינטרנט של עיריית תל-אביב-יפו.

תגלו בו למשל ששנת 2016 הצטיינה באחוזי הבנייה הגבוהים ביותר למגורים ב-50 השנים האחרונות ושחלקן של דירות בנות 3 חדרים הוא הגבוה ביותר משנת 1975. לצד הבנייה המואצת והפיתוח, מדדנו השנה וראינו עלייה של כ-50% בשטחי הריאות הירוקות, הכוללים פארקים, גנים, חורשות ושטחים ירוקים פתוחים, ביחס לשטחן בשנת 2000. והנה עוד סטטיסטיקה מעניינת, הפעם בתחום הדמוגרפי: כמות משקי הבית עם ילדים בעיר גדלה ב-19% בשש השנים האחרונות בעוד שבישראל גידול זה היה של כ-10% בלבד; ולצד זאת - נתוני 2016 מצביעים על כך שבעיר שהוכתרה כמעצמה של צעירים, מצוי מספר התושבים בגילאי 65 ומעלה במגמת עלייה והם מהווים כיום 15% מכלל התושבים בעיר.

בקיצור, הממצאים בהחלט מעניינים, ולא פחות מכך - חשובים. הנתונים המוצגים כאן הם פרי עבודת המרכז למחקר כלכלי וחברתי, ששוקד על איסוף מידע, מחקר, עיבוד וניתוח מעמיק של הנתונים לצורך הבנת מגמות שינוי והתפתחות במגוון תחומים הנוגעים לעיר, לתושביה ולשירותים הניתנים בה. הממצאים שלפניכם משמשים כלי משמעותי בתכנון העתידי של פני העיר ובשיפור איכות החיים בתל-אביב-יפו, החוגגת את 108 שנותיה בעשייה יומיומית, בצמיחה ובהתחדשות מתמדת.

שלכם,

רון חולדאי

ראש עיריית תל-אביב-יפו

הקדמה

חוברת 'עיקרי הנתונים והמגמות' מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים, כגון: אוכלוסיית העיר ומאפייניה, פעילות כלכלית, חינוך ותרבות, תשתיות, שירותים עירוניים שונים ועוד.

הנתונים שבחוברת זו נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי צוות המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו.

כאן גם המקום להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ולא לה שסייעו בהפקת חוברת זו.

פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי המתפרסם באתר האינטרנט של עיריית תל-אביב-יפו. כמו כן, באתר האינטרנט מתפרסמים דברים רבים נוספים - סקרי תושבים, מחקרים ועבודות מגוונות (כתובת האתר העירוני : <https://www.tel-aviv.gov.il/statistics.aspx>).

בברכה,

לאה אשוח

מנהלת המרכז למחקר כלכלי וחברתי

כסלו התשע"ח - דצמבר 2017

תוכן העניינים

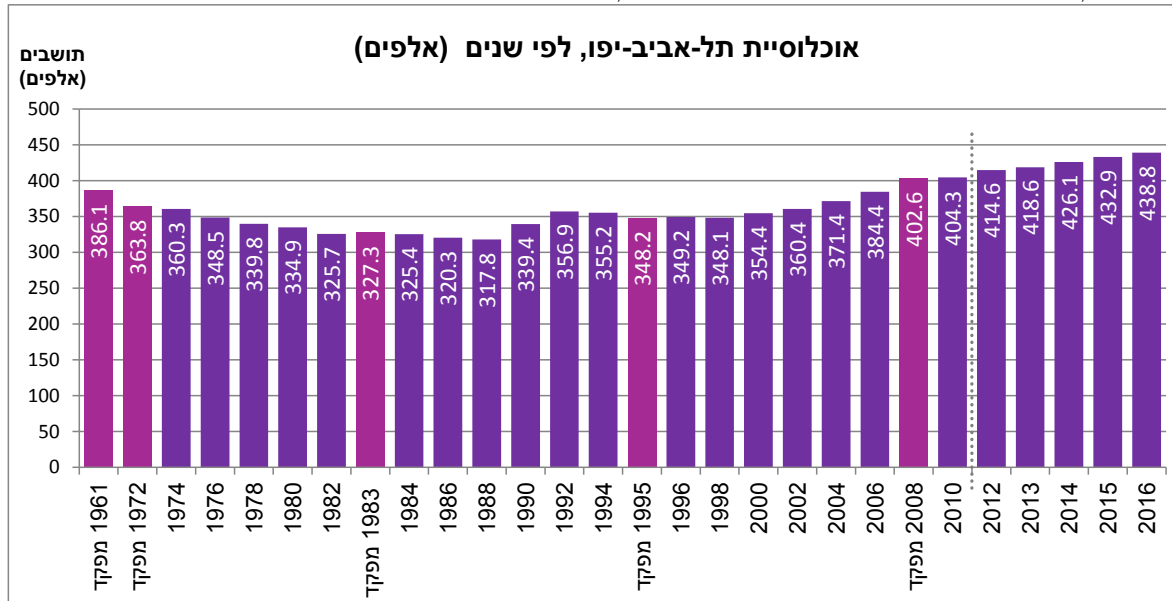
5	אוכלוסייה
13	משקי בית ורמת חיים
18	שירותים חברתיים וביטוח לאומי
21	חינוך והשכלה
27	תרבות ופנאי
29	דיור ובינוי
32	עסקים ותעשייה
34	תעסוקה
38	תיירות
41	סדר ציבורי
41	קיימות
46	תקציב העירייה

אוכלוסייה

1. גודל האוכלוסייה

מאמצע שנות ה-90' אוכלוסיית העיר נמצאת במגמת גידול עקבית. עם זאת, חלקה של האוכלוסייה בתל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הצטמצם ובשנת 2016 הוא עמד על כ-5%.

בסוף 2016 גודלה של אוכלוסיית העיר הגיע לשיא מאז היווסדות העיר - 438,820 תושבים. חלקה של אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הלך והצטמצם עם השנים: בראשית שנות ה-60' אוכלוסיית העיר היוותה כ-18% מכלל ישראל וב-2016 היא היוותה כ-5% בלבד. תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל, אחרי ירושלים שמנתה בשנת 2016 כ-882,700 תושבים, ולפני חיפה שמנתה באותה השנה כ-279,600 תושבים.

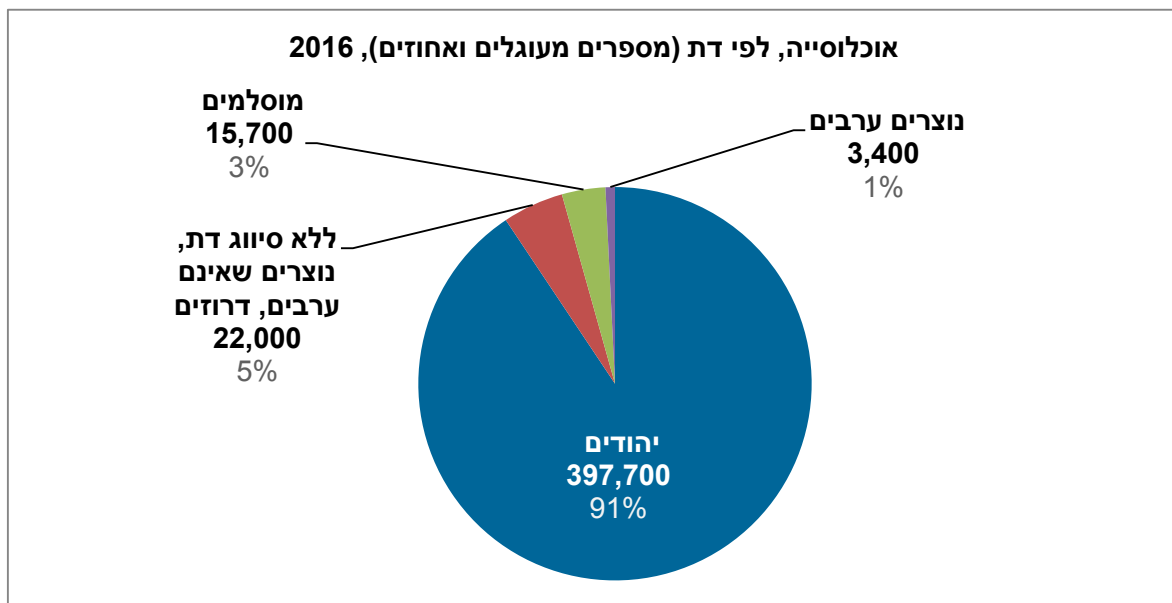

הערה: עד שנת 2010 השנים מוצגות בדילוגים.

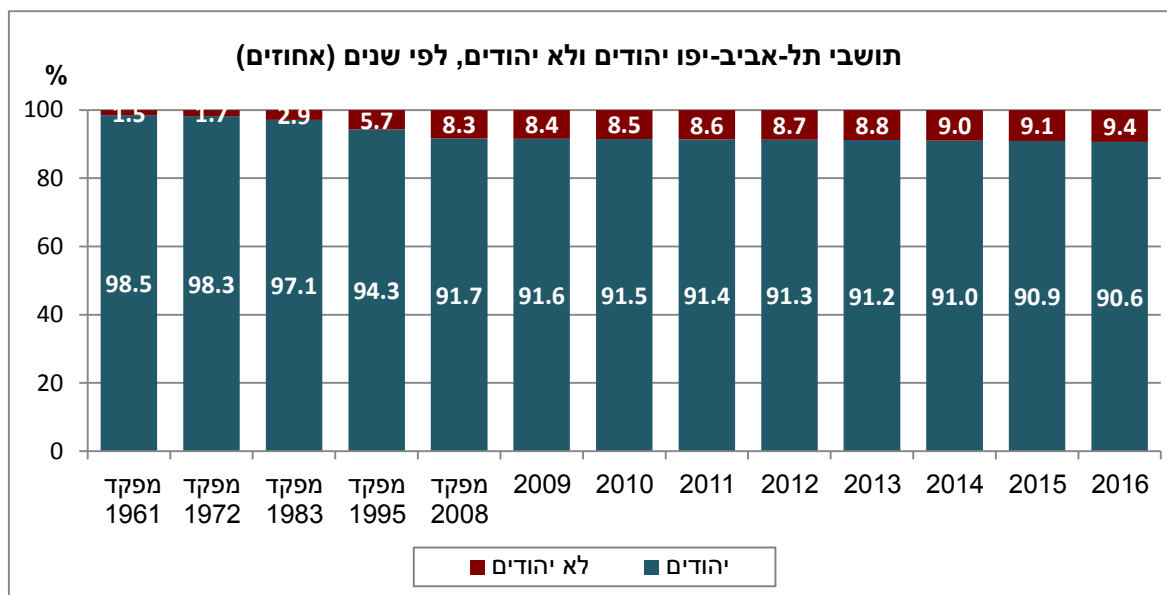
בעיר חיים גם כמה עשרות אלפי תושבים שאינם בעלי מעמד אזרחי במדינה - מהגרי עבודה (חלקם חוקיים וחלקם לא חוקיים) ופליטים המבקשים מקלט מדיני. הנתונים המוצגים כאן אינם כוללים אוכלוסייה זו.

אוכלוסייה, לפי דת

אוכלוסיית העיר מורכבת מקבוצות אוכלוסייה שונות מבחינה דתית: יהודים, מוסלמים ונוצרים. הרוב המוחלט של האוכלוסייה הוא יהודים - 397,700 תושבים (כ-91%), בעוד שמספר הלא יהודים קטן יחסית - כ-41,000 ומתוכם כ-19,000 ערבים (מוסלמים, נוצרים ודרוזים).

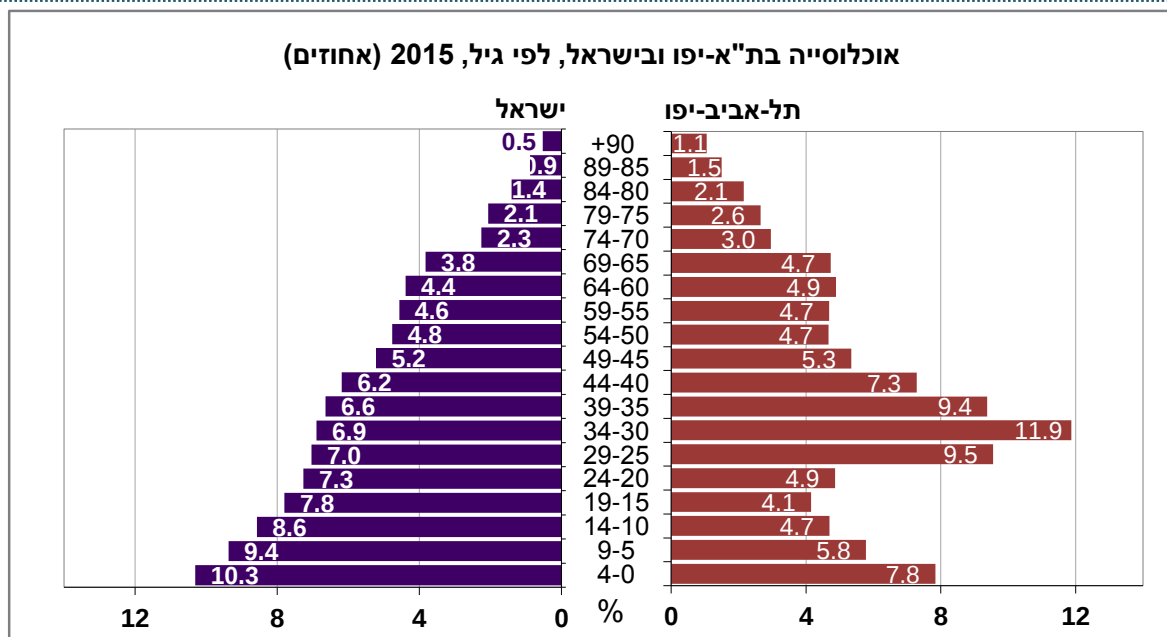

שיעור האוכלוסייה היהודית מכלל האוכלוסייה בעיר מצטמצם בשיעור שנתי מאוד קטן אך עקבי לאורך השנים. בחמש השנים האחרונות אוכלוסייה זו הצטמצמה בקרוב לאחוז (0.7%).

2. אוכלוסייה לפי גיל ואזור

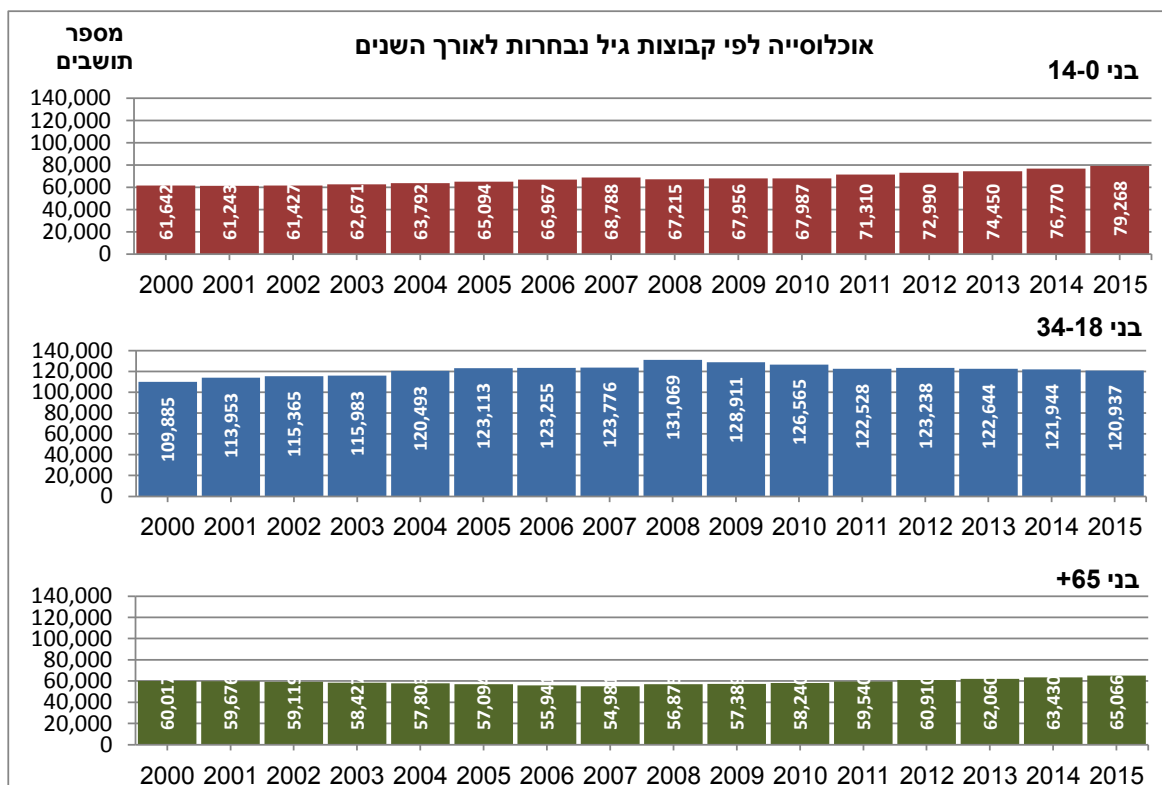
לתל-אביב-יפו מבנה דמוגרפי שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות (ירושלים, חיפה, ראשון לציון, אשדוד ופתח תקווה). בעיר ישנו אחוז גבוה של צעירים - כ-28% מהתושבים הם צעירים בגילאי 18 עד 35. בהשוואה לישראל, בתל-אביב-יפו אחוז גבוה יחסית של אוכלוסייה מבוגרת בגילאי 65 ומעלה ואחוז קטן יחסית של ילדים בגילאי 0-14.

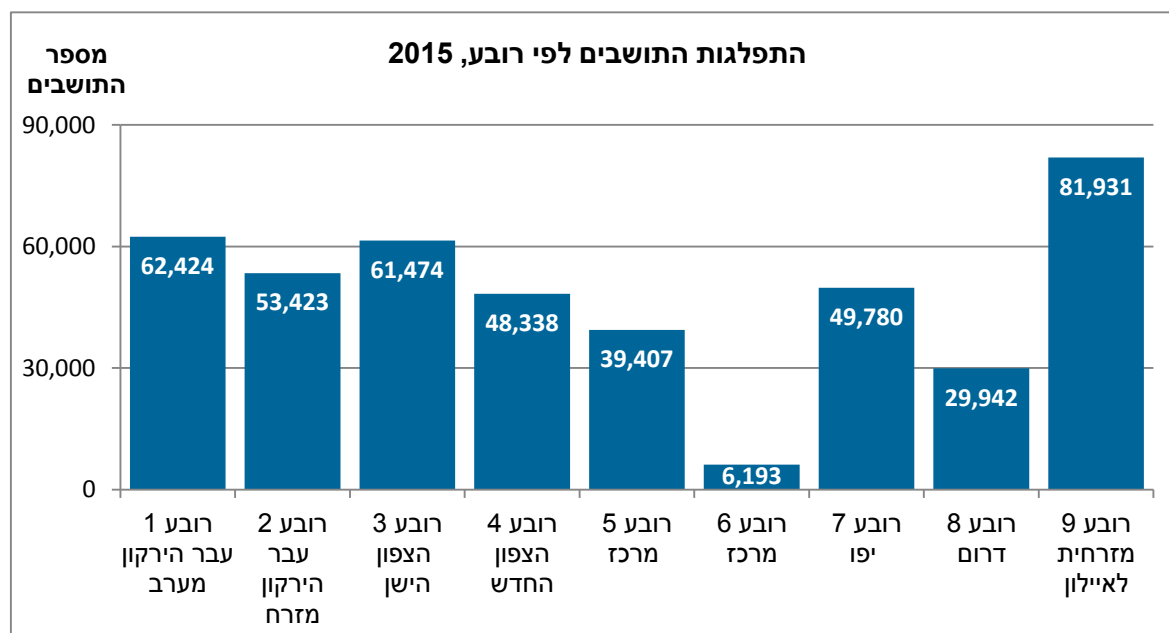
המבנה הדמוגרפי הייחודי של אוכלוסיית העיר בא לידי ביטוי בשלוש קבוצות גיל: קבוצת הצעירים, ובמיוחד בגילאי 25-34, שחלקם היחסי מתוך כלל האוכלוסייה בעיר גדול בהשוואה לחלקם היחסי באוכלוסיית ישראל (כ-21%, בהשוואה לכ-14%, בהתאמה); קבוצת בני ה-65 ומעלה, היא קבוצת גיל שחלקה היחסי מכלל אוכלוסיית העיר אף הוא גדול יותר בהשוואה לישראל (כ-15%, בהשוואה לכ-11%, בהתאמה); וקבוצת הילדים בגילאי 0-14, שחלקה היחסי בתל-אביב-יפו קטן משמעותית בהשוואה לישראל (כ-18%, בהשוואה לכ-28%).

במהלך השנים חלו שינויים בגודלן של קבוצות גיל השונות. בחמש השנים האחרונות חלה עלייה גדולה במספר הילדים בגילאי 0-14 - גידול של כ-11%. משנת 2008 אוכלוסיית הצעירים בגילאי 18-34 נמצאת במגמת צמצום הדרגתית, אם כי בחמש השנים האחרונות הצמצום התמתן ונאמד על כ-1% בכל התקופה

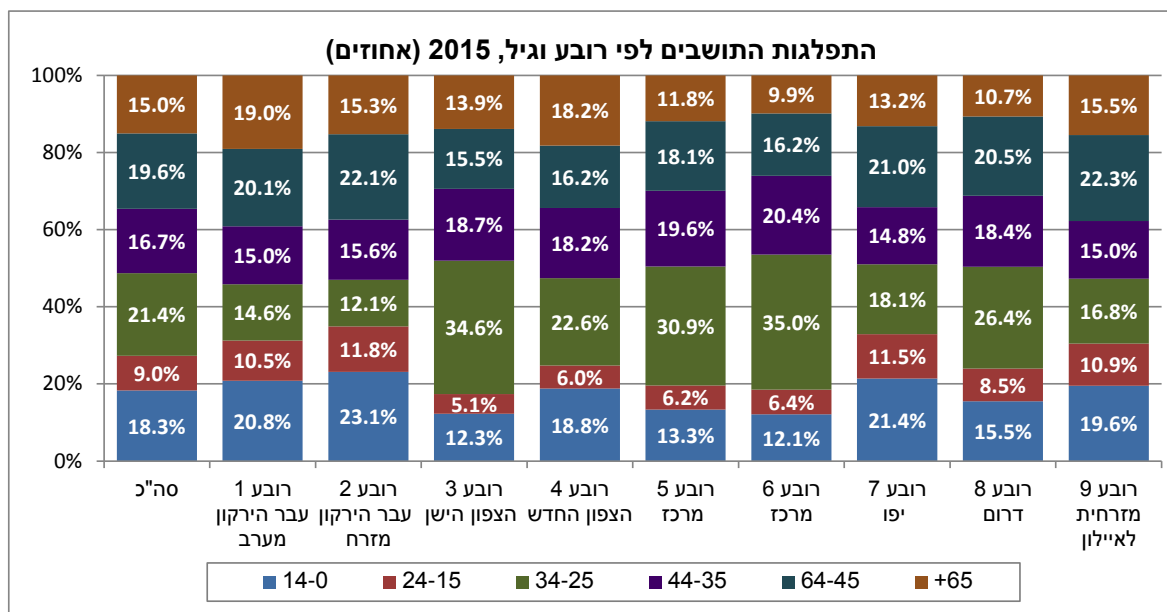
(משנת 2011 ועד 2015). לאחר תקופה ארוכה של צמצום מתון במספר בני גילאי 65 ומעלה, החלה קבוצה זו לגדול כך שקצב הגידול עלה במיוחד בחמש השנים האחרונות - גידול של למעלה מ-9%.

באופן כללי, אוכלוסיית העיר מבוגרת יותר בהשוואה לאוכלוסיית ישראל - חציון הגיל בתל-אביב-יפו הוא 35.7 לעומת חציון הגיל בישראל 29.7. מבחינת התפלגות האוכלוסייה בעיר, רובע 9 (מזרחית לאיילון), בולט בהשוואה לשאר הרבעים בשל היותו הרובע עם מספר התושבים הגדול ביותר (קרוב ל-82,000 תושבים - 19% מכלל התושבים בעיר).

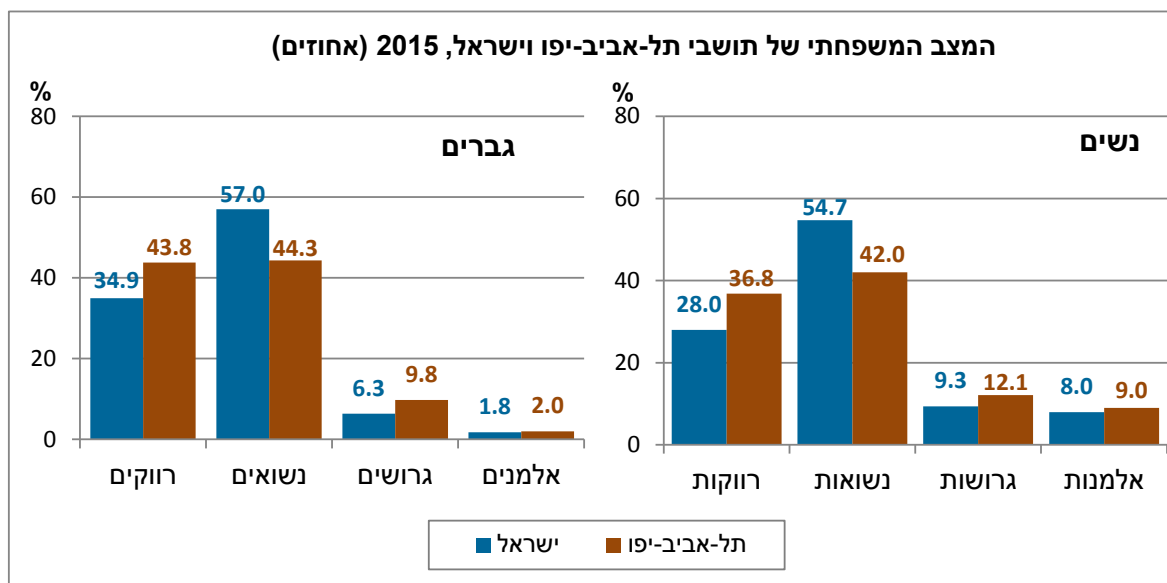
ברובע 9 אחוז גבוה של מבוגרים בגילאי 64-45 (כ-22%) ואחוז גבוה של ילדים בגילאי 0-14 (כ-20%). כמו כן, ברובע 9, אחוז נמוך יחסית של צעירים בגילאי 25-34 (כ-17%), וזאת בשונה מאחוז הגבוה יותר של קבוצה זו בכלל העיר (כ-21%). רובע 1 בעבר הירקון הוא הרובע השני בגודלו (כ-62,400 תושבים) ודומה מאוד במאפייניו לרובע 9 מבחינת ההרכב הגילי של האוכלוסייה, למעט אחוז גבוה יותר של בני 65 ומעלה.

גם רובע 3 (הצפון הישן) הוא רובע גדול יחסית בהשוואה לשאר הרבעים (כ-61,500 תושבים) - ברובע זה בולט האחוז הנמוך של ילדים בגילאי 14-0 (כ-12%) ו-24-15 (כ-5%) ומאידך, בולט האחוז הגבוה של צעירים, במיוחד בני 34-25 (כ-35%) - אחוז גבוה משמעותית בהשוואה לאחוז קבוצת גיל זו בכלל העיר (כ-21%).

3. מצב משפחתי

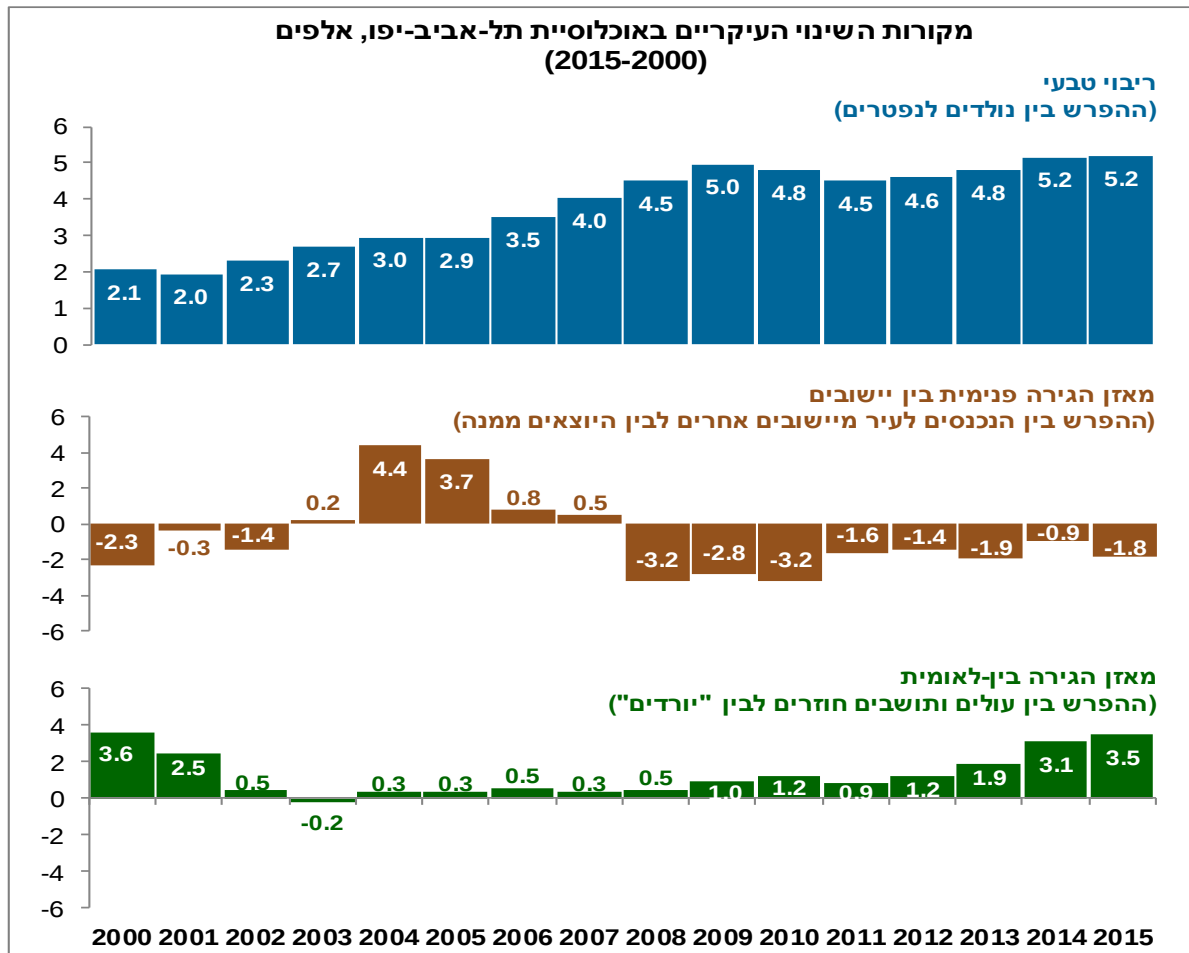
בתל-אביב-יפו אחוז גבוה של רווקים ושל רווקות בהשוואה לאחוז המקביל בישראל; הדבר בא לידי ביטוי במיוחד בקרב האוכלוסייה הצעירה בגילאים 25 עד 35.

בשנת 2015, בתל-אביב-יפו אחוז הרווקים מקרב הגברים בגילאי 15 ומעלה היה כ-44% ובישראל כ-35%; בקרב הנשים בגילאי 15 ומעלה אחוז הרווקות היה כ-37%, בעוד שב ישראל הוא היה כ-28%. האחוז הגבוה של הרווקים והרווקות בולט במיוחד בקבוצת הגיל של בני 25 עד גיל 35, בה כ-69% מהגברים היו רווקים וכ-58% מהנשים היו רווקות. בחמש חמש השנים האחרונות אחוז הרווקים והרווקות בקבוצת גיל זו נשמר ללא שינוי.

4. מקורות שינוי האוכלוסייה

המרכיבים הדמוגרפיים העיקריים שמשפיעים על גודלה של אוכלוסיית העיר הם: ריבוי טבעי ומאזן הגירה בין-לאומי, התורמים לעלייה בגודל האוכלוסייה בשל היותם חיוביים ומצד שני, מאזן ההגירה בין יישובים, הגורם לצמצום באוכלוסיית העיר בשל היותו שלילי.

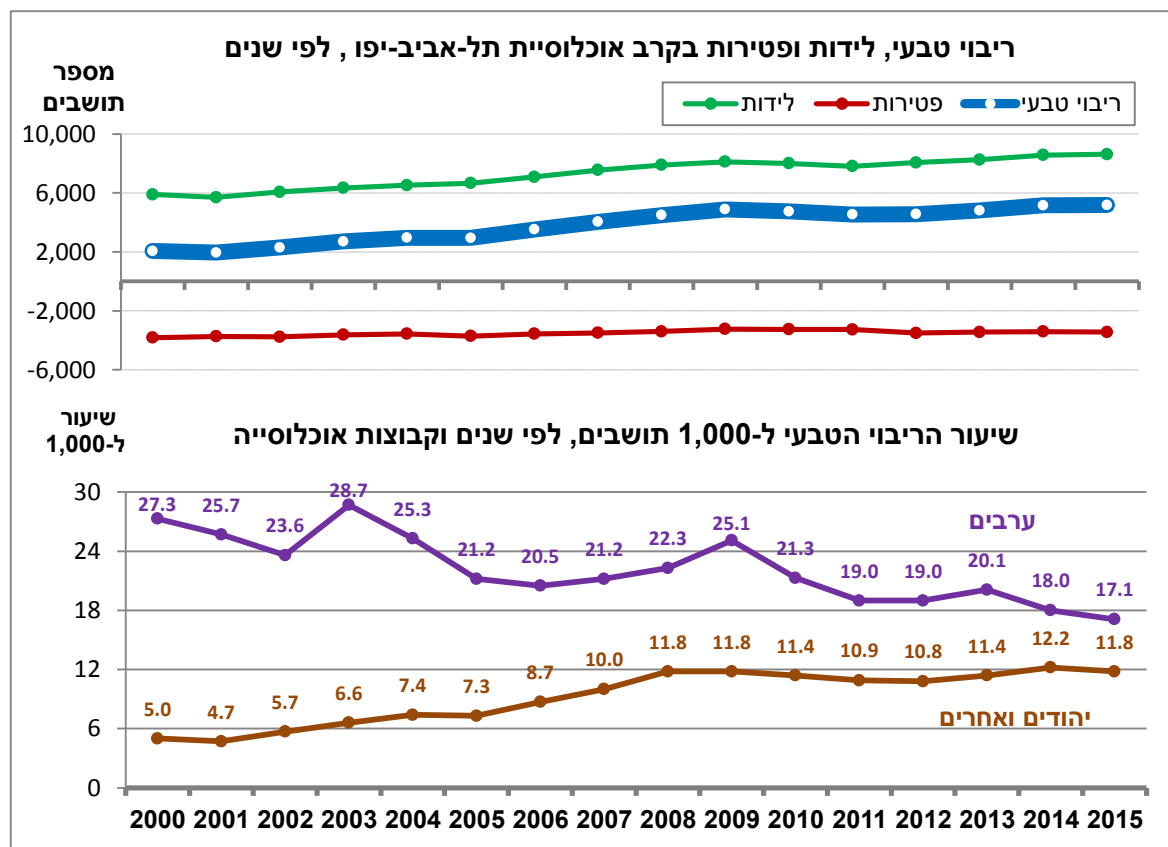
הערה: משנת 2008, לאחר מפקד האוכלוסין 2008, הנתונים מתוקננים במקדם ניפוח ייחודי, בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה.

ריבוי טבעי

הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמצא במגמת עלייה - בחמש השנים האחרונות נרשמה עלייה עקבית כתוצאה מהעלייה במספר הלידות.

הריבוי הטבעי הוא ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו תורם לגידול באוכלוסיית העיר, שכן מספר הנולדים גדול הרבה יותר ממספר הנפטרים. בשנת 2015 הריבוי הטבעי עמד על כ-5,200 נפשות (כ-8,630 לידות וכ-3,450 פטירות). לאורך השנים, הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו היה נמוך יחסית. מתחילת שנות ה-2000 נרשמה מגמת עלייה בריבוי הטבעי, מגמה שבחמש השנים האחרונות ממשיכה לגדול בעקביות. הריבוי הטבעי במגמת עלייה כתוצאה מהגידול במספר הלידות.

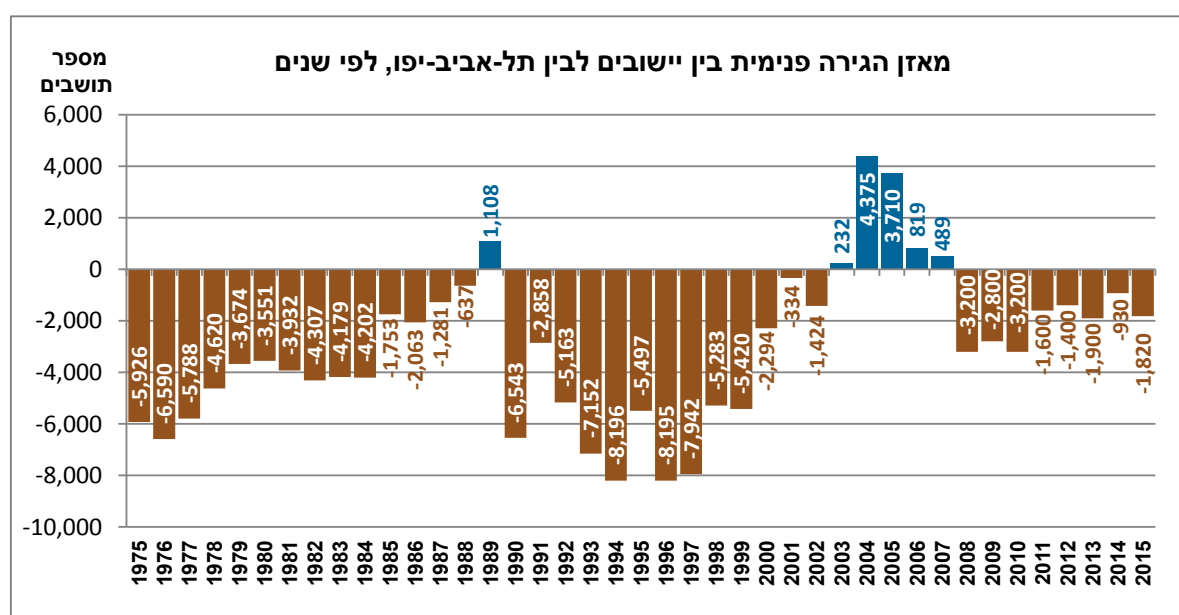
שיעור הריבוי הטבעי ל-1,000 תושבים בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה יותר משיעור המקביל בקרב היהודים והאחרים - 18.0 בהשוואה ל-12.4, בהתאמה. הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמוך משיעור בישראל בקרב שתי האוכלוסיות - בשנת 2015, בקרב היהודים והאחרים שיעור הריבוי הטבעי הארצי היה 14.8 ובקרב הערבים הוא היה 20.7.

תופעה נוספת היא דחיית גיל הלידה בקרב נשים, בתל-אביב-יפו תופעה זו בולטת יותר בהשוואה לישראל. חלקן של הלידות, בעיקר בקרב נשים יהודיות, שגילן עד 25 יורד בהתמדה משנה לשנה - אם בשנות ה-80 34% מהנשים ילדו עד גיל 25, הרי שבשנת 2015 רק כ-4% מהנשים ילדו עד גיל זה. ואילו חלקן של הלידות בקרב נשים בגיל 30 ומעלה עלה בתקופה זו בהתמדה מ-30% לכ-78%.

הגירה פנימית בין יישובים

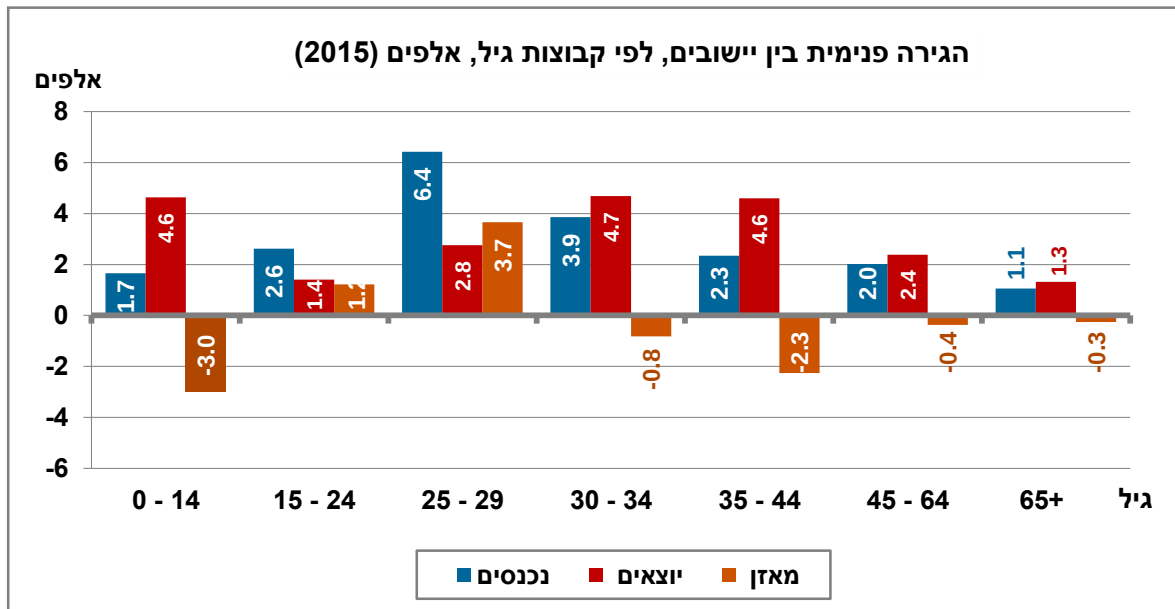
מאזן ההגירה בין יישובים בחמש השנים האחרונות היה יציב יחסית אך שלילי - כלומר מספר היוצאים מהעיר גבוה יותר בהשוואה לאלו שנכנסו אליה. במהלך 2015 נכנסו לעיר מיישובים אחרים כ-20,000 תושבים ויצאו ממנה כ-21,800 תושבים (מאזן שלילי של כ-1,800 תושבים). עם זאת, בקבוצות הגיל הצעירות מאזן ההגירה חיובי, במיוחד בקרב הצעירים בגילאי 25 עד 30.

הערה: משנת 2008, הנתונים מתוקננים בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה לאחר מפקד האוכלוסין 2008.

מאז שנות ה-70, ברוב השנים למעט שנת 1989 ותקופה שבין 2003 לבין 2007, מאזן ההגירה בין יישובים היה שלילי - מספר הנכנסים לעיר היה קטן ממספר היוצאים ממנה. בשנים האחרונות, ובמיוחד בחמש השנים האחרונות, המאזן השלילי הצטמצם משמעותית בהשוואה לעשורים הקודמים והוא התייצב על מאזן שלילי העומד על פחות מ-2,000 תושבים בשנה (בשנת 2001 המאזן היה -1,600 ובשנת 2015 המאזן היה -1,820).

מאזן ההגירה בין יישובים, למרות שבכללותו הוא שלילי, איננו שלילי בכל קבוצות הגיל. בקבוצות הגיל הצעירות 15-24 ו-25-29, מאזן ההגירה בין היישובים הוא חיובי, כלומר לעיר נכנסים יותר צעירים מאלו היוצאים ממנה. סה"כ המאזן בשתי קבוצות הגיל הללו עמד על כ-5,000+ תושבים, לעומת שאר קבוצות הגיל בהן המאזן היה שלילי.

יש לציין כי מאזן ההגירה בין יישובים אינו שלילי בכל רובעי העיר. בחלק מהרבעים המאזן חיובי: ברובע 3 (בצפון הישן), ברובע 5 (לב העיר) וברובע 6 (מרכז העסקים של העיר), וזאת כתוצאה מכניסתם של צעירים בגילאי 18 עד 35. כמו כן, מאזן ההגירה בין היישובים קשור גם למרחק בין היישובים השונים לבין תל-אביב-יפו: מאזן ההגירה בין יישובים הוא חיובי ביחס לערים מרוחקות מתל-אביב-יפו (ירושלים, חיפה, אשדוד, באר שבע וכו') ומצד שני, מאזן ההגירה הוא שלילי ביחס ליישובים קרובים לתל-אביב-יפו (כמו הוד השרון וכפר סבא) ושלילי במיוחד ביחס ליישובים הגובלים בתל-אביב-יפו (כמו גבעתיים ורמת גן).

הגירה בתוך תל-אביב-יפו

בחמש השנים האחרונות, בכל שנה בממוצע כ-7% מתושבי העיר עברו דירה מאזור אחד לאזור אחר בתוך העיר. רוב התושבים ששינו את מקום מגוריהם עשו זאת בתוך גבולות הרובע בו הם גרו.

בנוסף להגירה בין היישובים, ישנה הגירת תושבים בתוך העיר עצמה - תושבים שמשנים מקום מגורים בתוך העיר. מספר התושבים ששינו את מקום מגוריהם בתוך תל-אביב-יפו עמד ב-2015 על כ-30,100 איש, המהווים כ-7% מכלל תושבי העיר. באופן כללי, הנטייה של התושבים היא להישאר בתוך אותו אזור בו הם גרו.

בהתייחס לרבעים השונים, ישנם שני רבעים בהם מאזן ההגירה בתוך העיר שלילי - רובע 3 (הצפון הישן) ורובע 5 (מרכז העיר) - כלומר, יותר תושבים מרבעים אלו עוברים להתגורר ברבעים אחרים בעיר, ופחות תושבים מרבעים אחרים של העיר עוברים להתגורר ברבעים 3 ו-5. ביתר הרבעים מאזן ההגירה בתוך העיר חיובי.

הגירה בין-לאומית

בהגירה הבין-לאומית נכללו מהגרים שמגיעים לישראל מכוח חוק השבות ("עולים") שהשתקעו לראשונה בתל-אביב-יפו. בנוסף, בהגירה הבין-לאומית נכללו תושבי העיר שחזרו לישראל, לאחר לפחות שנה של שהות רציפה בחו"ל, וכן תושבי העיר שיצאו לחו"ל ("יורדים"), ששהו ברציפות שנה מחוץ לגבולות המדינה.

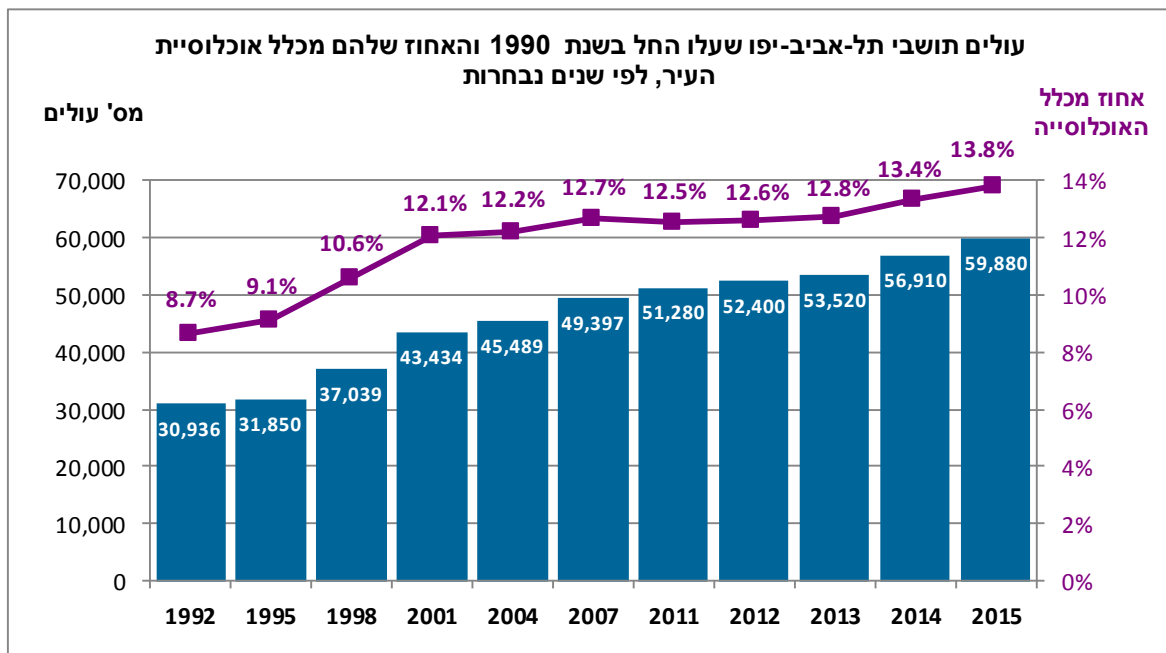
מאזן ההגירה הבין-לאומית הכוללת (ההפרש בין "עולים" ותושבים חוזרים לבין "יורדים") היה גבוה מאוד במהלך שנות ה-90 בשל גלי העלייה הגדולים מברא"מ לשעבר. מאזן זה הלך והצטמצם עם השנים עד שהפך להיות שלילי בשנת 2003. משנת 2003 ואילך החלה מגמת עלייה הדרגתית במאזן זה,

כך שהוא הפך שוב לחיובי ובשנים האחרונות הוא בעל תרומה משמעותית לגידול אוכלוסיית העיר. נכון לשנת 2015, כתוצאה מההגירה הבין-לאומית נוספו לאוכלוסיית העיר כ-3,500 תושבים (מספר שלא היה כמותו מאז שנת 2000 בה הגיעו לעיר כ-3,600 תושבים).

5. עולים חדשים

בעיר מתגוררים כ-59,900 עולים שעלו לישראל אחרי שנת 1990. העולים מתגוררים בעיקר במזרח העיר (רובע 9) וביפו (רובע 7) - כ-34% מכלל העולים גרים באזורים אלו.

נכון לשנת 2015, היו בעיר כ-59,900 עולים שהיגרו לישראל החל בשנת 1990, והם היוו כ-14% מכלל תושבי העיר. אחוז העולים מכלל תושבי העיר היה במגמת עלייה משמעותית במהלך שנות ה-90, העשור הראשון להגירתם של עולי ברית המועצות לשעבר, והוא התייצב במהלך שנות ה-2000. בחמש השנים האחרונות האחוז הזה במגמת עלייה מתונה.

העולים מהווים אחוז ניכר מהאוכלוסייה בדרום העיר, במיוחד ברובע 8 (כ-23%) וביפו - רובע 7 (כ-21%). בצפון העיר, אחוז העולים מתוך האוכלוסייה נמוך, במיוחד בעבר הירקון - ברובע 2 (כ-6%).

6. תחזית אוכלוסייה

לפי תחזית האוכלוסייה שנערכה בשנת 2016, אם המגמות הדמוגרפיות הנוכחיות יימשכו, משנת 2016 ועד שנת 2035 תגדל אוכלוסיית העיר בכ-23% ותעמוד על כ-573,100 איש (לא כולל את האוכלוסייה הזרה - עובדים חוקיים ולא חוקיים ומבקשי מקלט ופליטים). הגורם העיקרי לגידול הצפוי הוא הבנייה והאכלוס של יחידות הדיור החדשות שמתוכננות. באופן כללי, צפוי גידול בהיקף האוכלוסייה בכל קבוצות הגיל, במיוחד בקרב המבוגרים בגילאי 65 ומעלה. הצעירים בגילאי 25-39 ימשיכו להוות אחוז גדול מן האוכלוסייה (כ-32% מכלל האוכלוסייה), בעוד שקבוצת הילדים בגילאי 0-14 תשמור על משקלה היחסי מכלל אוכלוסיית העיר (כ-18%).

משקי בית ורמת חיים

משק בית הוא אדם אחד או מספר אנשים הגרים בדירה אחת ולהם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול להיות משפחתי או לכלול אנשים שאינם קרובי משפחה: בשנת 2016, 44% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הם משקי בית לא משפחתיים, כלומר משקי בית הכוללים אדם אחד או אנשים שאינם קרובי משפחה. נתון זה גבוה בהשוואה לכלל ישראל (21%).

בתל-אביב-יפו, מרבית משקי הבית הם קטנים וכוללים אדם אחד או שניים (69%). כפועל יוצא, מספר הנפשות הממוצע במשק בית בתל-אביב-יפו קטן בהשוואה לערים אחרות ולכלל ישראל. כאמור, המבנה הדמוגרפי של תל-אביב-יפו שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות. בעיר אחוז גבוה של צעירים המתגוררים בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר. אחוז גבוה מצעירים אלו מתגורר בשכירות. כמו כן, בעיר גם אחוז גבוה של בני 65+ שאחוז לא מבוטל מהם (38%) מתגוררים בגפס. מאפיינים אלו מסבירים את גודלם הקטן של משקי הבית בתל-אביב-יפו וכן את האחוז הגבוה של משקי הבית שאינם משפחתיים.

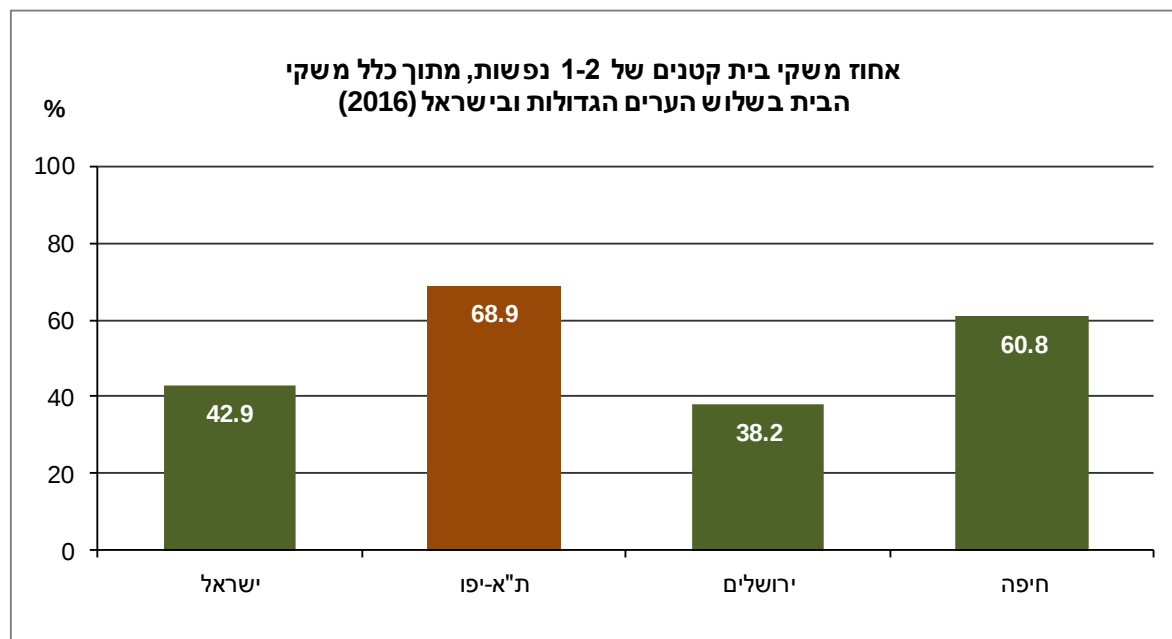
לצד מאפיינים דמוגרפיים אלה, משקי הבית בתל-אביב-יפו נבדלים ממשקי בית בישראל, בירושלים ובחיפה גם במאפיינים כלכליים: אחוז משקי הבית המשתתפים בכוח העבודה ואחוז משקי הבית עם מועסקים (מועסק אחד לפחות), גבוה יותר בקרב משקי בית בתל-אביב-יפו בהשוואה למשקי בית בחיפה ובירושלים. יתרה מכך, משקי הבית עם מועסקים בתל-אביב-יפו כוללים יותר מועסקים לנפש בהשוואה לכלל ישראל, ירושלים ולחיפה.

שילוב נתוני הכנסות והוצאות גבוהות, מחירי דיור גבוהים ותחולת עוני נמוכה (יחסית לכלל ישראל ולערים אחרות), משתלבים לכדי תמונה אחת, הכוללת מאפיינים דמוגרפיים וכלכליים ייחודיים של משקי הבית בעיר.

1. משקי בית

שיעור משקי הבית הקטנים בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בארץ: בשנת 2016 כ-69% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית של נפש אחת או שתי נפשות, בעוד שב ישראל שיעור זה עמד על כ-43%. בשנת 2016 למעלה ממחצית ממשקי הבית בעיר (56%) היו משקי בית משפחתיים, כרבע (24%) ממשקי הבית בעיר היו עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד היום בו הגיעו לגיל 18), ורבע (25%) ממשקי הבית בעיר התגורר אדם אחד לפחות בן 65 ומעלה. בין השנים 2011-2016 חל גידול משמעותי במספר משקי הבית עם ילדים עד גיל 18 בעיר (19%).

בשנת 2016 היו בתל-אביב-יפו 194,400 משקי בית, שהיוו כ-8% ממשקי הבית בישראל. כ-95% ממשקי הבית בעיר היו יהודיים. ממוצע נפשות במשק בית בתל-אביב-יפו הוא 2.2, והוא נמוך בהשוואה לירושלים (3.9 נפשות בממוצע), לחיפה (2.5) ול ישראל (3.3).

משקי הבית נחלקים למשקי בית משפחתיים ולמשקי בית שאינם משפחתיים. בשנת 2016, מעט יותר ממחצית משקי הבית בעיר היו משקי בית משפחתיים (56%). 43% מתוכם היו עם ילדים בגילאים 0-17 (כלומר, עד גיל 18). בין השנים 2011-2016, שיעור הגידול של משקי בית עם ילדים (עד גיל 18) כפול משיעור הגידול בכלל משקי הבית בעיר (19% לעומת 9%, בהתאמה).

2. משפחות

בתל-אביב-יפו התגוררו בשנת 2016 כ-111 אלף משפחות המהוות 5.5% ממספר המשפחות בישראל. כ-41% מהמשפחות בעיר הם זוגות ללא ילדים וכל היתר משפחות עם ילדים בכל הגילאים. על פי נתוני הביטוח הלאומי, בסוף שנת 2016, חיו בעיר כ-11 אלף משפחות חד-הוריות המהוות כ-21% ממספר המשפחות עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד גיל 18). נתון זה גבוה בהשוואה לנתון המקביל בישראל (כ-13%).

3. תכונות כלכליות של משקי בית

שיעורי התעסוקה וההשתייכות לכוח העבודה במשקי הבית בתל-אביב-יפו הינם גבוהים: בשנת 2016, 83% ממשקי הבית בעיר כללו אנשים שהשתתפו בכוח העבודה. בהתאם לכך, גם שיעור משקי הבית שכללו מועסקים היה גבוה ועמד על כ-81% ממשקי הבית בעיר. מנגד, שיעור משקי הבית ללא מועסקים עמד על כ-19% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו והיה נמוך בהשוואה לחיפה (28%) ולירושלים (23%) ודומה לכלל ישראל (20%).

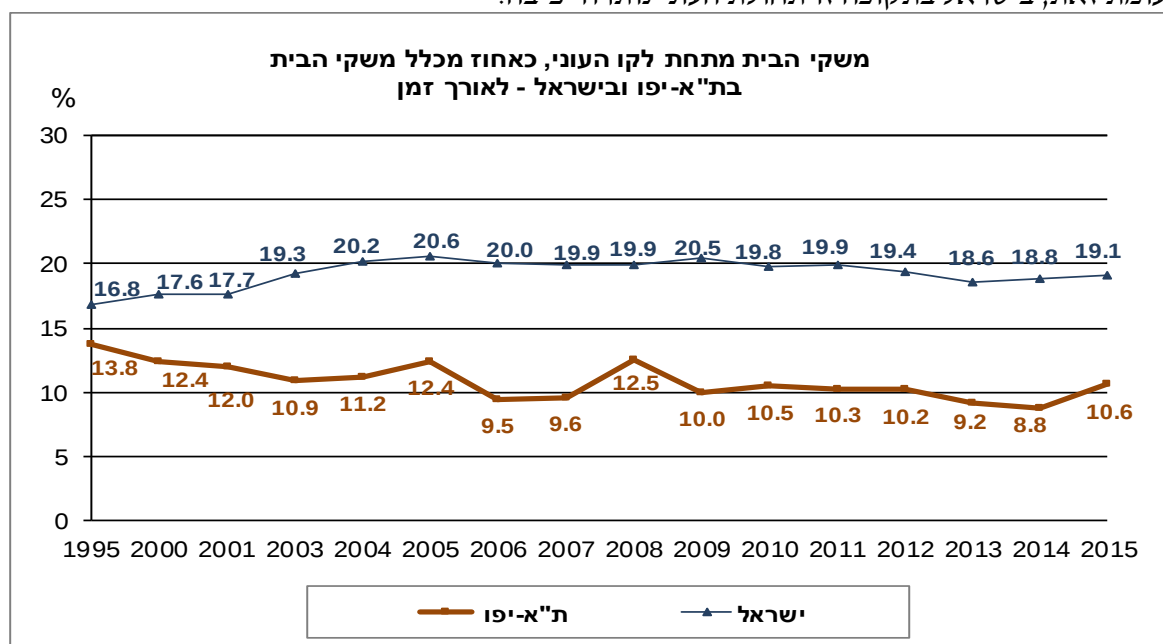
בשנת 2016 כ-81% ממשקי הבית בת"א-יפו היו משקי בית עם מועסקים, כלומר משקי בית שהיה בהם לפחות מועסק אחד. שיעור זה גבוה בהשוואה לחיפה ולירושלים (71%-ו-77%, בהתאמה) ודומה לישראל (80%).

תעסוקה הינה פועל יוצא של השתתפות בכוח העבודה: ההשתתפות בכוח העבודה במשקי הבית בת"א-יפו (83%) גבוהה יותר בהשוואה להשתתפות בכוח העבודה במשקי הבית בירושלים ובחיפה (80%-ו-74%, בהתאמה). היא גבוהה יותר בת"א-יפו בכל סוגי משקי הבית.

4. קו העוני

אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני (תחולת העוני) בתל-אביב-יפו נמוך משמעותית בהשוואה לישראל. הפער בתחולת העוני בין תל-אביב-יפו לישראל גדל עם השנים, למרות שבשנת 2015 חלה עלייה בתחולת העוני של משקי הבית בתל-אביב-יפו, היא עודנה נמוכה משמעותית בהשוואה לישראל: אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני בתל-אביב-יפו עמד על 10.6% ואילו בישראל על 19.1%. הפער גבוה במיוחד בקרב ילדים: תחולת העוני בקרב ילדים בת"א-יפו (12%) נמוכה באופן משמעותי מהנתון המקביל בישראל (30%).

בשנת 2015, כ-20 אלף משקי בית, שהיו כ-11% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו, חיו מתחת לקו העוני. אחוז הנפשות מתחת לקו העוני עמד על כ-10% מכלל הנפשות שהתגוררו בעיר. בשנת 2015 חלה בת"א-יפו עלייה בתחולת העוני של משקי בית, נפשות וילדים בהשוואה לתחולת העוני שלהם בשנת 2014. לעומת זאת, בישראל בתקופה זו תחולת העוני נותרה יציבה.

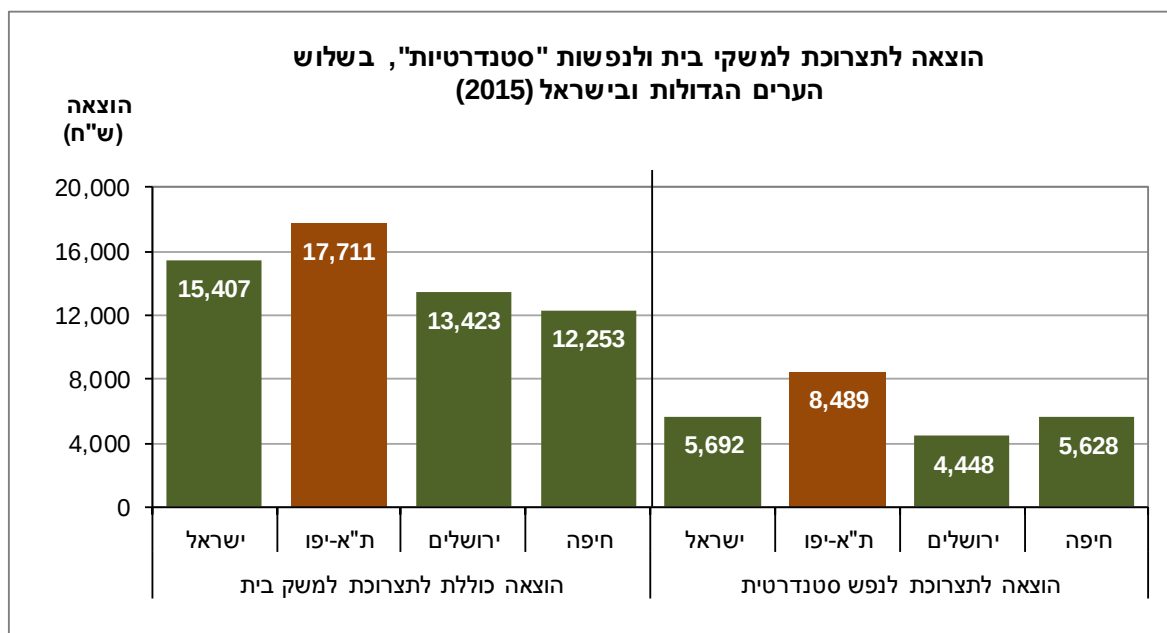

בקרב הילדים שהתגוררו בעיר, תחולת העוני עמדה על 11%. למרות העלייה בתחולת העוני של ילדים בהשוואה ל-2014, שיעורים אלה עודם נמוכים משמעותית בהשוואה לנתונים הארציים (30%) וגם בהשוואה לתחולת העוני של ילדים בירושלים (57%).

5. הכנסות והוצאות של משקי בית ורמת חיים

ההוצאות וההכנסות של משקי הבית בתל-אביב-יפו גבוהות בהשוואה לירושלים, לחיפה ולכלל ישראל. בשנת 2015 הגיעה ההכנסה הכספית החודשית ברוטו למשק בית ל-22,577 ש"ח וההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת למשק בית ל-17,711 ש"ח. על אף העובדה כי משקי הבית בתל-אביב-יפו קטנים יותר. בשנת 2015 ההוצאה החודשית הכוללת במשקי הבית בתל-אביב-יפו הייתה גבוהה מזו שבארץ בכ-15%, וההכנסה החודשית ברוטו למשק בית בתל-אביב-יפו הייתה גבוהה בכ-21% מהנתון המקביל בישראל.

על מנת ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הוצאה לנפש, עפ"י ההנחה שלכל נפש נוספת במשק הבית יש השפעה שולית פוחתת על הוצאות משק הבית. נפש סטנדרטית היא מושג המחושב לצורך זה.

בשנת 2015 ההוצאה הכוללת לתצרוכת לנפש סטנדרטית במשק בית בתל-אביב-יפו, הגיעה ל-8,489 ש"ח, והייתה גבוהה בכ-49% מהנתון המקביל בישראל.

6. הכנסות שכירים ועצמאיים

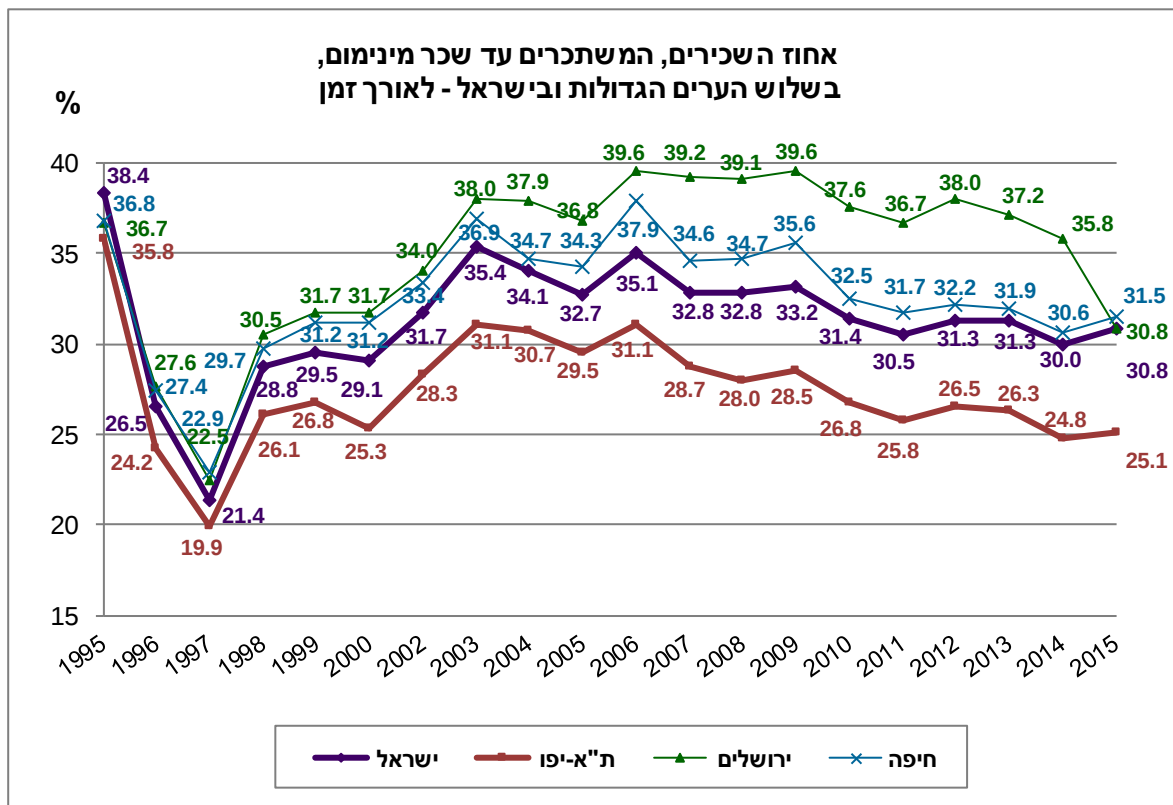
בשנת 2015, לפי הנתונים של הביטוח הלאומי, התגוררו בתל-אביב-יפו קרוב לעשירית מכלל העובדים העצמאיים בישראל. הכנסות העצמאיים תושבי העיר גבוהות בהשוואה להכנסות והעצמאיים תושבי ערים אחרות ותושבי כלל ישראל.

באופן דומה, גם הכנסות השכירים תושבי העיר גבוהות יותר: בשנת 2015, שיעור השכירים שהשתכרו פעמיים השכר הממוצע או למעלה מכך (39%) היה גבוה בהשוואה לשיעור המקביל בירושלים, חיפה ובכלל ישראל (31%-33%). כמו כן, שיעור השכירים שהשתכרו עד שכר מינימום היה נמוך בתל-אביב-יפו (25%) בהשוואה לשיעור המקביל בירושלים, חיפה ובכלל ישראל (-32% 31%).

ההכנסה הכספית הממוצעת משכר ברוטו, לשכיר בתל-אביב-יפו הייתה בשנת 2015 13,015 ש"ח. הכנסה זו הייתה גבוהה בכ-80% בהשוואה לירושלים ובכ-36%-37% יותר מבחיפה ובכלל ישראל.

שכירים ועצמאיים (מקור: הביטוח הלאומי, שנת 2015)

עצמאיים	שכירים			מספר	אחוז מישראל	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום
	מספר	אחוז מישראל	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום			
ישראל	3,649,423		30.8%	260,906		35.3%
תל-אביב-יפו	224,083	6.1%	25.1%	23,222	8.9%	32.2%
ירושלים	267,963	7.3%	30.8%	18,484	7.1%	46.9%
חיפה	126,871	3.5%	31.5%	7,487	2.9%	35.5%

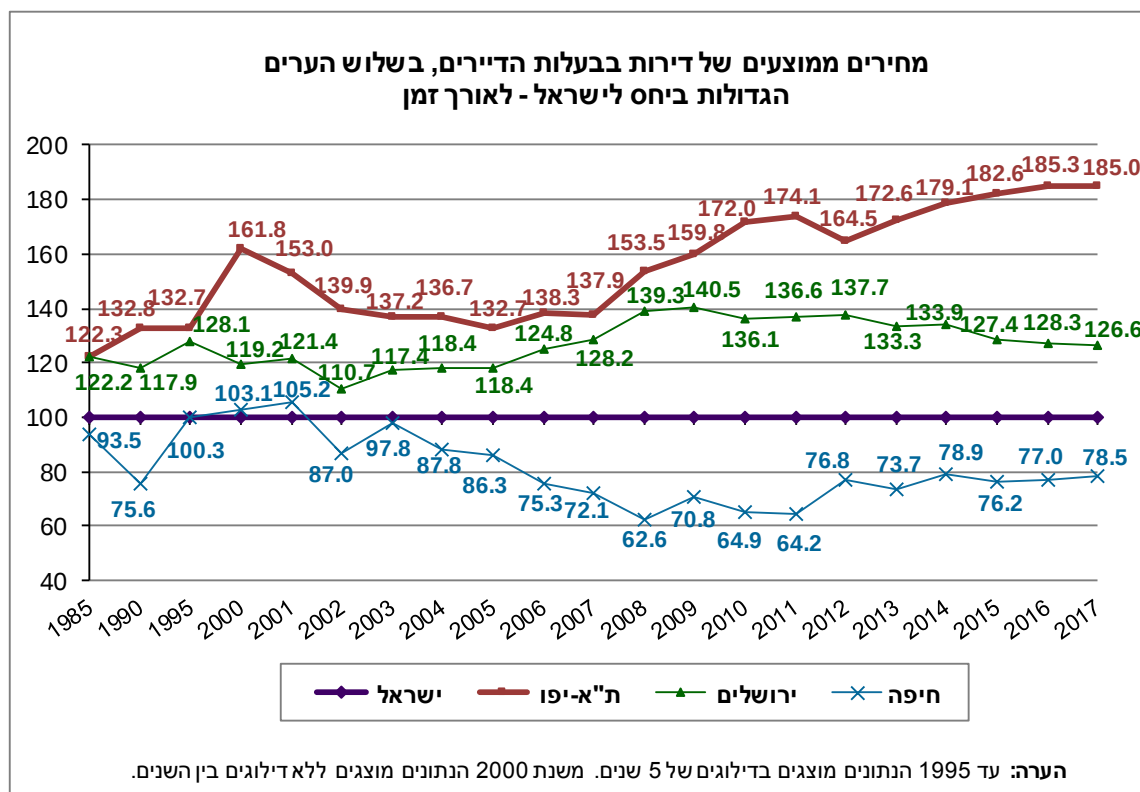

המגמות שחלו לאורך השנים, בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, דומות בישראל ובשלוש הערים הגדולות. עם זאת, שיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום בתל-אביב-יפו נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים ובחיפה. פער זה נשמר לאורך השנים. משנת 2012 שיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום בירושלים נמצא בירידה.

7. דיוור

מחירי הדירות בתל-אביב-יפו גבוהים הרבה יותר בהשוואה למחירי הדירות בישראל. בשנת 2017 מחירה הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו גבוה כמעט פי 2 בהשוואה למחיר הממוצע של דירה בישראל וגבוה פי 2.4 ממחיר ממוצע של דירה בחיפה. בדומה לכך, גם מחיר שכר הדירה בתל-אביב-יפו גבוה יותר בהשוואה לישראל (פי 1.5). שיעור המתגוררים בדירות שכורות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בישראל (47% בשנת 2015), והוא דומה לשיעור המתגוררים בדירות בבעלות (48%).

ברבע הראשון של 2017, המחיר הממוצע של דירה שנמכרה בתל-אביב-יפו היה 2,755,800 ש"ח - גבוה בכ-85% ממחיר ממוצע של דירה שנמכרה בישראל, בכ-45% יותר מאשר דירה שנמכרה בירושלים ובכ-136% מאשר דירה שנמכרה בחיפה. בחמש השנים האחרונות (2017-2013) עלו מחירי הדירות שנמכרו בת"א-יפו בכ-31%, בדומה לעליית מחירי הדירות שנמכרו בחיפה (30%). בירושלים ובכלל ישראל העלייה במחירי הדירות שנמכרו בשנים אלה נמוכה יותר (16%-22%, בהתאמה).

לאורך השנים, הפער במחירי הדירות בין תל-אביב-יפו לישראל גדל משמעותית. בעקבות העלייה הגדולה במחירי הדירות בישראל, שחלה בעשור האחרון (משנת 2008), מחירי הדירות הגבוהים, שאפיינו את העיר גם בעבר, עלו עוד יותר (אף יותר מבערים אחרות), כך שמחירי הדירות בתל-אביב-יפו הם מהגבוהים בישראל.

בעוד שבשנת 1985 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו ובירושלים היה גבוה בכ-22% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל, בשנת 2017 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו גבוה בכ-85% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל. בירושלים, לעומת זאת, מחיר ממוצע של דירה גבוה בכ-27% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל.

שיעור המתגוררים בשכירות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה בישראל. שיעור זה גדל עם השנים, כך שבשנת 2015, שיעור המתגוררים בשכירות עמד על כ-47% והיה דומה לשיעור המתגוררים בבעלות - 48% (כל היתר מתגוררים בהסדרים אחרים כגון דמי מפתח). בחמש השנים האחרונות מחירי שכר הדירה של הדירות השכורות בת"א-יפו עלו בכ-9%. עלייה זו דומה לעלייה במחירי שכר הדירה של הדירות השכורות בירושלים, חיפה וכלל ישראל (10%-12%).

צפיפות הדירות הממוצעת במשקי בית יהודיים בתל-אביב-יפו עמדה בשנת 2015 על 0.7 נפשות לחדר, זוהי צפיפות נמוכה בהשוואה לצפיפות הדירות בירושלים (0.96 נפשות לחדר) ובישראל (0.8 נפשות לחדר), ודומה בהשוואה לצפיפות הדירות בחיפה (0.68 נפשות לחדר).

יש לציין כי קיים הבדל בצפיפות הדירות של אוכלוסייה יהודית בהשוואה לאוכלוסייה ערבית. מכיוון שמרבית משקי הבית בעיר הם משקי בית יהודיים, צפיפות הדירות המוצגת מתייחסת לאוכלוסייה זו.

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

1. שירותים חברתיים

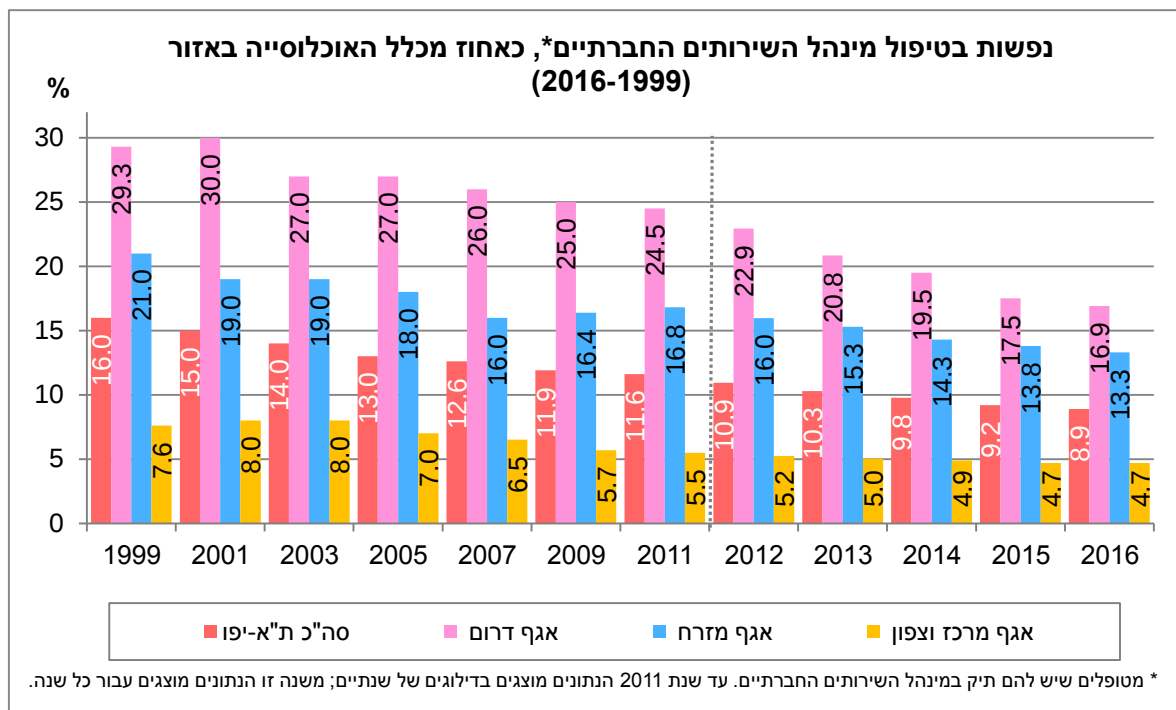
לאורך השנים מספר הנפשות ובתי האב שבטיפול מינהל השירותים החברתיים נמצאים במגמה של ירידה איטית אך בחמש השנים האחרונות נרשמה ירידה משמעותית יותר. עם זאת, קיים הבדל ניכר בשיעור המטופלים באזורים השונים בעיר.

נפשות בטיפול

בשנת 2016 שירותי הרווחה בעיר טיפלו ב-36,678 נפשות, אשר להן תיק במינהל השירותים החברתיים, המהווים כ-9% מתושבי העיר. נתון זה נמוך בהשוואה למספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה בכלל הארץ, אשר נכון לשנת 2016 היוו כ-15% מהאוכלוסייה במדינה. החל בשנת 2004 קיימת מגמת ירידה במספר הנפשות המטופלות במינהל השירותים החברתיים ובחלקם היחסי מאוכלוסיית העיר - מ-13% מכלל האוכלוסייה בתל-אביב-יפו בשנת 2004 ל-9% בשנת 2016, אולם בשנה האחרונה ירידה זאת התמתנה מעט.

שיעור המטופלים מקרב האוכלוסייה שונה משמעותית באזורים השונים בעיר: במרכז ובצפון העיר (רבעים 1-6) - כ-5% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) במחלקות המינהל לשירותים חברתיים. במזרח העיר (רובע 9) כ-13%, ובאזור דרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-17%.

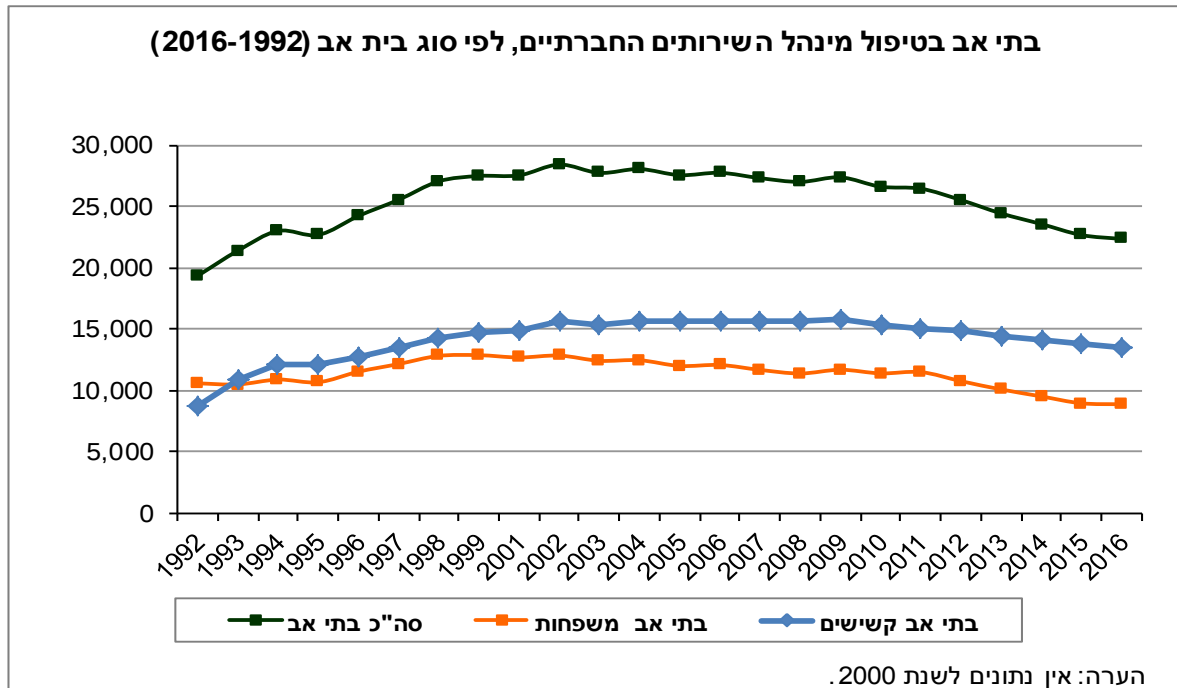
בנוסף למטופלים שיש להם תיק במינהל השירותים החברתיים, בשנת 2016 קיבלו שירות עוד 110,247 אנשים שלהם לא נפתח תיק. מהם כ-60% קיבלו שירות במסגרת אגף בריאות הציבור, אשר כלל בדיקות שיניים לתלמידי בתי הספר ופעילויות לקידום הבריאות, 22% בתוכניות שונות של מינהל השירותים החברתיים (מועדוני קשישים, תוכניות קהילתיות, מסיל"ה) והיתר קיבלו שירות במסגרת תוכניות סיוע לעולים חדשים.

בתי אב בטיפול

מינהל השירותים החברתיים נותן טיפול מתוך ראייה משפחתית, ולכן שיטת הסיווג הראשונית של המטופלים היא לפי בתי אב, הנקבעים לפי משפחות גרעיניות (ולא לפי מגורים תחת קורת גג אחת). בשנים האחרונות נמשכת מגמת הירידה ההדרגתית במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים, הקיימת זה למעלה מעשור. במהלך חמש השנים האחרונות חלה ירידה של כ-12.5% בבתי האב המטופלים, מ-25,493 בסוף שנת 2012 ל-22,319 בסוף שנת 2016. ירידה זו חלה הן בבתי אב משפחות והן בבתי אב קשישים (בהם ראש המשפחה הנו קשיש), אם כי בבתי אב משפחות שבטיפול המינהל ירידה זו חדה יותר. הפער ההולך וגדל בין מספר בתי אב קשישים המטופלים על ידי המינהל למספר בתי אב משפחות המטופלים, נמצא בהלימה עם העלייה באחוז הקשישים בעיר בשנים האחרונות. בשנת 2016 מתוך כלל בתי האב, שטופלו על ידי מינהל השירותים החברתיים - כ-40% הם בתי אב של משפחות, מרביתם בדרום ומזרח העיר (כ-55%), וכ-28% מתוכם הם חד-הוריים;

כ-60% מכלל בתי האב שבטיפול הם בתי אב של קשישים, מהם כ-47% במרכז ובצפון העיר, אזור בו מתגוררים קשישים רבים.

מלבד האגפים והמחלקות האזוריות, במינהל השירותים החברתיים ישנן מספר יחידות פונקציונליות, המספקות שירות לכלל תושבי העיר: שירות לנכויות התפתחותיות (מלבד נכים אחרים המטופלים באגפים ובמחלקות האזוריות) - 858 מטופלים; מרכז רב שירותים לעיוור (מרש"ל) - 860 לקויי ראייה; יחידה לדרי רחוב - 570 מטופלים.

2. ביטוח לאומי

קצבת זיקנה ושארים

לאורך השנים מספר מקבלי קצבת זיקנה נותר יציב, ובשנים האחרונות נמצא במגמת עליה. לעומת זאת, שיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב מקבלי קצבת זקנה ושיעור מקבלי קצבת שארם נמצאים במגמת ירידה.

בדצמבר 2016 הגיע מספר מקבלי קצבת זיקנה ומקבלי קצבת שארם בעיר ל-64,515 איש, מתוכם: 58,720 מקבלי קצבת זיקנה ועוד 5,795 מקבלי קצבת שארם.

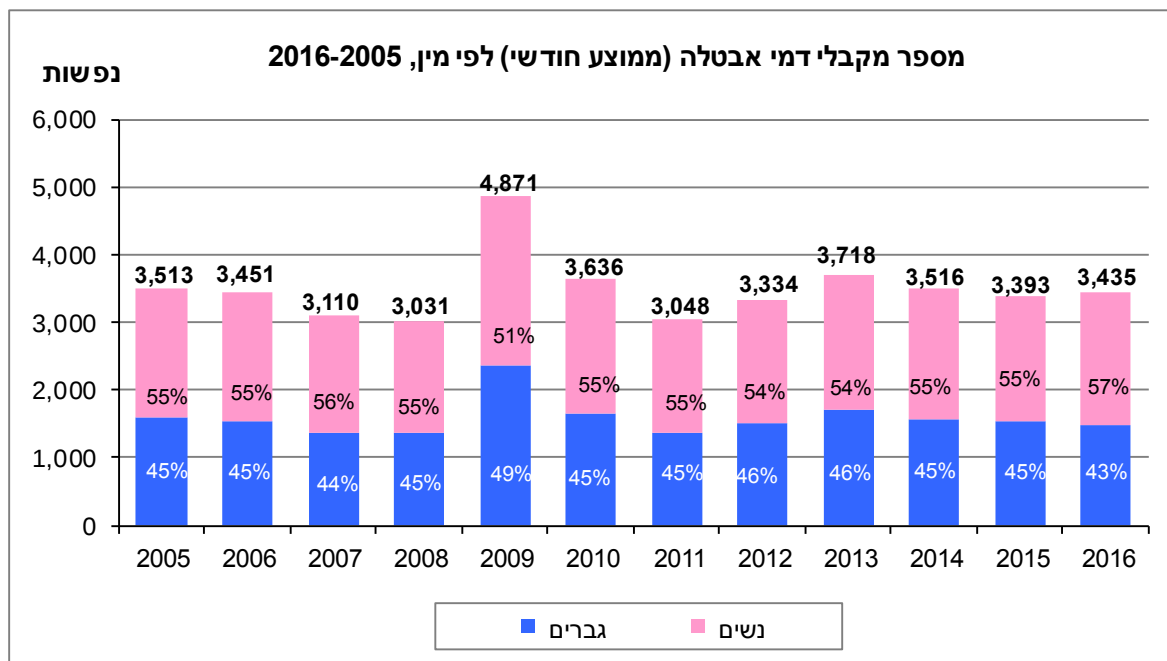
לאורך השנים מספר מקבלי קצבת זיקנה נותר יציב ובחמש השנים האחרונות עלה ב-12%. לעומת זאת, מספר מקבלי קצבת שארם נמצא במגמת ירידה עקבית: בין השנים 2000-2016 ירד מספר מקבלי קצבת שארם בכ-49%. מגמה זו בולטת בהשוואה לירידה המתונה בישראל באותה התקופה - ירידה של כ-8%.

בשנת 2016 כ-12% ממקבלי קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו מקבלים השלמת הכנסה בנוסף לקצבה. שיעור זה נמוך בהשוואה לאוכלוסייה המקבילה בישראל - כ-19%. אחוז מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זיקנה שונה בין האזורים השונים בעיר: בדרום העיר ובמזרח העיר שיעור מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זיקנה עומד על כ-29% וכ-19% (בהתאמה), בעוד שבמרכז ובצפון העיר השיעור עומד על כ-5% בשני האזורים.

לאורך השנים חלה ירידה בשיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זיקנה בתל-אביב-יפו, מכ-17% בשנת 2000 לכ-12% בשנת 2016. גם בכלל ישראל ירד שיעור זה, מכ-30% בשנת 2000 לכ-19% ב-2016. בת"א-יפו, הירידה המשמעותית ביותר נרשמה בדרום העיר - רובע 8 (מכ-35% בשנת 2000 לכ-29% ב-2016), ובמזרח העיר - רובע 9 (מכ-28% בשנת 2000 לכ-19% בשנת 2016).

דמי אבטלה

בשנת 2016 מספרם של מקבלי דמי האבטלה בתל-אביב-יפו נותר יחסית יציב, מממוצע חודשי של 3,393 בשנת 2015 ל-3,435 ב-2016. לעומת זאת, בשנת 2016, בכלל ישראל חל צמצום של כ-5% במספר המובטלים. מתוך כלל המובטלים בעיר, חלקן היחסי של הנשים גדל והגיע השנה לשיא (57%) ביחס לעשור האחרון.

חינוך והשכלה

מערכת החינוך בתל-אביב-יפו כוללת מוסדות אשר מתוקצבים במשותף על-ידי משרד החינוך ועל-ידי העירייה, וכן מוסדות המתוקצבים על-ידי גורמים פרטיים וציבוריים אחרים שאינם עירוניים. משנת תשס"ג (2002/03) החינוך העירוני כולל גם את החינוך המשותף - מוסדות חינוך מתוקצבים במשותף ע"י העירייה ועל ידי גורמים נוספים (הורים או גופים פרטיים אחרים). נוסף על כן, בשנה"ל תשס"ה (2004/05) נוספו למוסדות העירוניים והמשותפים מוסדות של החינוך המוכר שאינו רשמי (מוכש"ר) של החינוך החרדי.

תלמידים במערכת החינוך בתל-אביב-יפו

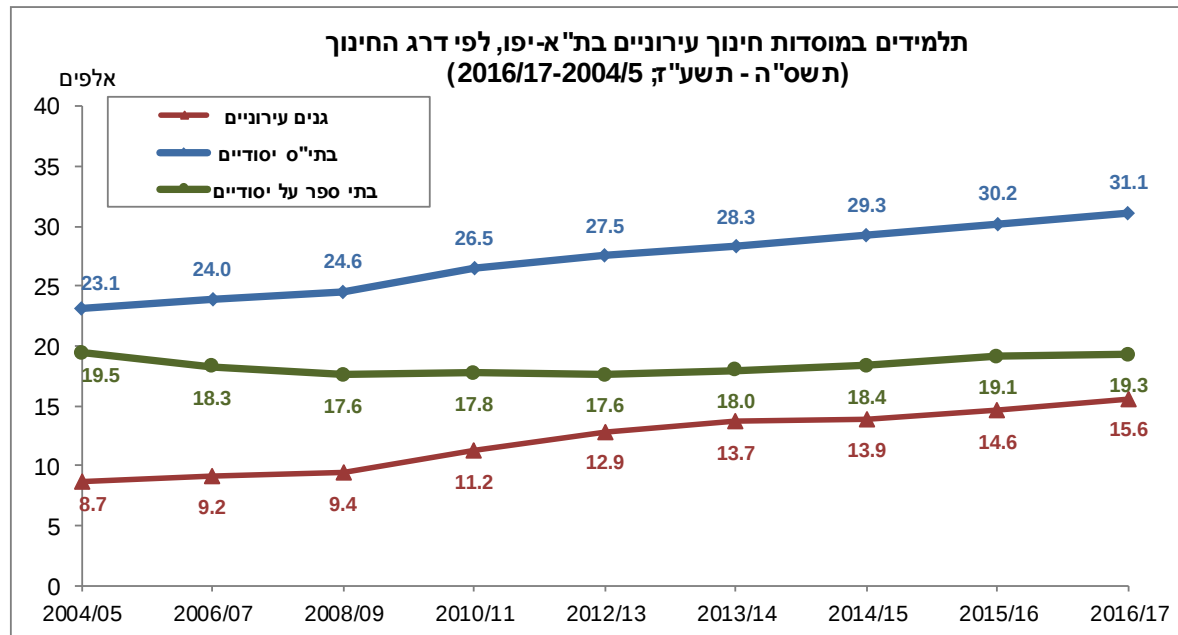
בשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) היו רשומים בקובץ החינוך העירוני בכל המסגרות כ-81,800 תלמידים: מחינוך גן ועד חינוך על-יסודי, מתוכם כ-74,740 תלמידים שלמדו במוסדות חינוך שנמצאים בעיר (מוסדות עירוניים ולא עירוניים), והשאר למדו במוסדות חינוך מחוץ לעיר.

1. מערכת החינוך העירונית והמשותפת

בשנת הלימודים תשע"ז (2016/17) מקרב כ-74,740 תלמידים שלמדו במוסדות חינוך שנמצאים בעיר כ-66,000 למדו במוסדות החינוך העירוניים והמשותפים (לא פרטיים). בחמש השנים האחרונות (מ-2012/13) חלה עלייה של כ-14% במספר התלמידים הרשומים במוסדות העירוניים והמשותפים (גנים, יסודי ועל-יסודי).

בשנת 2016 ההשתתפות העירונית בתקציב הרגיל לחינוך הסתכמה בכ-923 מיליון ש"ח, בעוד שההשתתפות של הממשלה בתקציב הרגיל לחינוך בתל-אביב-יפו הסתכמה בכ-425 מיליון ש"ח.

בתשע"ז (2016/17), מכלל התלמידים שהיו רשומים במערכת החינוך של תל-אביב-יפו (כ-81,800 תלמידים), כ-66,000 למדו בחינוך העירוני והמשותף (כולל מוכש"ר). בגני הילדים היו כ-15,600 ילדים, בחינוך היסודי למדו כ-31,100 תלמידים ובחינוך העל-יסודי למדו כ-19,300 תלמידים. רוב התלמידים למדו בחינוך הממלכתי עברי - כ-78%. בחינוך הממלכתי דתי למדו כ-9%, בחינוך החרדי (כולל חינוך מוכר שאינו רשמי שבחינוך היסודי - מוכש"ר) למדו כ-5%, בחינוך הערבי כ-5% ובחינוך המיוחד למדו כ-3%.

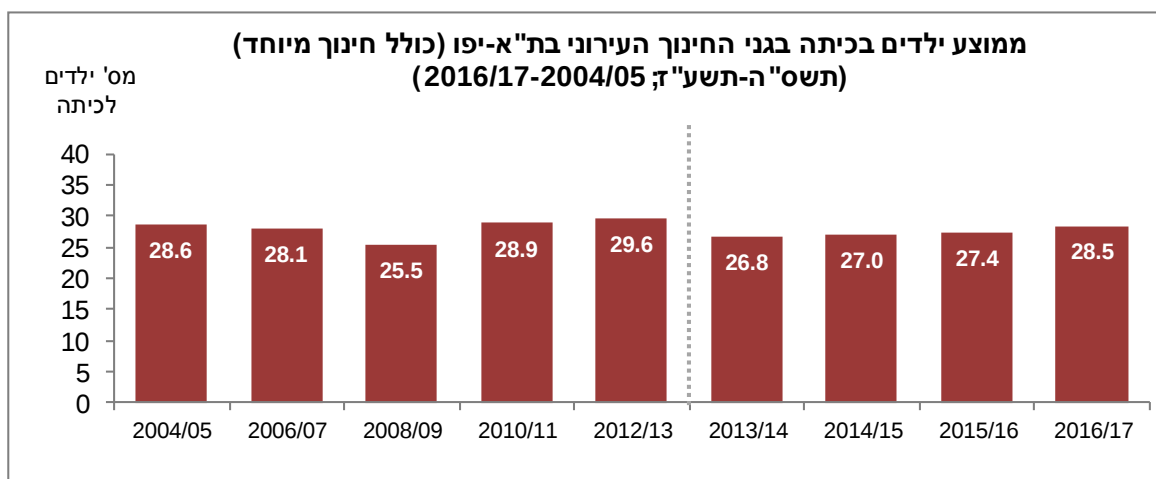
בחמש השנים האחרונות מאז 2012/13 הגידול במספר ילדי הגן היה הגבוה ביותר ועמד על כ-21%. בתקופה זו, בבתי הספר היסודיים נרשם גידול קטן יותר של כ-13% ואילו בבתי הספר העל-יסודיים נרשם גידול של כ-9% בלבד.

גני ילדים

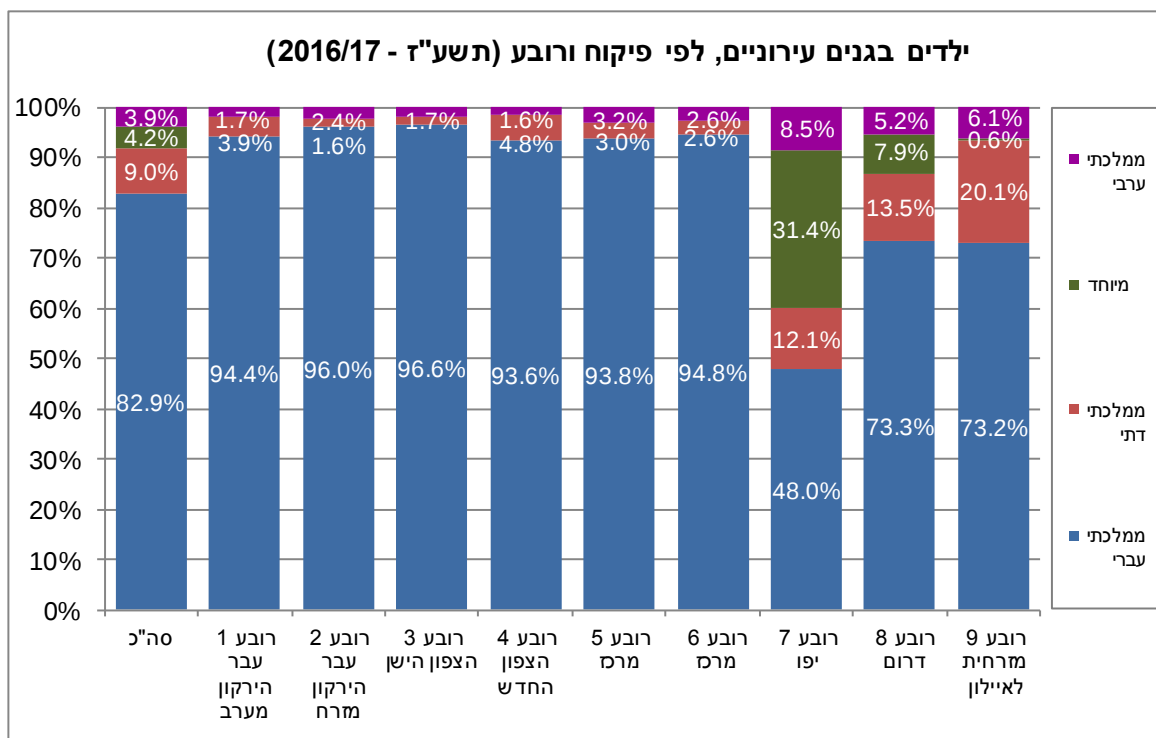
בתשע"ז (2016/17), בגני הילדים העירוניים היו כ-15,630 ילדים, מספר הילדים הגבוה ביותר שנרשם מאז תחילת שנות ה-2000. יש לציין שבתשע"ג (2012/13), על-פי החלטת ממשלת ישראל, נכנס לתוקף חוק חינוך חובה לילדים בגילאי 3-4, המחייב את הרשות לאפשר את קליטתם של כלל הילדים בגילאים המוגדרים, דבר שהביא לעלייה במספר ילדי הגנים.

מכלל הילדים בגנים העירוניים כ-30% היו בגני טרום-טרום חובה (לגילאי 3), כ-35% היו בגני טרום-חובה (לגילאי 4) ועוד כ-35% בגני חובה (לגילאי 5 ומעלה). מקרב הילדים הגרים בעיר הרוב לומדים במסגרות שבפיקוח החינוך הממלכתי עברי, כ-9% בגנים שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-4% בגנים שבפיקוח ממלכתי ערבי וכ-4% מהילדים היו בגנים של החינוך המיוחד.

בשנת 2016/17 היו בממוצע כ-28.5 ילדים בכיתה, נתון המצביע על מגמה איטית של עלייה מאז שנת 2013/14 בה היו בממוצע 26.8 ילדים בכיתה.

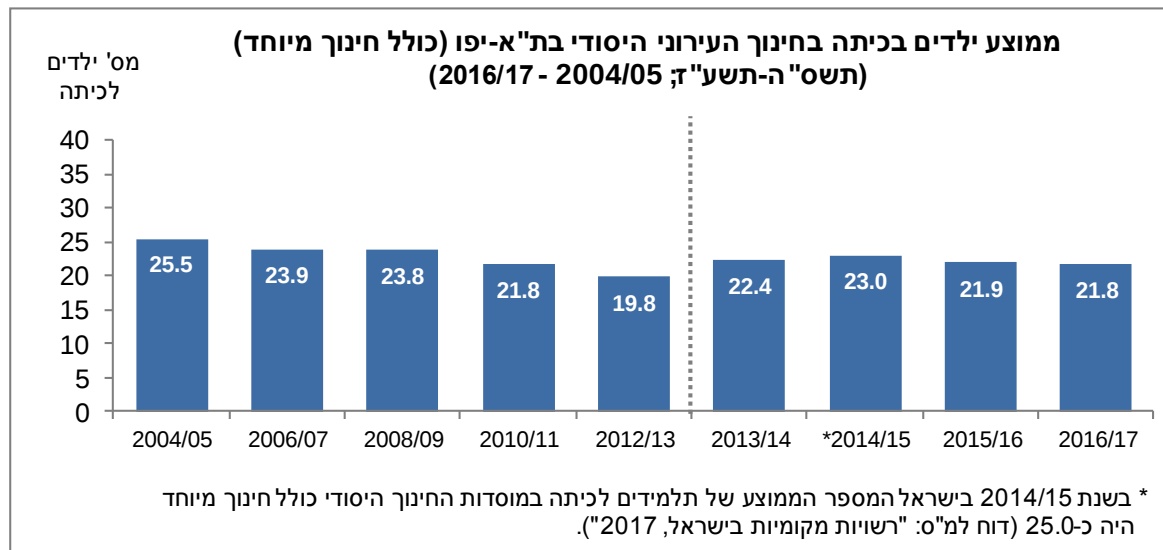
בתשע"ז (2016/17), בצפון ובמרכז העיר (רבעים 1-6), למעלה מ-93% מילדי הגנים היו בגנים בפיקוח ממלכתי עברי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7-9) אחוז הילדים בגנים בפיקוח ממלכתי עברי נמוך משמעותית, במיוחד ברובע 7 (כ-48%), וזאת משום שחלק גדול מילדי הרובע לומדים במוסדות שבפיקוח ממלכתי ערבי. בדרום (רובע 8) ובדרום מזרח העיר (רובע 9), היה אחוז גבוה של ילדים שלמדו בחינוך הממלכתי דתי (כ-14% וכ-20%, בהתאמה).

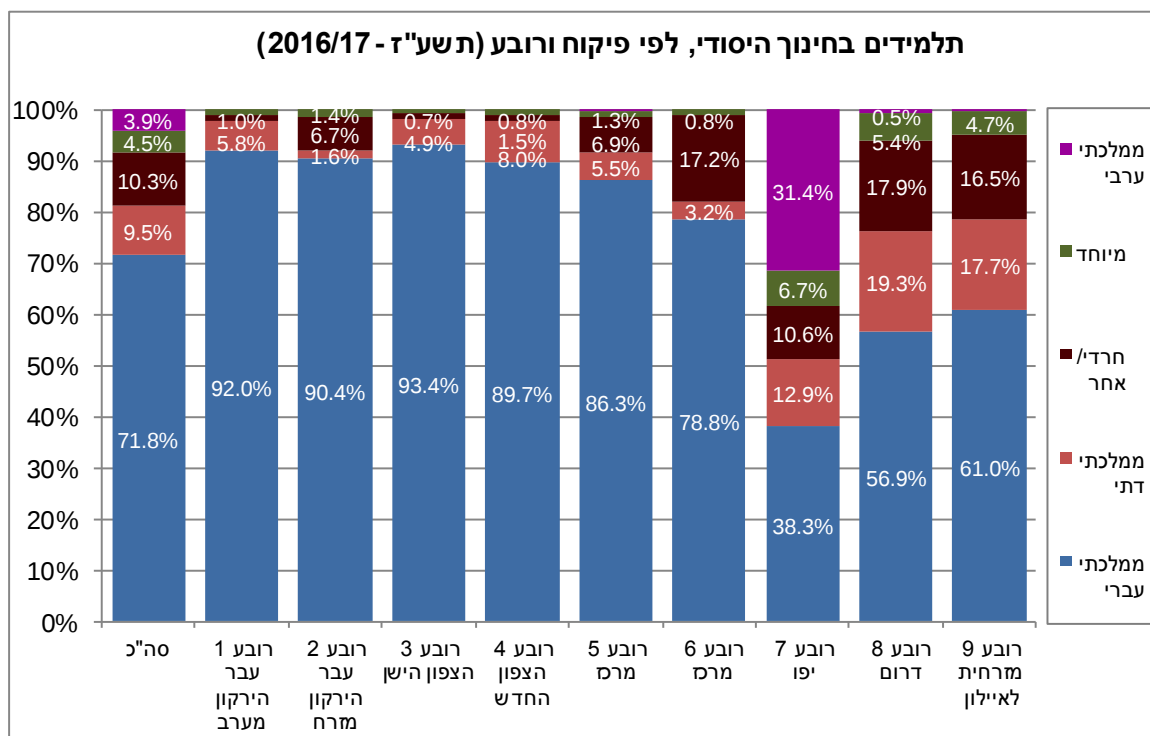
חינוך יסודי

בחינוך היסודי בעיר ישנה מגמת עלייה עקבית במספר התלמידים. בחמש השנים האחרונות חלה עלייה של כ-13% במספר ילדי. מספר תלמידי החינוך היסודי הגיע בתשע"ז (2016/17) לכ-31,140 תלמידים. מכלל התלמידים בחינוך היסודי המתגוררים בעיר, כ-74% למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי, כ-10% היו בחינוך שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-11% בחינוך שבפיקוח חרדי (מוכש"ר - מוכר שאינו רשמי), כ-4% בחינוך בפיקוח ממלכתי ערבי ועוד כ-5% בחינוך המיוחד.

מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך היסודי (כולל חינוך מיוחד) היה במגמת ירידה לאורך השנים - מתשס"ה (2004/05) הצטמצם מספר התלמידים הממוצע לכיתה מ-25.5 תלמידים לכ-19.8 תלמידים בתשע"ג (2012/13); בחמש השנים האחרונות ממוצע זה עלה במעט ואז שוב ירד לכ-21.8 תלמידים בתשע"ז (2016/17).

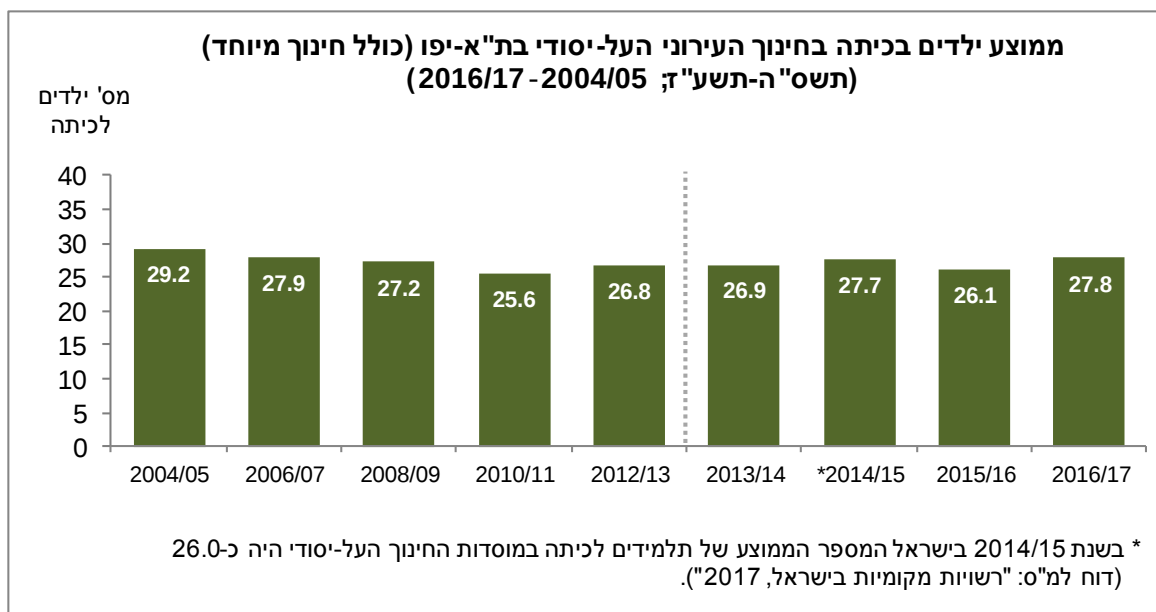
למעלה מ-90% מקרב התלמידים מאזור עבר הירקון (רבעים 1 ו-2) ומהצפון הישן (רובע 3) למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי. ברובע 8 בדרום העיר וברובע 9 מזרחית לאיילון, בולט אחוז התלמידים שלמדו במוסדות שבפיקוח החינוך הממלכתי דתי (כ-19% וכ-18%, בהתאמה). יש לציין שגם בצפון החדש (רובע 4), היה אחוז לא מבוטל של תלמידים בחינוך הממלכתי דתי (כ-8%); ביפו (רובע 7) בלט האחוז הגבוה של הלומדים בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי (כ-31%); ובדרום ומזרחית לאיילון (ברבעים 7, 8 ו-9) וכן במרכז העיר (רבעים 5 ו-6), בלט האחוז הגבוה יחסית של תלמידים שלמדו בפיקוח חרדי (או מוכש"ר).

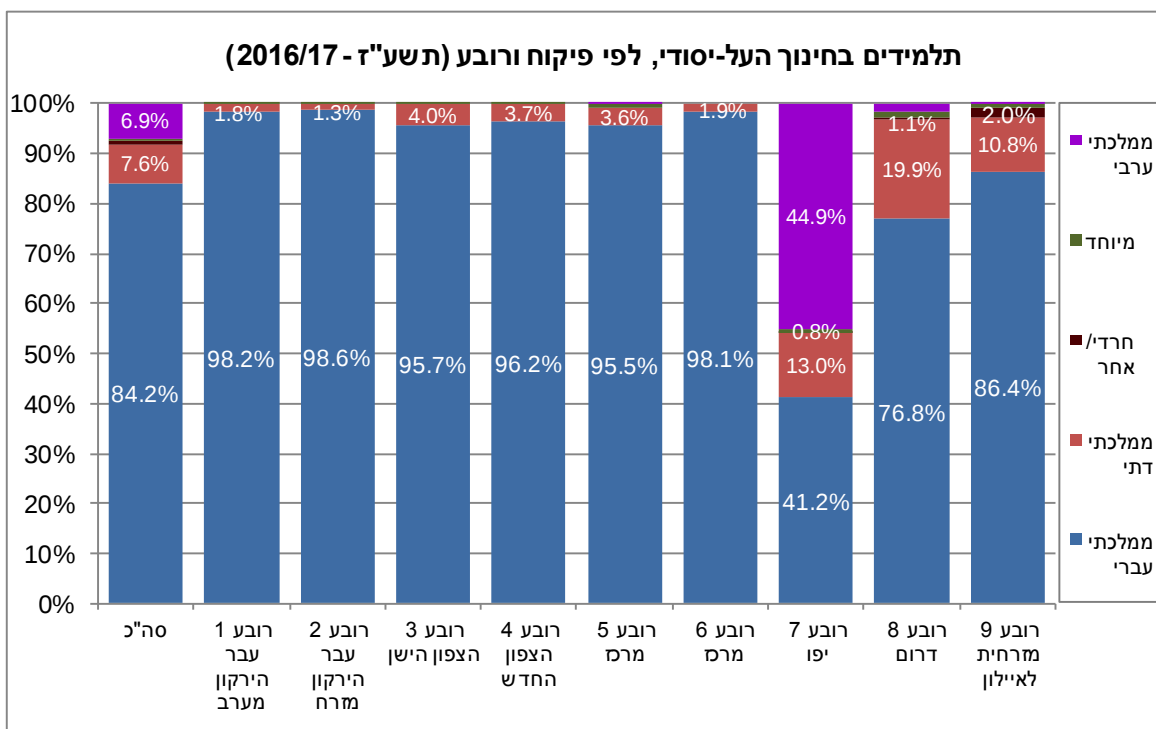
חינוך על-יסודי

בחינוך העל-יסודי ניכרת עלייה מתונה במספר התלמידים בחמש השנים האחרונות. מספר התלמידים במוסדות החינוך העל-יסודיים העירוניים והמשותפים עלה בתקופה זו בכ-10% והגיע בתשע"ז (2016/17) לכ-19,280 תלמידים.

בשנת תשע"ז (2016/17) ממוצע התלמידים לכיתה עלה בהשוואה לארבע השנים הקודמות והוא עמד על 27.8 תלמידים בכיתה.

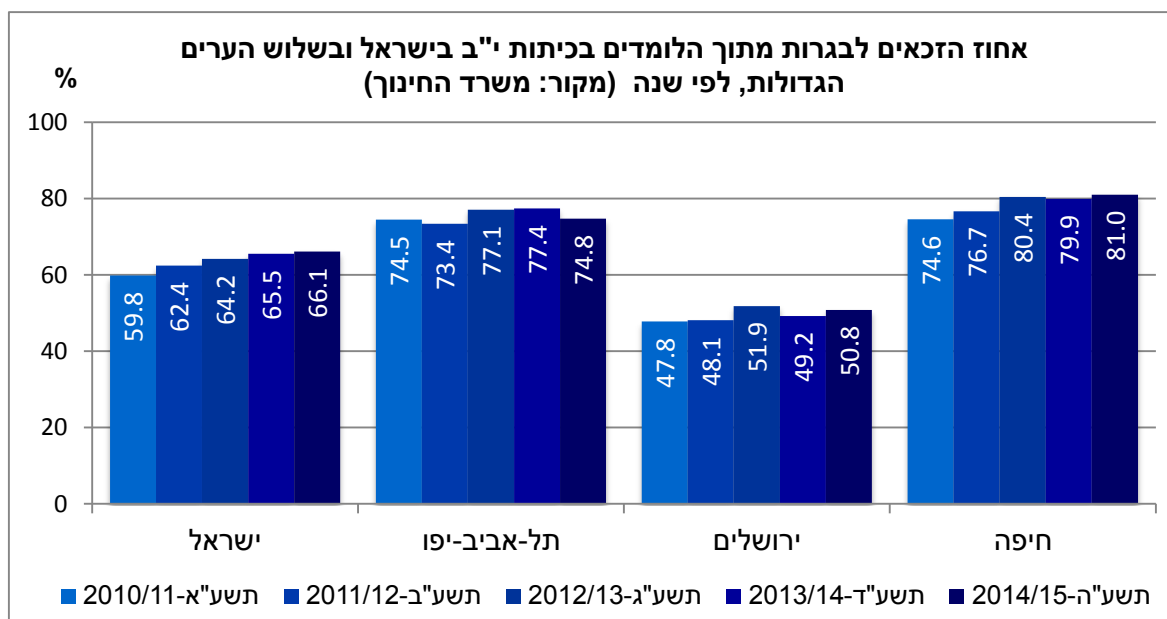

בשנת תשע"ז (2016/17) בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2), בצפון העיר (רבעים 3 ו-4) ובמרכז העיר (רבע 5 ו-6) בין 96% לבין 99% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפקיח ממלכתי עברי. במזרח העיר (רבע 9) כ-86% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפקיח ממלכתי עברי ובדרום (רבע 8) כ-77% מהתלמידים למדו במסגרות שבפקיח ממלכתי עברי. ביפו (רבע 7), בו מתגוררת מרבית האוכלוסייה הערבית בעיר, כ-45% מהתלמידים למדו בחינוך שבפקיח ממלכתי עברי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7, 8 ו-9) ישנו אחוז ניכר של תלמידים שלמדו במוסדות החינוך הממלכתי דתי (13%, 20% ו-11%, בהתאמה).

2. זכאות לבגרות

לפי נתוני משרד החינוך, אחוז הזכאים לבגרות מקרב הלומדים בכיתות י"ב בכלל מוסדות הלימוד בתל-אביב-יפו, ירד במעט בשנת תשע"ה (2014/15) בהשוואה לשנתיים שלפניה ועמד על כ-75%.

על-פי נתוני משרד החינוך לשנת תשע"ה (2014/15), בקרב התלמידים שלמדו במוסדות החינוך בתל-אביב-יפו בכיתות י"ב (מוסדות עירוניים ולא עירוניים, ללא מוסדות החינוך המיוחד), שיעור הזכאים לתעודת בגרות עומד כ-75% והוא גבוה מאחוז הזכאים בישראל (כ-66%), הוא גבוה משמעותית מאחוז הזכאים לבגרות בירושלים (כ-51%) ונמוך בהשוואה לאחוז הזכאים בחיפה (כ-81%). יש לציין שבהשוואה לשנתיים שקדמו לכך חלה ירידה מסוימת בשיעור הזכאים, בעוד שבשראל ישנה מגמת עלייה עקבית.

3. חינוך על-תיכוני

במהלך השנים האחרונות, החינוך העל-תיכוני בתל-אביב-יפו, שאינו מעניק תואר אקדמי מוכר, עבר שינויים משמעותיים - חלק ממוסדות החינוך העל-תיכוני בעיר נסגרו או העתיקו את מקומם לערים אחרות (לדוגמה, מכללת "תלפיות" שעברה לעיר חולון בשנת 2011). בתחילת שנות האלפיים (תשס"ב - 2001/02), למדו במסגרות העל-תיכוניות בעיר במגוון מסלולי לימוד כ-10,900 תלמידים. מאז תחילת שנות ה-2000 מספר התלמידים בחינוך העל-תיכוני הצטמצם מאוד ובחמש השנים האחרונות התייצב מספרם על קרוב לכ-7,000 תלמידים לשנה.

4. השכלה גבוהה

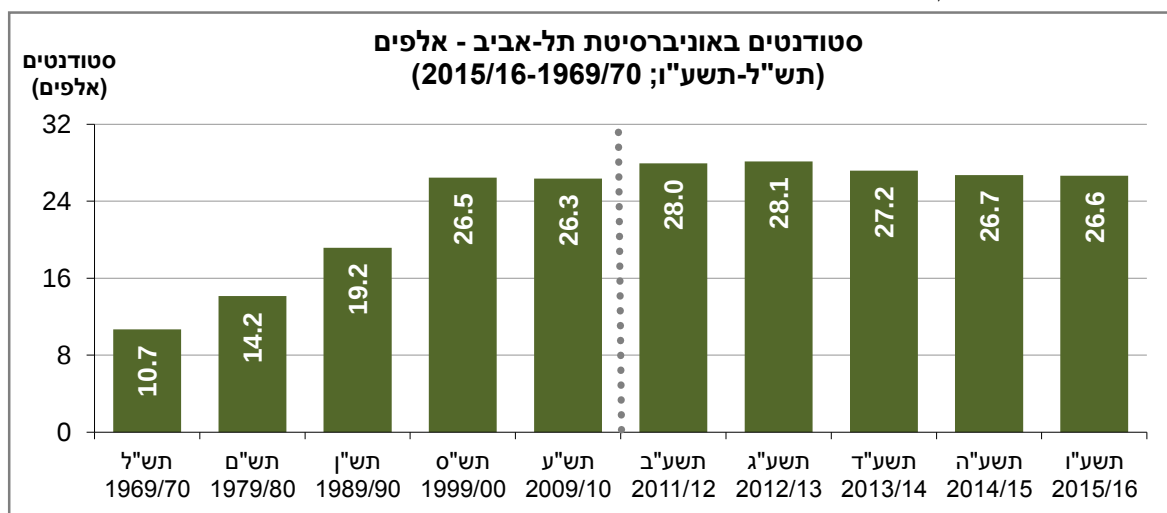
לאחר תקופה של ארבעה עשורים שבה חלה עלייה במספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב, בחמש השנים האחרונות מספרם נמצא במגמת ירידה - משנת תשע"ב (2011/12) בה היו רשומים כ-28,000 סטודנטים (מספר שיא מאז נוסדה האוניברסיטה), החלה מגמת צמצום הדרגתית כך שבשנת תשע"ו (2015/16) הגיע מספר הרשומים לכ-26,600 הסטודנטים. בנוסף, בתשע"ו (2015/16) למדו כ-12,200 סטודנטים במכללות שונות בתל-אביב-יפו המעניקות תארים אקדמיים מוכרים. מספר הסטודנטים במכללות אלה נמצא במגמת עלייה מתמדת.

אוניברסיטת תל-אביב

מאז הקמתה של אוניברסיטת תל-אביב (בשנת 1969 המועצה להשכלה גבוהה הכירה בה כאוניברסיטה), מספר הסטודנטים הלומדים בה גדל בהתמדה. בשלושת העשורים הראשונים קצב הגידול היה גבוה (כ-30% בכל עשור). בשנת 2009/10, עם תחילת העשור הרביעי לקיומה של האוניברסיטה, לא נרשם גידול נוסף במספר הסטודנטים. עם זאת, בשנתיים שלאחר מכן, מספר הסטודנטים החל לעלות והגיע לשיא מאז הקמתה של האוניברסיטה - לכ-28,000 סטודנטים. מאז שיא זה מספר הסטודנטים במגמת צמצום קלה, כך שבשנת הלימודים תשע"ו (2015/16) עמד מספרם על כ-26,600 סטודנטים.

כ-55% מהסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב למדו לתואר ראשון, כ-36% לתואר שני, כ-7% לתואר שלישי וכשני אחוזים אחד למדו לתעודה. תחומי הלימוד העיקריים היו: מדעי החברה (13%), הנדסה ואדריכלות (14%) ועסקים ומקצועות עזר רפואיים (10%). חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב עמד על כ-56% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית

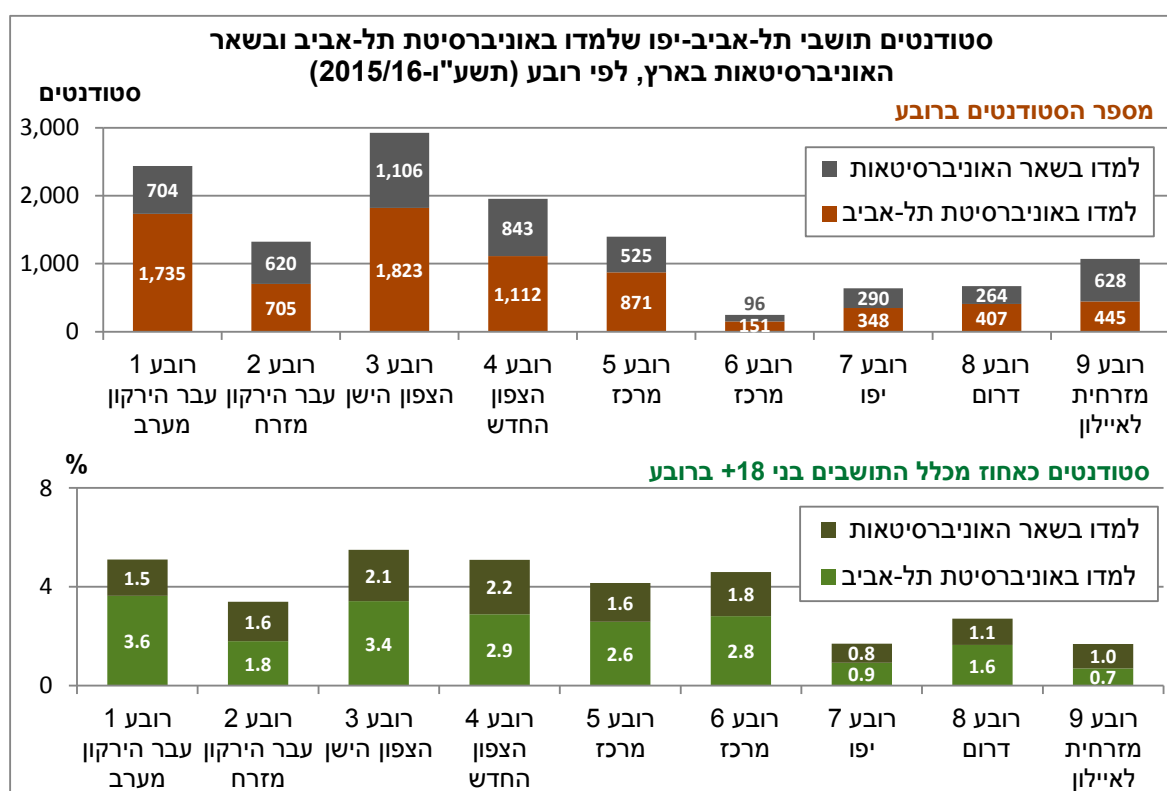
הלומדים בכל אחד מהתארים. באוניברסיטת תל-אביב חולקו כ-19% מכלל התארים שחולקו בכל האוניברסיטאות בארץ בשנת תשע"ו (2015/16).

הערה: עד 2009/10 הנתונים מוצגים בדילוגים של עשור; משנה זו הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

כ-29% מהסטודנטים שלמדו בשנת תשע"ו (2015/16) באוניברסיטת תל-אביב התגוררו בעיר (סה"כ כ-7,600 סטודנטים). סטודנטים אלו התגוררו ברובם (82%) בצפון העיר (רובע 3 ורובע 4 - 39%), בלב העיר (רובע 5 - 11%) ובעבר הירקון בחלק המערבי (רובע 1 - 32%).

בקרב תושבי תל-אביב-יפו, אחוז הסטודנטים שלמדו לתואר באחת האוניברסיטאות בארץ (כולל אוניברסיטת תל-אביב), מכלל התושבים בגילאי 18 ומעלה היה גבוה יותר בצפון העיר (ברבעים 3 ו-4) - קרוב ל-6% ובעבר הירקון הצד המערבי (רובע 1) ובמרכז העיר (ברובע 6) - כ-5%.

מכללות אקדמיות

בשנת תשע"ו (2015/16) כ-12,200 סטודנטים למדו ב-5 מכללות אקדמיות בעיר המעניקות תארים מוכרים. רובם למדו לתואר ראשון - 10,000 (כ-82%), והשאר לתואר שני. כ-46% מהסטודנטים למדו במכללות לחינוך והשאר במכללות במסלולים שונים, כגון: מדעי החברה, כולל תקשורת וכלכלה (כ-21%), הנדסה ואדריכלות (כ-21%) ומדעי המחשב (כ-7%). האחוז הגבוה של נשים בולט במכללות - כ-64% מהסטודנטים שלמדו במכללות האקדמיות היו נשים. כ-18% מכלל הסטודנטים שלמדו בשנת תשע"ו (2015/16) במכללות האקדמיות בתל-אביב-יפו התגוררו בעיר (כ-2,200 סטודנטים).

תרבות ופנאי

הנתונים המוצגים לגבי מוסדות התרבות בעיר מתייחסים למוסדות תרבות המוכרים עפ"י ההגדרה של משרד התרבות והספורט (אלו מוסדות שמתקצבים במלואם או בחלקם ע"י משרד התרבות והספורט).

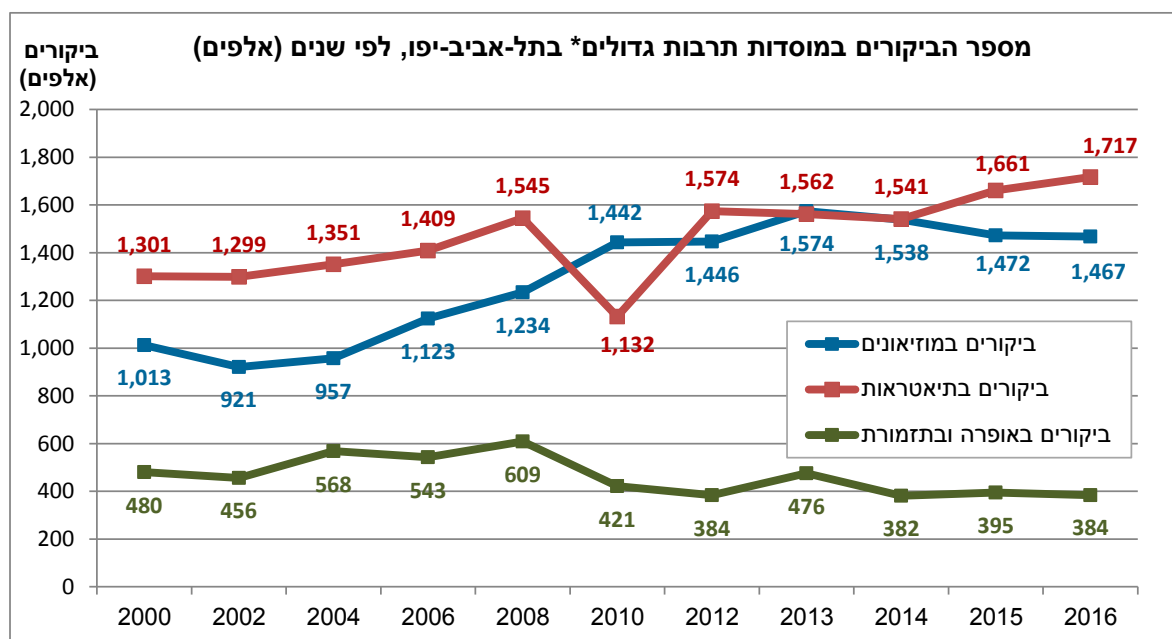
תל-אביב-יפו מהווה מרכז תרבותי משמעותי המציע מגוון פעילויות תרבות, אמנות, בידור ופנאי לתושבי העיר, לתושבי מטרופולין תל-אביב ושאר תושבי ישראל. למעלה משליש מכלל הביקורים במוזיאונים ובאולמות הקונצרטים בישראל ולמעלה מ-50% מהביקורים בתיאטרונים הגדולים המוכרים מתקיימים בתל-אביב-יפו.

מוזיאונים

תל-אביב-יפו היא מרכז ארצי לפעילות תרבותית בתחום המוזיאונים - בשנת 2015, לפי נתוני דו"ח פילת של משרד התרבות והספורט, למעלה משליש מכלל הביקורים במוזיאונים המוכרים (ע"י משרד התרבות והספורט) בישראל היו בעיר תל-אביב-יפו (35%).
משנת 2002, מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים בתל-אביב-יפו במגמה כללית של עלייה, למרות שבארבע השנים האחרונות חלה ירידה קטנה במספר זה. בשנת 2016 מספר הביקורים הצטמצם בהשוואה לשיא הביקורים שנרשמו בשנת 2013, ועמד על 1,467,000 ביקורים.
יש לציין שלצד פעילות זו מתקיימות פעילויות מגוונות במוסדות נוספים שאינם נתמכים על-ידי המדינה - קיימות בעיר עשרות גלריות פרטיות ושיתופיות לאמנות פלסטית אותן פוקדים מבקרים רבים. בגלריות הנתמכות על-ידי עיריית תל-אביב-יפו התקיימו בשנת 2016 כ-170 תערוכות בהם היו כ-77,400 מבקרים.

תיאטראות

תל-אביב-יפו היא גם מרכז ארצי לפעילות בתחום התיאטרון - בשנת 2016, לפי נתוני דו"ח פילת של משרד התרבות והספורט, כ-53% מכלל הביקורים בתיאטראות הגדולים והבינוניים המוכרים בישראל היו בחמישה מוסדות תל-אביביים (הבימה, הקאמרי, בית לסין, גשר וידישפיל).
בשנת 2016 נרשמו בחמשת התיאטראות הגדולים כ-1,717,000 ביקורים. באופן כללי, נרשמה מגמת עלייה במספר הביקורים, מגמה שעלתה במיוחד בחמש השנים האחרונות. בנוסף, פועלים בעיר מוסדות תיאטרון אלטרנטיבי, כמו תיאטרון פרינג' וקבוצות תיאטרון עצמאיות רבות המתקצבים על-ידי העירייה. במוסדות אלו התקיימו בשנת 2016 כ-3,500 הצגות בהן היו כ-338,600 ביקורים.

* מוסדות תרבות גדולים: מוסדות תרבות הנתמכים ע"י משרד התרבות והספורט וכוללים 17 מוזיאונים, חמישה תיאטראות (הבימה, בית-לסין, הקאמרי, גשר וידישפיל) ושלושה גופים מוזיקאליים (האופרה הישראלית החדשה, התזמורת הפילהרמונית והתזמורת הקאמרית הישראלית).

מוזיקה

בעיר פועלים שלושה מהגופים הגדולים במדינה בתחום המוזיקה - התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית והאופרה הישראלית החדשה. בשנת 2015 הביקורים במוסדות המוזיקאליים בתל-אביב-יפו היוו כ-31% מכלל הביקורים בגופים המוזיקאליים המוכרים בישראל (ללא מקהלות). בשנת 2016 היו בשלושת המוסדות הללו כ-384,500 ביקורים. מאז שנת 2008 מספר הביקורים במגמת ירידה ובחמש השנים האחרונות הוא התייצב.

מעבר למוסדות הגדולים המוכרים, העירייה תומכת במוסדות נוספים שפועלים בתחום המוזיקאלי כך שבשנת 2016 במסגרת זו היו בעיר כ-790 הופעות בהן היו כ-96,300 ביקורים.

קולנוע

בשנת 2016, בכלל אולמות הקולנוע המסחרי בעיר (סה"כ 18 אולמות) היו כ-788,300 ביקורים. הקולנוע המסחרי איבד לאורך העשורים האחרונים את המרכזיות שלו. הצמצום בביקורי הקולנוע מאז שנות ה-70, עמד על כ-90% בתל-אביב-יפו ועל כ-45% בישראל.

לאורך השנים חל צמצום ניכר באחוז הביקורים באולמות הקולנוע בתל-אביב-יפו כאחוז מישראל, במיוחד בלט הדבר מתחילת שנות ה-2000 - אם בשנת 2000 היו צופי הקולנוע בעיר כ-24% מכלל הצופים בישראל, הרי שבשנת 2016 הם היו רק כ-5% מכלל הצופים. ירידה ניכרת גם במספר אולמות ההקרנה - בשנת 2000 היו 50 אולמות בעיר, בהשוואה לשנת 2016 בה היו 18 אולמות בלבד.

מוסד ייחודי הוא סינמטק תל-אביב הפועל בעיר ובו מתקיימת פעילות קולנועית ענפה הכוללת בין היתר הקרנת "סרטי איכות" (בשנת 2016 הוקרנו בסך הכל כ-1,350 סרטים), קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד. בסינמטק, בניגוד לקולנוע המסחרי, חלה עלייה בהיקף הפעילות - מאז תחילת שנות ה-2000 חלה מגמת עלייה במספר הביקורים בסינמטק תל-אביב. אם בשנת 2000 היו כ-250,000 ביקורים, הרי שבמהלך 2016 היו כ-367,400. בשנת 2016 מספר המינויים עמד על כ-4,580.

ספריות עירוניות

העירייה מנהלת מערך של 22 ספריות. נכון לסוף 2016 היו בהן כ-900,300 ספרים (מספר זה כולל רק ספרים מקוטלגים במאגרים הממוחשבים של הספריות). לאורך השנים, מספר הספרים בספריות העירוניות הצטמצם (בשנת 2000 היו כ-953,300 ספרים). צמצום זה הוא בחלקו פועל יוצא של השינויים הטכנולוגיים - ספרים רבים נסרקים ומועברים למאגרים ממוחשבים שהגישה אליהם נעשית באמצעות האינטרנט. בספריות העירוניות היו רשומים בשנת 2016 כ-100,400 קוראים רשומים, מתוכם כ-36,000 קוראים פעילים (36%) ששאלו ספרים במהלך השנה.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית

העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית (חוגים בשלל תחומי הלימוד, התרבות, היצירה והספורט), הפרושים על פני העיר כולה. בשנת 2016, פעלו במסגרת זו מוסדות קהילתיים כמו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מועדוני קאנטרי קלאב ומוסדות נוספים. במוסדות הקהילתיים העירוניים הללו היו כ-64,000 משתתפים. מספר המשתתפים בפעילויות העירוניות גדל במיוחד בשנים האחרונות, חלק מזה כתוצאה מהרחבת הפעילויות, שיפור המתקנים והתאמתם לאוכלוסיות מגוונות.

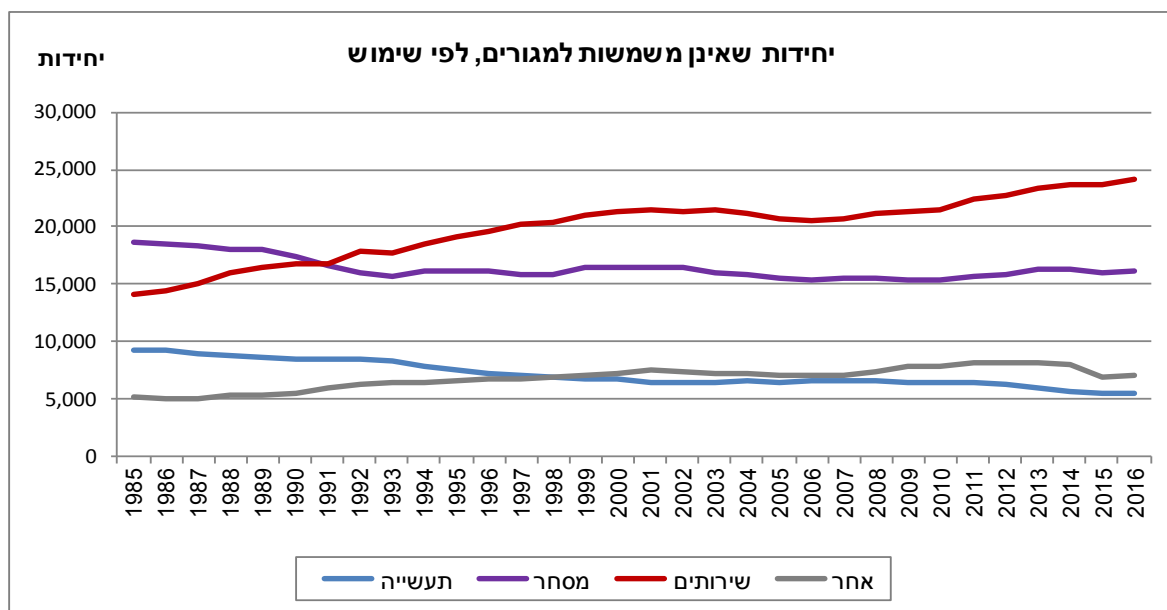
העירייה מקיימת מופעים ומפעילה אירועי תרבות ברחבי העיר ובחצותיה. בשנת 2016 היו 96 אירועים שונים ומגוונים, בהם השתתפו כ-760,000 משתתפים. מתוך כלל האירועים והפעילויות שליש מהם (33%) היו אירועים שפנו למשפחות וילדים.

דיוור ובינוי

1. דיוור

בשלושים השנים האחרונות חלה עלייה במספר היחידות המשמשות לשירותים, וירידה במספר היחידות המשמשות לתעשייה.

בסוף שנת 2016 היו בתל-אביב-יפו כ-255,300 יחידות למגורים ויחידות המשמשות למטרות אחרות, בשטח בנוי של כ-28 מיליוני מ"ר. מרבית היחידות הן למגורים: כ-202,400 דירות, וכ-52,900 יחידות משמשות למטרות שאינן מגורים: שירותים (כ-46%), מסחר (כ-31%), תעשייה (כ-10%) ושימושים אחרים (כ-13%).

בנוגע ליחידות שאינן משמשות למגורים, החל משנת 1990, ניתן לזהות שתי מגמות הפוכות: מספר היחידות המשמשות לתעשייה ירד בכ-35% ואילו מספר היחידות המשמשות לשירותים עלה בכ-44%. מבחינת הפריסה של היחידות הבנויות על פני העיר, ניתן לראות כי אזור הצפון הישן (רובע 3) הוא אזור רווי בנייה במיוחד, ובו מרוכז מספר היחידות למגורים ושלא למגורים הגדול ביותר (כ-42,000 בשנת 2016, המהוות כ-16% מכלל היחידות בעיר). באזור הקריה (רובע 6) קיים המספר הקטן ביותר של יחידות (כ-11,400 בשנת 2016 המהוות 5% מכלל היחידות בעיר). אזור זה הוא האזור היחיד בעיר בו קיימות יותר יחידות שאינן למגורים מאשר יחידות המשמשות למגורים.

אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ושלא למגורים גבוה מ-85% הם: עבר הירקון וצפון העיר (רבעים 1-4), ומזרח העיר (רובע 9). מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) הם אזורים מעורבים (עסקים ומגורים): ברובע 8 וברובע 5 מהוות הדירות למגורים רק 67%-69% מכלל היחידות וברובע 6 הן מהוות 32% בלבד מסה"כ היחידות ברובע. ברבעים 5 ו-8 קיים ריכוז גבוה של יחידות המשמשות למסחר, ולמעשה כמעט מחצית מסה"כ יחידות המסחר בעיר נמצאות ברבעים אלה. 37% מסה"כ היחידות השייכות לענף השירותים הציבוריים, העסקיים והאישיים מתרכזות במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) וכמעט מחצית מבתי המלאכה ומפעלי התעשייה מתרכזים בדרום העיר (רובע 8) וביפו (רובע 7).

במספר הדירות המשמשות למגורים חלה עלייה לאורך השנים. כמו כן, שטח הדירה הממוצע בתל-אביב-יפו גדל משנת 1990 כמעט ב-11 מ"ר, והוא עמד בשנת 2016 על כ-83 מ"ר. שטח הדירה הממוצע באזור עבר הירקון (רבעים 1+2) הוא גדול יותר (114-115 מ"ר), ושטח הדירה הקטן ביותר הוא בדרום העיר (רובע 8): כ-61 מ"ר בממוצע.

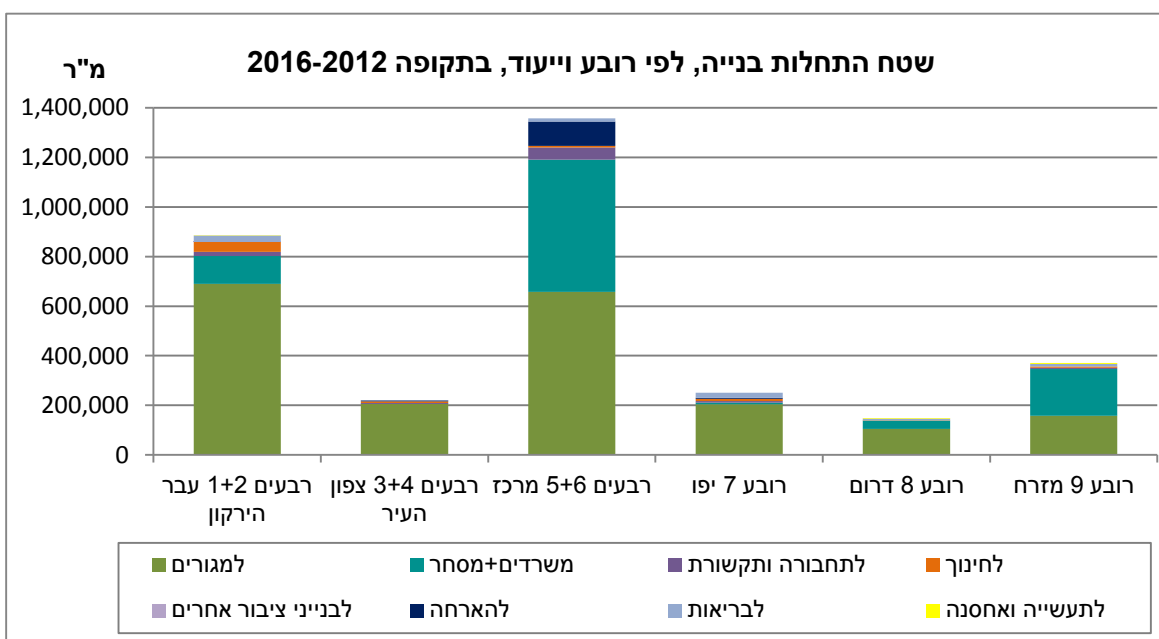
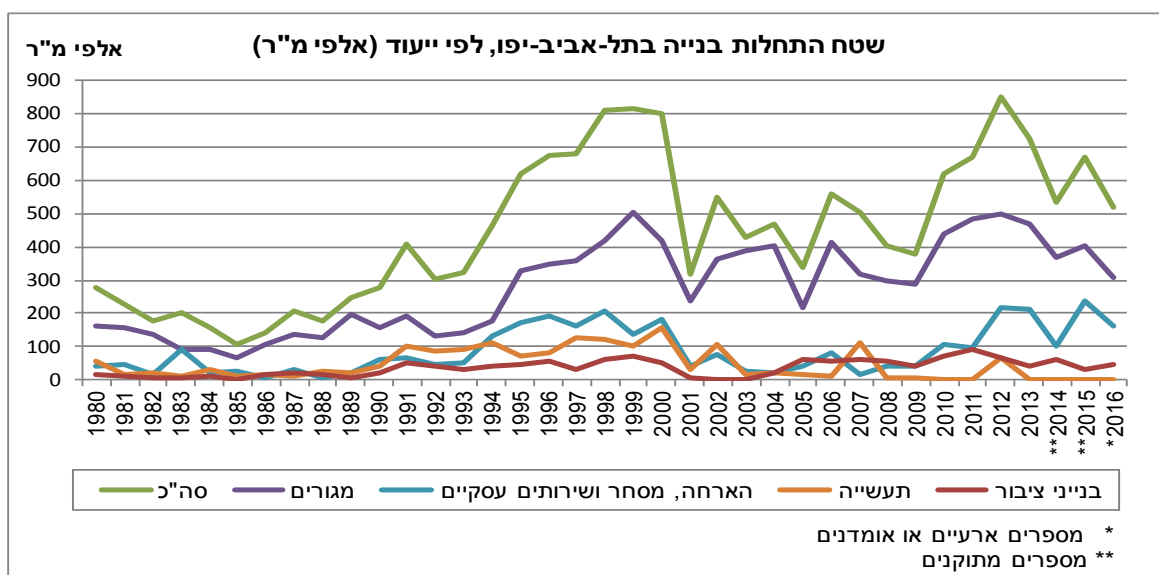
2. בינוי

ב-5 השנים האחרונות (2012-2016) עלתה כמות שטח התחלות הבנייה המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים, בהשוואה לעשור שקדם לשנים אלו. בשנת 2016 היווה שטח זה כשליש מכלל הבניה בתל-אביב-יפו, וכמעט רבע מכלל הבניה בישראל ליעוד זה. גם כמות הדירות שבנייתן הסתיימה גבוהה יותר ב-5 השנים האחרונות, בהשוואה לעשור שקדם להן, ובשנת 2016 נרשם שיא בחלקן של דירות בנות 3 חדרים מסך הדירות שבנייתן הסתיימה.

התחלות בנייה

נתוני התחלת בנייה מלמדים על היקף הבניינים והדירות החדשות שהתחילה חפירת היסודות שלהם בתקופת זמן נתונה. נתון זה מסייע להבנת מצב הענף והאווירה השוררת בקרב יזמים, קבלנים, בנקים ורוכשי דירות.

שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו מתאפיין בתנודתיות: תקופות שיא בשטח התחלות בנייה נרשמו בתחילת שנות ה-70, ובסוף שנות ה-90, ואילו תקופת שפל נרשמה בשנות ה-80. בשנת 2012 נרשם שיא חדש, כאשר שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-850 אלף מ"ר. בשנת 2016 נתון זה נמוך יותר (כ-518 אלף מ"ר). בחמש השנים האחרונות, חלקן של התחלות הבנייה למגורים מהווה כ-62% בממוצע מכלל שטח הבנייה בעיר. חלקו של שטח היחידות המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים מכלל שטח התחלות הבנייה בעיר - עולה, ובשנתיים האחרונות היווה כ-32%-35% מכלל שטח התחלות הבנייה. יתר שטח התחלות הבנייה (9%) מיועדות בעיקר לבנייני ציבור.

בחמש השנים האחרונות חלקו של שטח התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל נע בין 4%-8%. במקביל עלה חלקם של שטחי התחלות הבנייה להארכה, מסחר ושירותים ונע בין 18%-23% מכלל התחלות הבנייה למטרות אלה בישראל. עיקר התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו ב-5 השנים האחרונות (2012-2016), היה באזור מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 42%. כך גם 81% מהתחלות הבנייה למשרדים ולמסחר, 92% מהתחלות הבנייה להארכה ו-32% מהתחלות הבניה למגורים. גם באזור עבר הירקון בולטות התחלות הבנייה למגורים והן היוו 32% מסה"כ התחלות הבנייה למטרות אלו בעיר.

גמר בנייה

קיים קשר בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בדרך כלל, לאחר כשנתיים-שלוש, לתקופות שיא בגמר בנייה וכך גם תקופות השפל בהתחלות הבנייה מובילות לשפל בגמר הבנייה. ממוצע שטח גמר הבנייה בחמש השנים האחרונות עמד על כ-610,500 מ"ר לשנה - גבוה יותר מהעשור שקדם לו (כ-482,000 מ"ר לשנה). בשנת 2015 נרשם שיא חדש, כאשר שטח גמר בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-843,000 מ"ר. בחמש השנים האחרונות, שטח גמר הבנייה בתל-אביב-יפו נע בין 5%-7% מסה"כ שטח גמר הבנייה בישראל, בהמשך למגמה בכלל העשור האחרון. האזור העיקרי בו הסתיימה הבנייה ב-5 השנים האחרונות (2012-2016) היה אזור עבר הירקון (כ-39% מסה"כ שטחי הבנייה שהסתיימה): באזור זה נסתיימה עיקר הבנייה למגורים (כ-37% מהבנייה למגורים בעיר), לחינוך (כ-70%), למשרדים ולמסחר (כ-40%), לתעשייה ולאחסנה (כ-90%) ולמבני ציבור אחרים (34%). באזור צפון העיר נסתיימה עיקר הבנייה לצרכי בריאות (כ-70%), ובאזור המרכז נסתיימה עיקר הבנייה להארכה (כ-58%), ולתחבורה ותקשורת (כ-90% מהבנייה ליעוד זה בעיר).

דירות - מספר הדירות שנבנות בתל-אביב-יפו מדי שנה מתאפיין בדרך כלל בתנודתיות, אך בסה"כ, נמצא במגמת עלייה: מספר הדירות שבנייתן הסתיימה בחמש השנים האחרונות (2012-2016) היה גבוה במיוחד - 2,565 דירות בשנה בממוצע, בהשוואה לממוצע של כ-1,600 דירות בשנה בעשור שקדם לשנים אלו. תקופה זו בולטת במיוחד בבנייה מרובה יחסית של דירות בנות 1-2 חדרים: כ-21% בממוצע לשנה מכלל הדירות שנבנו בתקופה זו. לשם השוואה, שיעור דירות בנות 1-2 חדרים שנבנו בתקופה זו בערים הגובלות בתל-אביב-יפו, אינו עולה על 7% מכלל הדירות שנבנו. בירושלים שיעור זה עומד על 5% ובחיפה הוא נמוך מאחוז.

כתוצאה מהגידול בבניית דירות קטנות, משנת 2000 שטח הדירה הממוצע בתל-אביב-יפו נמצא במגמת ירידה: השטח מצטמצם בכ-20 מ"ר מדי 5 שנים. בשנת 2016, שטח הדירה הממוצע בתל אביב יפו הוא כ-144 מ"ר - נמוך משמעותית בהשוואה לירושלים, לאשדוד ולראשל"צ (192-205 מ"ר).

עסקים ותעשייה

לעסקים בעיר ישנה חשיבות רבה ותרומה לחוסנה הכלכלי של העיר. מגוון העסקים הקיים בעיר מגדיל את האטרקטיביות של העיר הן עבור התושבים הגרים בה והן עבור המבקרים המגיעים אליה לצורכי תעסוקה, תיירות, בילוי ומסחר. ישנה חשיבות רבה לקיומם של עסקים גדולים, יחד עם זאת העסקים הקטנים והבינוניים מהווים בסיס משמעותי לכלכלת העיר, להגברת הייצור וליצירת מקומות תעסוקה. בבחינת פעילות העסקים בתל-אביב-יפו אנו מתייחסים לשני מאגרי נתונים: המאגר הראשון הוא קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים (מאגר נתונים עירוני), אשר כולל את מספר יחידות העסקים והשירותים המחויבות בארנונה, עפ"י השימוש שלהן. המאגר השני הוא מרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אשר נסמך על מקורות מנהליים (מע"מ והמוסד לביטוח לאומי). בשל המטרות וההגדרות השונות של שני המאגרים, אין אפשרות השוואה בין נתוני העסקים המופיעים במרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לבין יחידות העסקים והשירותים בקובץ חייבי ארנונה שלא למגורים.

1. עסקים בתל-אביב-יפו (מרשם העסקים של הלמ"ס)

תל-אביב-יפו מהווה מרכז עסקים חשוב בישראל: בשנת 2016 פעלו בתל-אביב-יפו למעלה מ-71,000 עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. בעיר נפתחים ונסגרים עסקים רבים, דבר המצביע על דינאמיות: בשנת 2016 נפתחו ונסגרו בעיר אלפי עסקים, כך שבמאזן הכולל נוספו לעסקים בעיר בשנת 2016 עוד כ-1,250 עסקים חדשים. תוספת זו מהווה כ-9% מכלל העסקים החדשים שנוספו בשנה זו בישראל.

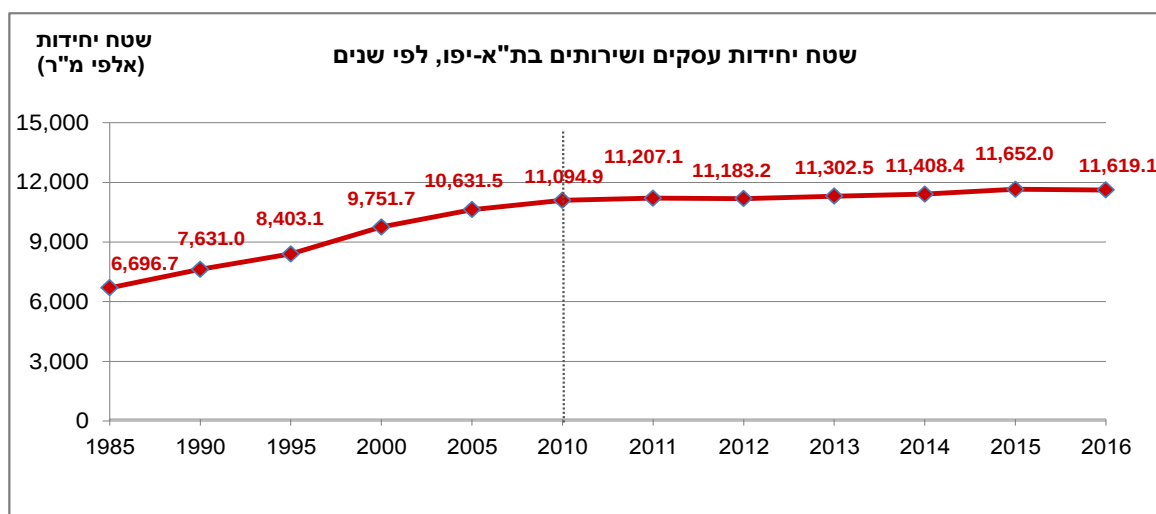
מספר העסקים הפעילים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2016 ל-71,422 עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. חלקה של ירושלים הגיע לכ-7% מכלל העסקים הפעילים בישראל ושל חיפה לכ-4%. בחמש השנים האחרונות (2016-2012) חלה עלייה של כ-6% במספר העסקים הפעילים בעיר. שיעור זה נמוך בהשוואה לגידול במספר העסקים הפעילים בישראל ובירושלים (12%-ו-9%, בהתאמה) ודומה לזה שבחיפה (5%).

עסקים פעילים בתל-אביב-יפו, לפי ענף כלכלי - הענפים בהם שיעור העסקים הפעילים הוא הגבוה ביותר הם נדל"ן, שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ושירותי ניהול ותמיכה (40% מכלל העסקים הפעילים בעיר). גם בענף של מסחר סיטוני וקמעונאי ותיקון כלי רכב מנועיים, שיעור העסקים הפעילים גבוה (15% מכלל העסקים הפעילים בעיר).

פתיחות וסגירות של עסקים פעילים - בשנת 2016 נפתחו בתל-אביב-יפו 6,123 עסקים שהיוו 8.6% מכלל העסקים הפעילים בעיר, ונסגרו בה 4,879 עסקים, שהיוו 6.8% מכלל העסקים הפעילים בעיר. בסה"כ, בשנת 2016, גדלה כמות העסקים הפעילים בעיר ב-1.7%. (בישראל - 2.4%, בירושלים - 1.9% ובחיפה 0.9%). סה"כ בחמש השנים האחרונות (2016-2012) נוספו בעיר למעלה מ-30,000 עסקים ונסגרו כ-25,000 עסקים, כשקצב גידול העסקים עמד על בין 1%-2% בכל שנה.

יחידות עסקים ושירותים בתל-אביב-יפו (קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים)

בסוף שנת 2016 הגיע מספר היחידות (הרשומות בארנונה), המשמשות לעסקים ושירותים בעיר ל-52,866 יחידות, ושטחן הסתכם בכ-11.6 מיליון מ"ר. בחמש השנים האחרונות (2016-2012) לא חל שינוי משמעותי במספר היחידות העסקיות בעיר. שטחן עלה באחוזים בודדים (4%).

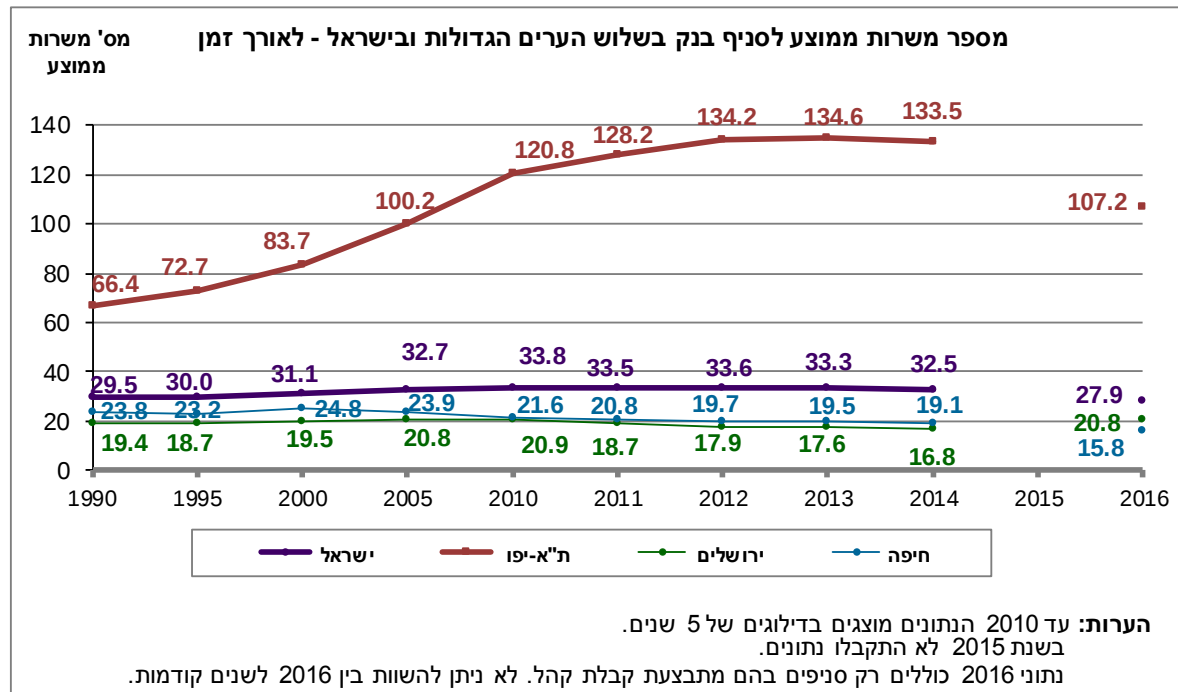

הערה: עד 2010 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים. משנת 2010 הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

תל-אביב-יפו כמרכז עסקי ופיננסי

תל-אביב-יפו היא מרכז פיננסי בישראל, בשל חלקה היחסי הגבוה בתחום הבנקאות (מספרם סניפים ומועסקים) ובשירותים הגבוה של המועסקים בשירותים הפיננסיים ושירותי הביטוח מכלל המועסקים בענף זה בישראל.

בשנת 2016, כשליש מכלל המועסקים בישראל בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בתל-אביב-יפו, נתון המדגיש את היותה של תל-אביב-יפו מרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי. בשנת 2016 פעלו בתל-אביב-יפו 143 סניפים של משרדי בנקים בהם מתבצעת קבלת קהל ואשר משרתים בהם לקוחות (סה"כ כמות הסניפים בעיר גדולה יותר). סניפים אלה מהווים כ-13.2% מכלל הסניפים של משרדי הבנקים (המשרתים לקוחות) בישראל. מספר המשרות במשרדי הבנקים בסניפים אלה הגיע בשנת 2016 ל-15,331 והם מהווים 50.6% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים (המשרתים לקוחות) בישראל.

מספר המשרות הממוצע לסניף בנק גבוה במיוחד בתל-אביב-יפו בהשוואה לערים הגדולות האחרות ובהשוואה לכל הארץ.

2. מפעלי תעשייה

בשנת 2014 היוותה התעשייה בתל-אביב-יפו כ-3% מהתעשייה בישראל, עם כ-11,000 משרות ועם תמורה למשרות הקרובה לכ-1.8 מיליארד ש"ח. כמחצית מהמשרות במפעלי התעשייה בעיר (47%) השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית נמוכה (טכנולוגיה מסורתית) וכחמישית מהן (19%) השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית גבוהה (טכנולוגיה עילית), אשר מהווים את שני הקצוות המנוגדים על הרצף של עצמה טכנולוגית. ענף התעשייה הבולט היה מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי.

משרות ותמורה למשרות - מספר המשרות במפעלי תעשייה בתל-אביב-יפו בשנת 2014 עמד על 11,135 משרות והתמורה למשרות (כלומר, ההוצאה לשכר ולמשכורת) הגיעה לכ-1,789 מיליוני ש"ח. בשנת 2014, כחמישית מכלל המשרות במפעלי תעשייה בעיר היה בענף מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי, שהוא הענף הכלכלי עם מספר המשרות הגדול ביותר במפעלי התעשייה בעיר. התמורה למשרות בענף זה הייתה גבוהה באופן יחסי, והיוותה כ-40% מהתמורה למשרות במפעלי תעשייה בעיר. כמו כן, התמורה הממוצעת למשרה בענף זה גבוהה פי 2 מהתמורה הממוצעת למשרות בעיר (321,000 ש"ח לעומת 160,700 ש"ח, בהתאמה).

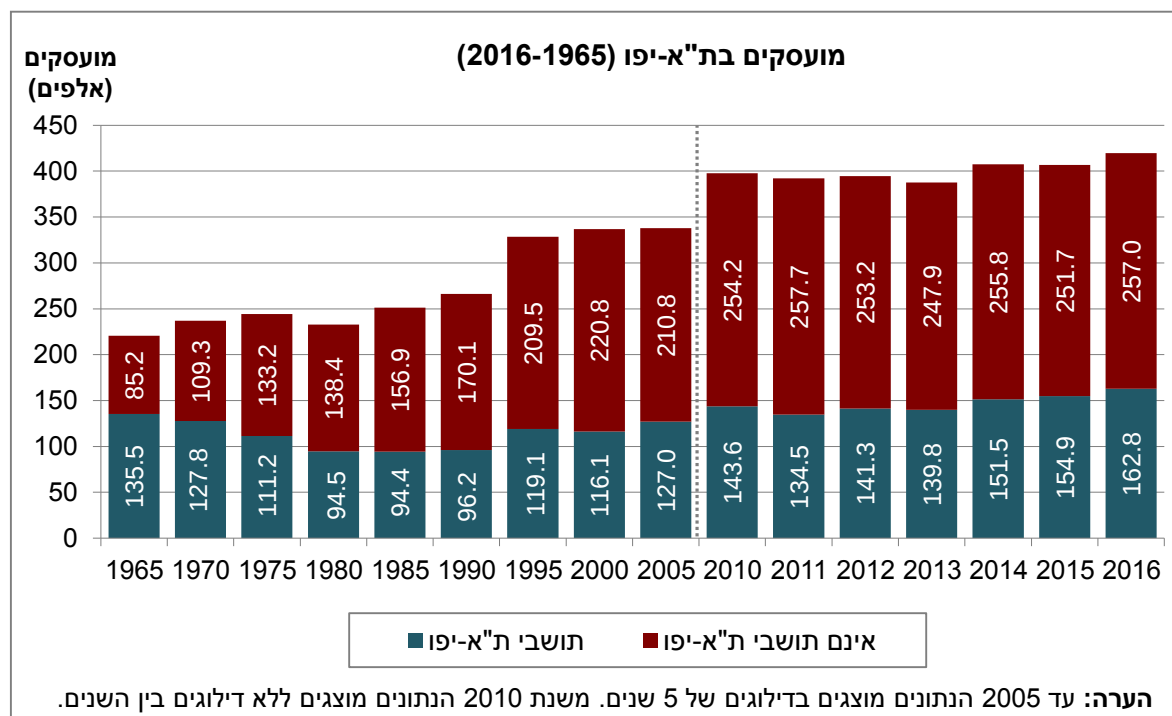
תעסוקה

המועסקים בעיר תל-אביב-יפו נחלקים למועסקים תושבי העיר ומועסקים שאינם תושבי העיר. הניתוח שלהלן מתייחס למבנה התעסוקתי בתל-אביב-יפו, ובו יוצגו המאפיינים העיקריים של כלל המועסקים בעיר והמאפיינים העיקריים של המועסקים תושבי העיר.

1. מועסקים בתל-אביב-יפו

תל-אביב-יפו היא מרכז תעסוקה כלל ארצי: בשנת 2016 מספר המועסקים בה עמד על כ-420,000 איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל. שיעור המועסקים בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים היה הגבוה ביותר (15%) בהשוואה ליתר הענפים. המועסקים בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח היוו כשליש מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ.

מספר המועסקים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2016 לכ-420,000 איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל, בהשוואה לירושלים שחלקה הגיע לכ-9% מכלל המועסקים בישראל (329,100 מועסקים) וחיפה שחלקה מכלל המועסקים בישראל הגיע לכ-5% (176,500 מועסקים). מספר המועסקים בעיר עלה בכ-24% משנת 2005. משנת 2013 העלייה במספר המועסקים תושבי העיר גבוהה בהשוואה לעלייה במספר המועסקים שאינם גרים בעיר, והיא מהווה למעלה מ-70% מהעלייה בכלל המועסקים בעיר בתקופה זו.

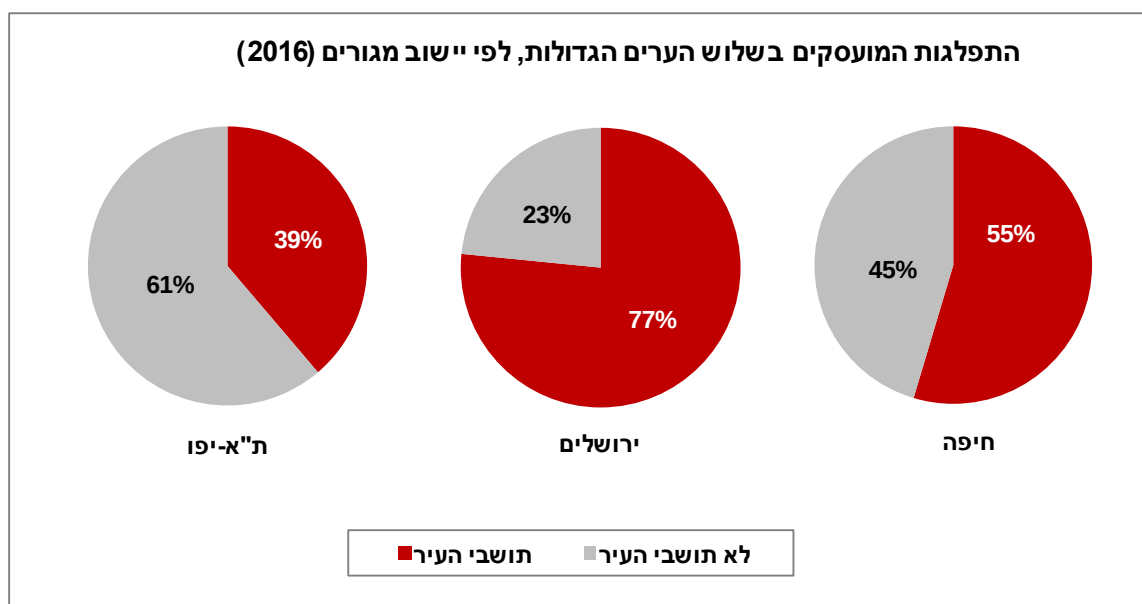
מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי ענף כלכלי - בשנת 2016, שיעור המועסקים בענף של שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים עמד על כ-15% והיה הגבוה ביותר בהשוואה למועסקים בענפים אחרים. ענפים בולטים נוספים היו מידע ותקשורת, שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח ומסחר סיטוני וקמעוני (כ-9%-10% בכל אחד מהם). שיעור המועסקים בענפים נוספים היה 8% או פחות. התפלגות המועסקים בשנת 2016 לפי ענף כלכלי, דומה להתפלגות בשנת 2015 ובשנים קודמות.

ניתוח חלקם של המועסקים בתל-אביב-יפו מכלל המועסקים בישראל, לפי ענף, מדגיש את היותה של תל-אביב-יפו מרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בשנת 2016, כשליש מכלל המועסקים בישראל בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בתל-אביב-יפו (בהשוואה ל-6% בירושלים ול-4% בחיפה); בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ובענף מידע ותקשורת הועסקו בעיר כ-24% מסה"כ המועסקים בענף בישראל. בחמש השנים האחרונות (2012-2016) חלה עלייה של כ-36% במספר המועסקים בענף המידע והתקשורת בעיר, שיצרה גם עלייה של כ-4% בשיעור המועסקים בענף זה בת"א-יפו כאחוז מכלל המועסקים בענף בישראל (מ-20% ל-24%). לעומת זאת, בענפים מסחר סיטוני וקמעוני ושירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות חלה בחמש השנים האחרונות ירידה במספר המועסקים בעיר בכל אחד מהענפים (11%-12%) וגם ירידה של כ-2% בשיעור המועסקים בכל ענף מכלל המועסקים בישראל. כמו כן, בשנת 2016 כ-13% מסניפי הבנקים (המשרתים לקוחות) בישראל היו

בתל-אביב-יפו ומספר המשרות בהם הגיע לכ-51% מסה"כ המשרות בסניפי בנקים בהם משרתים לקוחות בכל הארץ.

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי תחום ההיי-טק - מספר המועסקים בתל-אביב-יפו בתחום ההיי-טק בשנת 2016 עמד על כ-39,000 איש. נתון זה גבוה בכ-10% בהשוואה למספרם בשנת 2015. המועסקים בתחום ההיי-טק בעיר בשנת 2016 היו כ-9% מכלל המועסקים בעיר וכ-13% מכלל המועסקים בתחום ההיי-טק בישראל. תחום ההיי-טק נחלק לענפי תעשייה ושירותים. בת"א-יפו, שיעור המועסקים בענפי השירותים בהיי-טק היה גבוה מאוד (94%) והוא גבוה גם בהשוואה לנתון המקביל בישראל (64%), בחיפה (68%) ובירושלים (62%).

מועסקים בתל-אביב-יפו, לפי מקום המגורים - תל-אביב-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות ולתושבי יישובים מרוחקים יותר: בשנת 2016, מספר המועסקים בתל-אביב-יפו המתגוררים בעיר היווה כ-39% מסה"כ המועסקים בעיר, וכל היתר (כ-61%) הגיעו מחוצה לה. מצב זה היה שונה בעבר: בשנות ה-60' תושבי העיר שעבדו בה היוו כמעט כשני שליש מהמועסקים בה (כ-60%), בשנות השבעים והשמונים הצטמצם חלקם בהדרגה, ומשנת 1990 תושבי תל-אביב-יפו העובדים בעיר מהווים כשליש או קצת יותר (34%-38%) מכלל המועסקים בה. נתונים אלה משקפים את היותה של תל-אביב-יפו מרכז תעסוקתי של תושבי מטרופולין תל-אביב. ניתן לראות כי בירושלים ובחיפה, שיעור המועסקים המגיעים מחוץ לעיר בשנת 2016, היה נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בתל-אביב-יפו (23%-ו-45% לעומת 61%, בהתאמה).

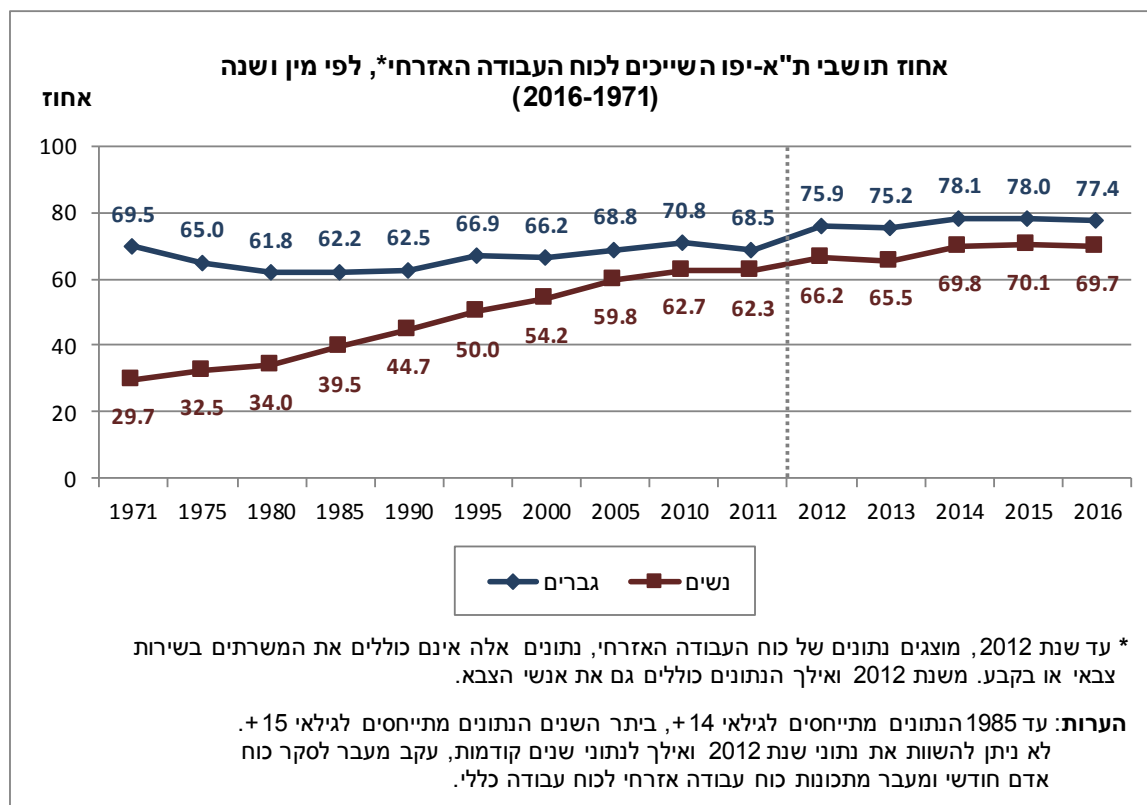
2. מועסקים ומאפייני כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

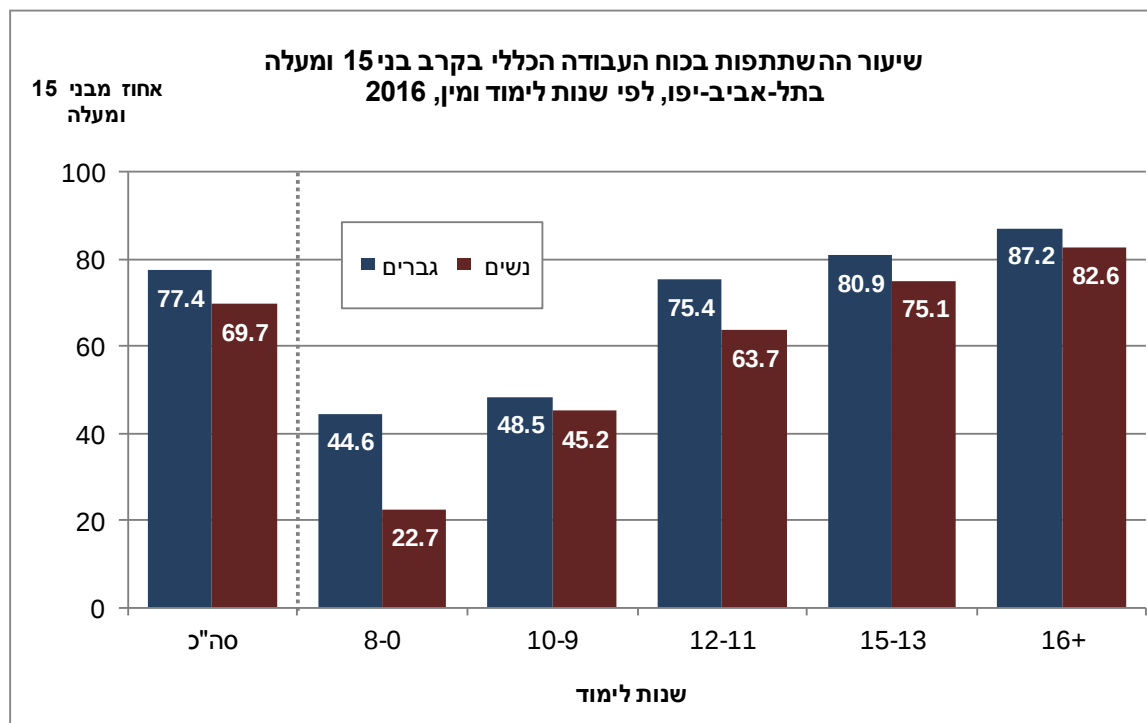
המשתתפים בכוח העבודה הינם בני 15 ומעלה, שעבדו או שחיפשו עבודה באופן פעיל. ההשתייכות לכוח העבודה גבוהה יותר בקרב תושבי תל-אביב-יפו בהשוואה לתושבי ירושלים, חיפה וישראל בכלל. עם השנים, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה עלה בקרב תושבי העיר. מגמה זו בולטת במיוחד בקרב נשים תושבות העיר: בשנות ה-70' רק 30% מהנשים תושבות העיר השתייכו לכוח העבודה בהשוואה לכ-70% מהנשים בשנת 2016.

בשנת 2016, כ-73% מתושבי תל-אביב-יפו בגילאי 15 ומעלה, היו שייכים לכוח העבודה, זאת בהשוואה לכ-52% בירושלים וכ-63% בחיפה וכ-64% בכל הארץ.

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי מין - כ-70% מהנשים תושבות העיר ו-77% מהגברים תושבי העיר השתייכו בשנת 2016 לכוח העבודה. שיעורים אלה יציבים בשלוש שנים האחרונות, והם גבוהים בהשוואה לשיעורי ההשתתפות בכוח העבודה הן בקרב גברים והן בקרב נשים כאחד. היקף ההשתייכות לכוח העבודה בתל-אביב-יפו גדל בעשורים האחרונים, בעיקר בקרב נשים.

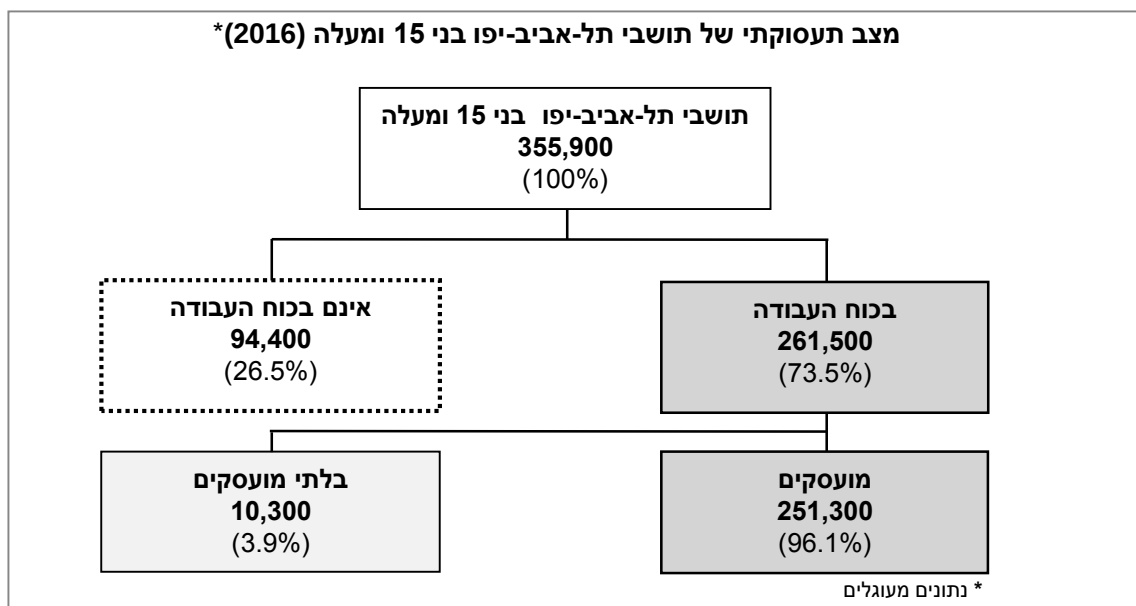
תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי השכלה ומין - שיעור השייכים לכוח העבודה עולה במקביל לעלייה ברמת ההשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים. הפער בין המינים באחוז ההשתייכות לכוח העבודה, בולט במיוחד בקבוצת 0-8 שנות לימוד: כ-45% בקרב גברים לעומת 23% בקרב נשים. עם העלייה במספר שנות הלימוד, פער זה מצטמצם בהדרגה. הפער הנמוך ביותר נמצא בקרב בעלי 16 שנות לימוד ויותר: 87% אצל גברים לעומת 83% אצל נשים.

מצב תעסוקתי של תושבי תל-אביב-יפו

בשנת 2016 מספר המועסקים תושבי תל-אביב-יפו עמד על קצת יותר מרבע מיליון איש (כ-251,300), וכשני שליש מהם (65%) עבדו בעיר. מספר הבלתי מועסקים תושבי העיר הגיע בשנת 2016 ל-10,300, והם היוו כ-3.9% מהמשתייכים לכוח העבודה בעיר (בהשוואה לכ-5% בישראל, כ-6% בירושלים וכ-5% בחיפה). שיעור השכירים מכלל המועסקים תושבי העיר, הגיע בשנת 2016 לכ-81%.

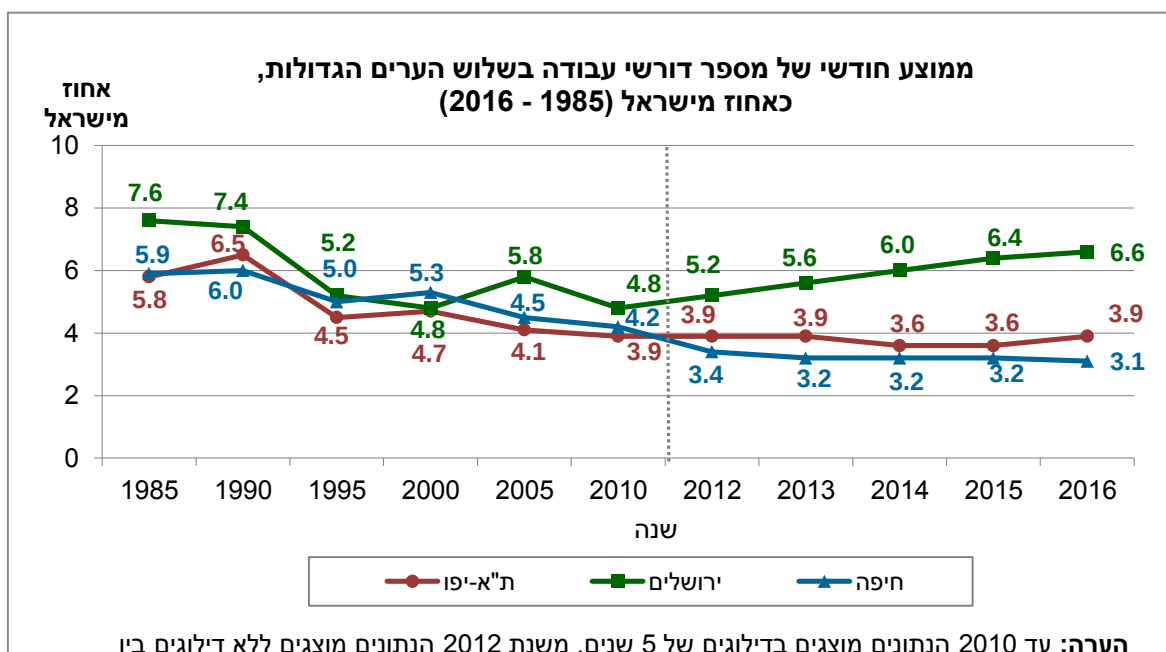
מצב תעסוקתי של תושבי תל-אביב-יפו בני 15 ומעלה *

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו בעבודה בהיקף חלקי - בשנת 2016 כ-27% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עבדו בעבודה בהיקף חלקי. הנטייה לעבוד בהיקף חלקי בלטה תמיד יותר אצל נשים, כך שכ-60% מהמועסקים במשרה בהיקף חלקי הן נשים והשאר גברים. כשליש מהנשים המועסקות וכחמישית מהגברים המועסקים הועסקו במשרה בהיקף חלקי.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בתל-אביב-יפו

סה"כ לאורך העשורים האחרונים ניתן לראות כי חלה ירידה בחלקם היחסי של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מכלל ישראל. מספר דורשי העבודה בשנת 2016 בתל-אביב-יפו עמד על 6,934 איש בממוצע לחודש, והם היוו 3.9% מכלל דורשי העבודה בישראל. בשנת 2016 חלה ירידה של כ-3% במספר דורשי העבודה בת"א-יפו בהשוואה למספרם בשנת 2015. גם בחיפה, ירושלים ובכלל ישראל חלה ירידה במספר דורשי העבודה (10%, 6% ו-9% בהתאמה). בשונה משנים קודמות, הירידה שחלה במספר דורשי העבודה בת"א-יפו קטנה לעומת חיפה, ירושלים וכלל ישראל. בסה"כ בין השנים 2013-2016 חלה ירידה של כ-18% במספר דורשי העבודה בת"א-יפו (בתקופה המקבילה חלה ירידה דומה של 18% בישראל, 20% בחיפה וירידה של 2% בירושלים). כמחצית מדורשי העבודה בשנת 2016 בעיר היו גברים והיתר נשים. כ-36% מדורשי העבודה בתל-אביב-יפו היו בעלי השכלה של 13 שנות לימוד או יותר. למרות שחלה עלייה קטנה בשנת 2016 לעומת 2015 בחלקם היחסי של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מכלל דורשי העבודה בישראל (3.9% לעומת 3.6% בהתאמה).

תיירות

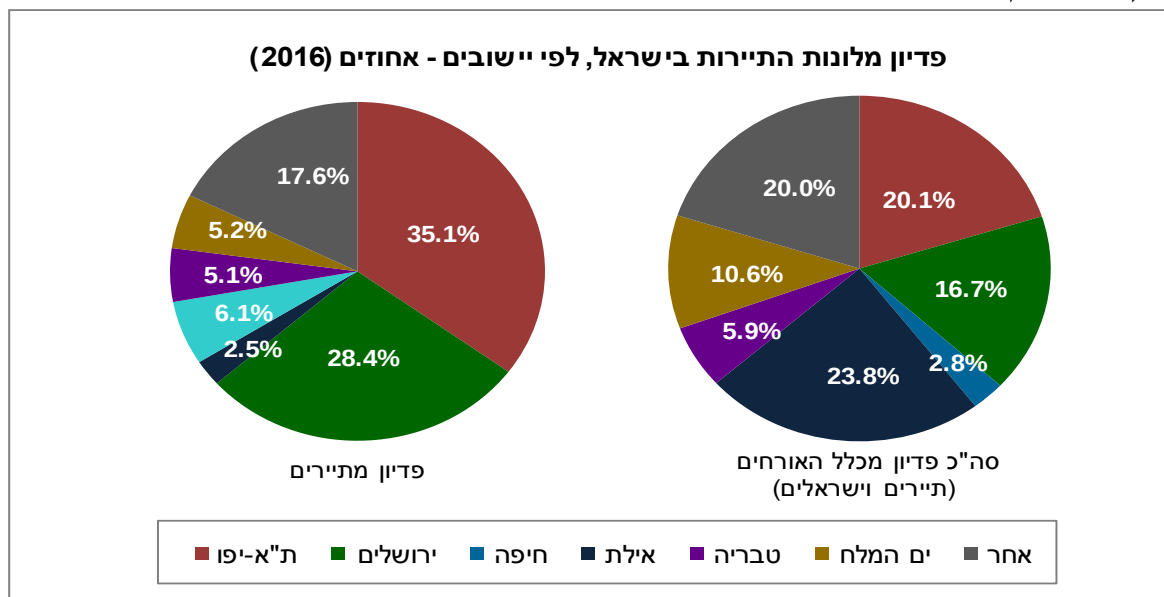
התיירות בתל-אביב-יפו, בדומה לתיירות בישראל, מושפעת מגורמים הקשורים לתהליכים פוליטיים וכלכליים וגם מאירועים ביטחוניים המתרחשים בארץ ובעולם. בסוף שנת 2000 (עת פרוץ האינתיפאדה השנייה), פחתה התיירות והגיעה לשפל (מבחינת מספר האורחים שהגיעו לעיר), אשר נמשך כשלוש שנים. החל משנת 2003, חלה התאוששות ועלייה במדדי התיירות בתל-אביב-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009, בשל המשבר הכלכלי והמיתון העולמי, שוב חלה ירידה במדדי התיירות לעיר. בשנת 2010 חלה התאוששות שהביאה לעלייה הדרגתית במספר האורחים, תיירים וישראלים, ולינותיהם, במיוחד בשנים 2013 ו-2015 (בשנת 2013, מספר התיירים ולינותיהם היה הגבוה ביותר מבכל הזמנים). בשנת 2014 סה"כ מספר האורחים (תיירים וישראלים) במלונות תיירות בעיר עלה, וזאת למרות השפעתו השלילית של מבצע "צוק איתן" על התיירות הנכנסת לישראל. שנת 2016 מהווה שנת שיא מבחינת סה"כ מספר האורחים (תיירים וישראלים) אשר לנו במלונות התיירות בעיר. בחמש השנים האחרונות (-2016) חלה עלייה מתונה של כ-2% בלבד במספר התיירים אשר לנו במלונות התיירות בעיר. לעומת זאת, מספרם של הישראלים אשר לנו במלונות התיירות בעיר במגמת עלייה משמעותית (60%), כשמשנת 2008 מספר הישראלים אשר לנו במלונות התיירות בעיר כמעט והכפיל את עצמו (93%).

1. מלונות תיירות ופדיון ממלונות תיירות

פדיון מלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל האורחים בהם (ישראלים ותיירים), הגיע בשנת 2016 ל-20% מסך הפדיון של מלונות התיירות בישראל. הפדיון מתיירים במלונות תיירות בתל-אביב-יפו אף גבוה יותר, והגיע בשנת 2016 לכ-35% מהפדיון מתיירים במלונות תיירות בישראל. חלקה היחסי של תל-אביב-יפו בסך הפדיון (ישראלים ותיירים) במלונות תיירות בכלל ובפדיון מתיירים בפרט, גבוה מחלקם היחסי של מספר החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל החדרים במלונות התיירות בישראל (15%).

בסוף שנת 2016 פעלו בתל-אביב-יפו 68 מלונות תיירות, בהם 7,883 חדרים. בחמש השנים האחרונות (2012-2016) חל גידול של כ-31% במספר מלונות התיירות בתל-אביב-יפו ושל כ-16% במספר החדרים בהם (בישראל - 13% ו-8%, בהתאמה).

הפדיון ממלונות תיירות בישראל מורכב מפדיון המגיע מישראלים (תיירות פנים) ומפדיון המגיע מתיירים (תיירים שהגיעו מחוץ לארץ). **הפדיון מכלל האורחים (תיירים וישראלים) במלונות תיירות בתל-אביב-יפו בשנת 2016 היה למעלה מ-2 מיליארד ש"ח, שהיווה כחמישית מסך כל פדיון הענף בישראל.** שיעור זה גבוה מחלקם היחסי של מספר החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל החדרים במלונות התיירות בישראל (15%). בין השנים 2003-2012 הפדיון במלונות בעיר היה בעלייה, לעומת ירידה קלה בו בשנים 2013-2014. בשנתיים האחרונות (2014-2016) חלה עלייה של כ-20% בפדיון מלונות התיירות בעיר, ועלייה של 14% במספר משרות השכיר בהם. בשנת 2016, **כשני שלישי מהפדיון ממלונות תיירות בתל-אביב-יפו היה מתיירים, והוא היווה כ-35% מסך כל הפדיון מתיירים בישראל.**

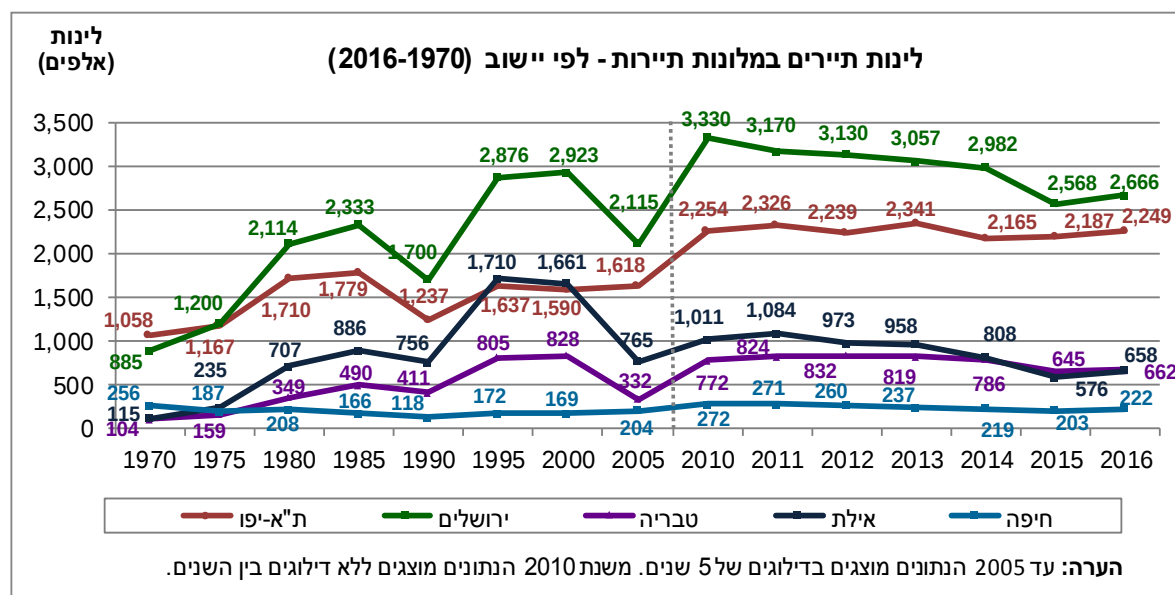
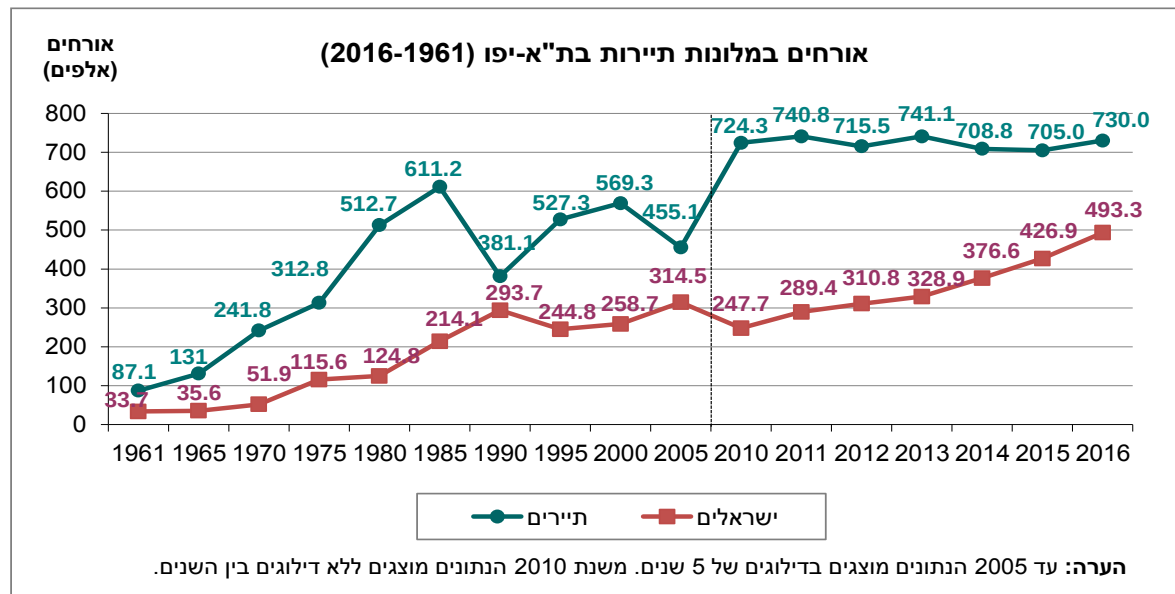
סה"כ בשנת 2016, הפדיון מכלל האורחים במלונות תיירות בתל-אביב-יפו גבוה בכ-20% בהשוואה לסה"כ הפדיון במלונות תיירות בירושלים, למרות שמספר החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו

נמוך בכ-23% מזה שבירושלים (7,883 חדרים במלונות תיירות לעומת 10,293, בהתאמה), ולמרות שמספר לינות התיירות בתל-אביב-יפו נמוך בכ-16% מהנתון המקביל בירושלים (2,248,700 לינות תיירות לעומת 2,665,600, בהתאמה). תפוסת החדרים הממוצעת במלונות תיירות בעיר עמדה בשנת 2016 על 70% ותפוסת המיטות על 52%. משנת 2013 חלה ירידה של 3% בתפוסת החדרים וירידה של 4% בתפוסת המיטות במלונות תיירות בעיר. באותה תקופה, שיעורי תפוסת החדרים (62%) והמיטות (52%) במלונות התיירות בישראל נותרו יציבים. כבר למעלה מעשור שתפוסת החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו גבוהה מזו שבירושלים ובחיפה ובכל הארץ, ותפוסת המיטות בתל-אביב-יפו דומה לשיעורה בישראל.

2. אורחים ולינות

בעשור האחרון (2007-2016), גדל מספר האורחים בעיר בכ-36% ולינותיהם גדלו בכ-23%, כך שבשנת 2016 הגיעו לעיר למעלה מ-1.2 מיליון אורחים, אשר לנו בה למעלה מ-3 מיליון לינות.

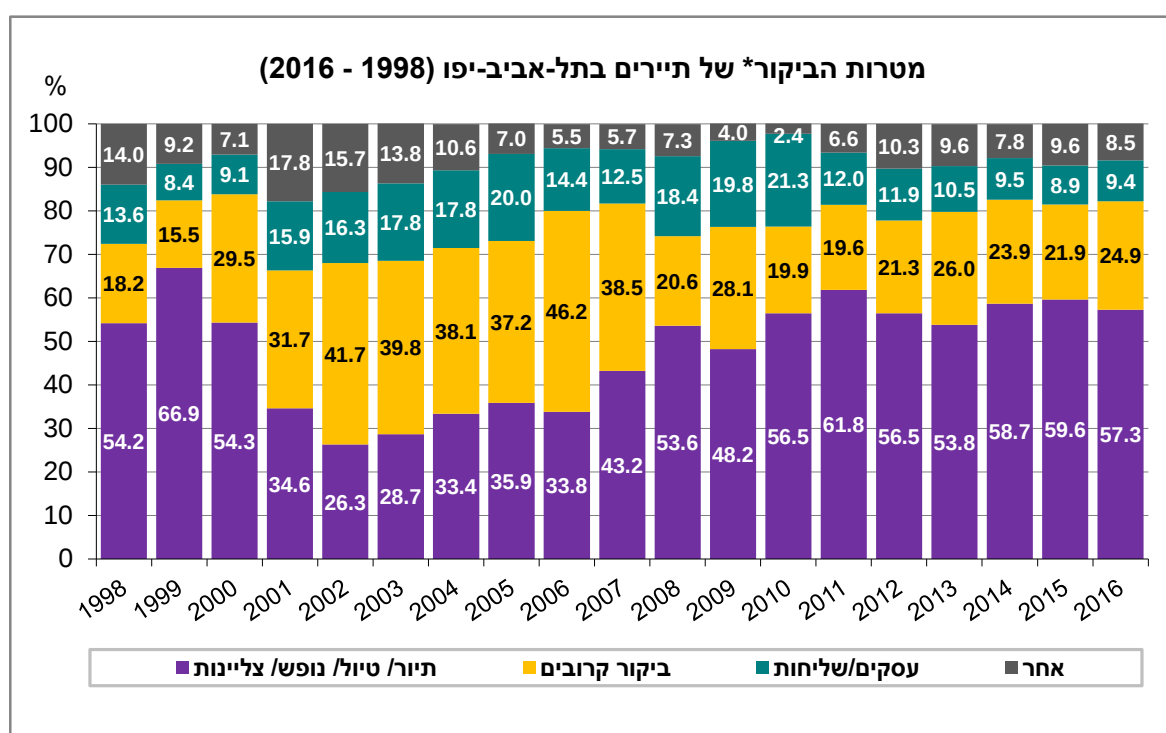
שנת 2016 הייתה שנת שיא במספר האורחים: בשנת זו הגיעו למלונות התיירות בתל-אביב-יפו 1,223,000 אורחים (תיירים מחו"ל וישראלים). כך שחלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בבתי מלון בעיר עמד על כ-60%. בחמש השנים האחרונות חלה ירידה של כ-10% בחלקם של התיירים מכלל האורחים בעיר וירידה של כ-7% בלינותיהם. לעומת זאת, חלקם של הישראלים עלה ברציפות בשנים האחרונות, כך שבחמש השנים האחרונות (2012-2016) חלה עלייה של כ-60% במספר הישראלים שלנו במלונות התיירות בעיר (בהשוואה לעלייה של 15% בישראל).

בשנת 2016 מספר התיירים שהתארחו במלונות התיירות בתל-אביב-יפו ולינותיהם בהם היו כ-26% מסך התיירים ולינות התיירים בישראל באותה שנה. שיעורים אלה גבוהים בכ-3% בהשוואה לאחוז התיירים ולינותיהם בעשור הקודם. קרוב לחצי מיליון ישראלים לנו בשנת 2016 במלונות התיירות בעיר. נתון זה גבוה בכ-16% בהשוואה למספר הישראלים שלנו במלונות תיירות בעיר בשנת 2015. משנת 2010 ואילך קיימת מגמת עלייה רציפה במספר הישראלים שלנו במלונות התיירות בעיר, כך שבין השנים 2010-2016 מספרם עלה בכ-80% (בהשוואה לעלייה של כ-24% בכלל ישראל). החל בשנות ה-70, חל גידול במספר לינות התיירים בישראל, כשבתל-אביב-יפו מספר לינות התיירים יותר מהכפיל את עצמו.

3. מאפייני תיירים

בשנת 2016, 43% מהתיירים אשר לנו במלונות תיירות בתל-אביב-יפו הגיעו מאירופה וכ-34% מצפון אמריקה. שלוש הסיבות העיקריות לביקור בישראל, בקרב מרבית התיירים (72%) שביקרו בתל-אביב-יפו בשנת 2016 היו: תיור/טיול (26%), ביקור קרובים (25%) וצליינות (21%). כמחצית מהתיירים שביקרו בתל-אביב-יפו בשנת 2016 היו נוצרים וכ-27% נוספים היו יהודים. 64% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2016 הגיעו לארץ באופן עצמאי ולא במסגרת של חבילת תיור או טיול מאורגן. עבור 57% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2016, היה זה ביקורם הראשון בישראל.

סדר ציבורי

בין שנת 2000 לשנת 2016, חלה ירידה של כ-31% במספר תיקי החקירה של אירועים פליליים בעיר.

ב-2016 נפתחו במשטרה 33,175 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2000-2016, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-10% ל-13%, בעוד שאוכלוסיית תל-אביב-יפו בשנת 2016 מהווה רק 5% מאוכלוסיית ישראל. אולם, יש לקחת בחשבון, שתל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני ובעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים, או מבצעים מעשים אלה. כך, למשל, כ-32% ממקרי חטיפת הארנקים וכ-23% ממקרי הכייסות בארץ, אירעו בתל-אביב-יפו. בנוסף, כ-21% מהתיקים הפליליים בישראל בגין החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, הם בשל מקרים שאירעו בעיר.

בשנת 2015 הורשעו בדין 1,699 עבריינים מבוגרים שגרו בעיר בעת ביצוע העבירה (העבירות בוצעו הן בתל-אביב-יפו והן ביישובים אחרים). שיעור המבוגרים (בני 19 ומעלה) היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה 3.5, פחות משיעורם המקביל בישראל שעמד על 4.0. לעומת זאת, שיעור המבוגרים הערבים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבים ערבים היה 23.5, גבוה יותר משיעור המקביל בישראל שעמד על 9.2. בדומה, שיעור תושבי העיר הקטינים (בני 12-18) שהורשעו בדין ל-1,000 תושבי העיר הערבים גם הוא גבוה יותר משיעור המקביל בישראל (12.5 בהשוואה ל-1.6). הבדל זה לא נמצא ביחס לאוכלוסיית הקטינים היהודים בעיר (שיעור של 1.2 קטינים יהודים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבים, בהשוואה לשיעור מקביל של 0.9 ברמה הארצית).

קיימות

פרק זה יעסוק בסדרת מדדים מתחומי הקיימות: צפיפות אוכלוסייה, איכות סביבה, אנרגיה, תחבורה וחברה.

1. צפיפות האוכלוסייה

תל-אביב-יפו היא העיר הצפופה ביותר מבין שש הערים הגדולות (מעל 200,000 תושבים) בישראל.

שטח השיפוט המוניציפאלי של תל-אביב-יפו הוא 51,809 דונם. ב-2016 הגיעה צפיפות האוכלוסייה בעיר ל-8.6 נפשות לדונם. צפיפות זו גדולה מזו שבירושלים (7.0) ובחיפה (4.3). בין אזורי העיר השונים ישנה שונות בצפיפות האוכלוסייה. כך, באזורים עבר הירקון ובקריה וסביבותיה, צפיפות האוכלוסייה נמוכה יותר (בין 3.0 ל-6.7 נפשות לדונם בשנת 2015), ובאזור מרכז העיר והצפון הישן צפיפות האוכלוסייה גבוהה יותר (13.1 ו-17.7 נפשות לדונם בשנת 2015, בהתאמה). ב-30 השנים האחרונות צפיפות האוכלוסייה בעיר עלתה, בעיקר כתוצאה מבניית שכונות מגורים חדשות.

2. איכות הסביבה

איכות אוויר

משנת 2001 חל שיפור במדדי איכות האוויר.

בתל-אביב-יפו קיימות 13 תחנות ניטור אוויר ומספר תחנות נוספות הגובלות בעיר תל-אביב-יפו ומחברות לרשות לאיכות הסביבה. המדדים העיקריים לזיהום האוויר הם: **פליטות של תחמוצות חנקן** NOx/NO2 (מדד המבטא את מידת זיהום האוויר כתוצאה משריפת דלקים - הן ממקורות ניחים והן מכלי רכב) **והמצאות חלקיקים באוויר** PM10, PM2.5 (מדד המבטא את זיהום האוויר בחלקיקים כתוצאה משימוש בדלקים בתעשייה ובתחבורה). מדדים נוספים לזיהום האוויר הוא **ריכוזי תחמוצות גופרית** SOx (מדד המבטא את זיהום האוויר שנגרם מפליטות ממפעלי תעשייה), **זיהום של CO** מכלי רכב, **פליטות בנזן והמצאות אוזון באוויר**.

במהלך 17 השנים האחרונות חל שיפור במדדים אלו: נמשכת המגמה הרב-שנתית של ירידה בהיקף החריגות של פליטות תחמוצות חנקן NOx; ממוצע ריכוזי חלקיקי PM2.5 ו-PM10 כמעט ואינם חורגים מהתקן השנתי, ואילו בריכוזי סופות אבק, הם אף נמוכים מהתקן השנתי החדש. בריכוזי תחמוצות גופרית SOx לא נמדדו חריגות והריכוז אף קטן בשיעור ניכר מהתקן השנתי והשנתי, זאת בעוד שבשנות ה-80 נמדדו בעיר מידי שנה עשרות חריגות מהתקן. הגורמים לירידה משמעותית זו הם המעבר לשימוש בגז בתחנת הכוח רדינג החל בשנת 2006, מעבר של עסקים ותעשייה לשימוש בסולר ובגז במקום במזוט וחיוב תחנות הדלק לשווק סולר דל גופרית.

איכות מי ים

איכות מי הים אינה קבועה ומשתנה בהתאם לגורמים שונים.

בדיקות מיקרוביאליות של מי הים לאיתור מזהמים בחופי תל-אביב-יפו שנערכו בין השנים 2000-2005 הראו שמי הים בכל חופי הרחצה המוכרזים (שיש בהם תחנות הצלה) נקיים ע"פ הסטנדרט המומלץ של

משרד הבריאות. בעשור האחרון ישנה תנודתיות באיכות מי הים. כך, בשנת 2016, חלה ירידה באחוז החריגות מהתקן בהשוואה לשנתיים שקדמו לה בכל חופי הרחצה שנמדדו בתל-אביב-יפו, פרט לאחד.

ריאות ירוקות

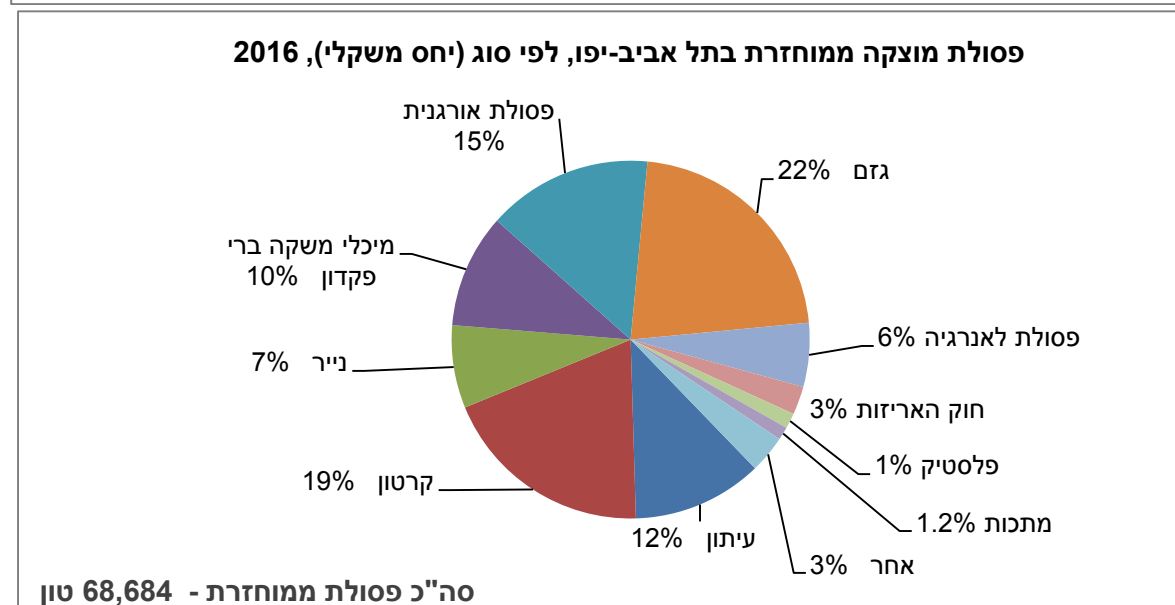
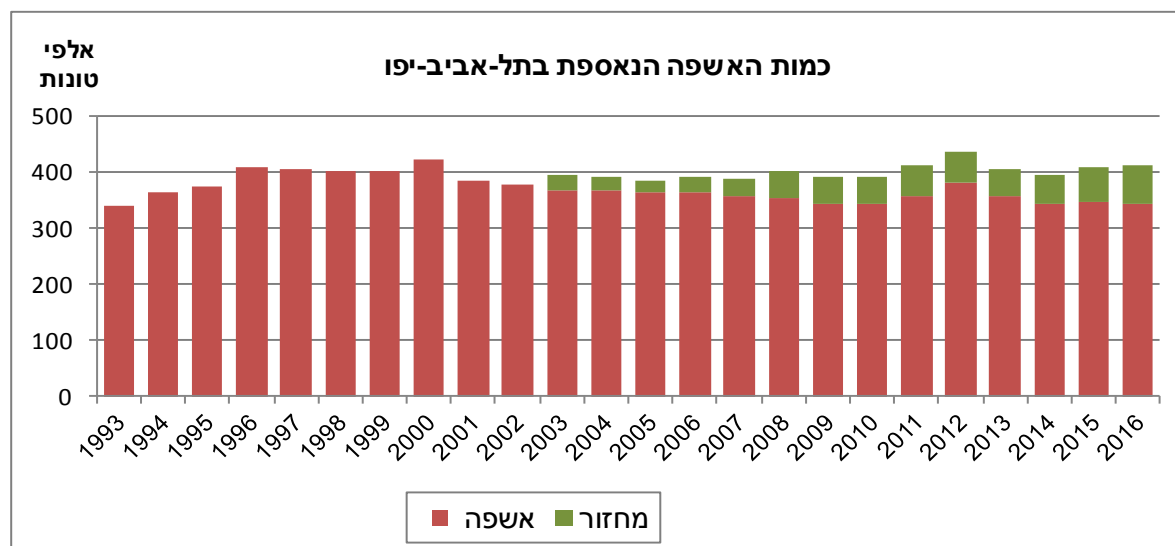
23% משטח העיר הוא שטח ירוק (פארקים, גינות וחורשות).

ב-2017 שטח ה"ריאות הירוקות" בעיר (הכולל פארקים, גנים, חורשות, פסי ירק, שטחי בור ועוד) הסתכם ב-11,779 דונם, שהם כ-23% משטח העיר. בעשור האחרון חלה עלייה משמעותית של 47% בשטח "הריאות הירוקות" בעיר. כמו כן, קיימות בעיר 73 גינות כלבים אשר תוכננו והוקמו ע"י האגף לשיפור פני העיר בשיתוף הוטרנר העירוני והתושבים, במקומות בהם קיים ריכוז גבוה של כלבים.

פסולת ומחזור

בשנת 2016, כמות הפסולת לאדם בתל אביב-יפו: 2.6 ק"ג ליום, והיא מהגבוהות בישראל. שיעור הפסולת למחזור בעיר - 17% מכלל הפסולת.

בשנת 2016 פונו כ-412 אלפי טון פסולת מתל-אביב-יפו. כ-17% מפסולת זו עברה למחזור. תל-אביב-יפו היא בין הרשויות המקומיות בהן כמות הפסולת לאדם היא הגבוהה ביותר בישראל. בשנת 2016, כמות הפסולת לתושב ליום בעיר הייתה 2.6 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.7 ק"ג לאדם ליום בישראל. לנתון זה מספר הסברים: בעיר מבקרים מדי יום רבבות אנשים, המגיעים אליה לצורכי עבודה, בילוי ומסחר וכן חיה בה אוכלוסיית עובדים זרים ומבקשי מקלט. אוכלוסיות אלו מייצרות פסולת, אולם אינן נכללות בחישוב הממוצע של פסולת לתושב.

כמו כן, קיים קשר בין המצב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית עיר לבין כמות הפסולת שהיא מייצרת, כך למשל כמות הפסולת לנפש באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 6 מהכמות הממוצעת לנפש בישראל (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

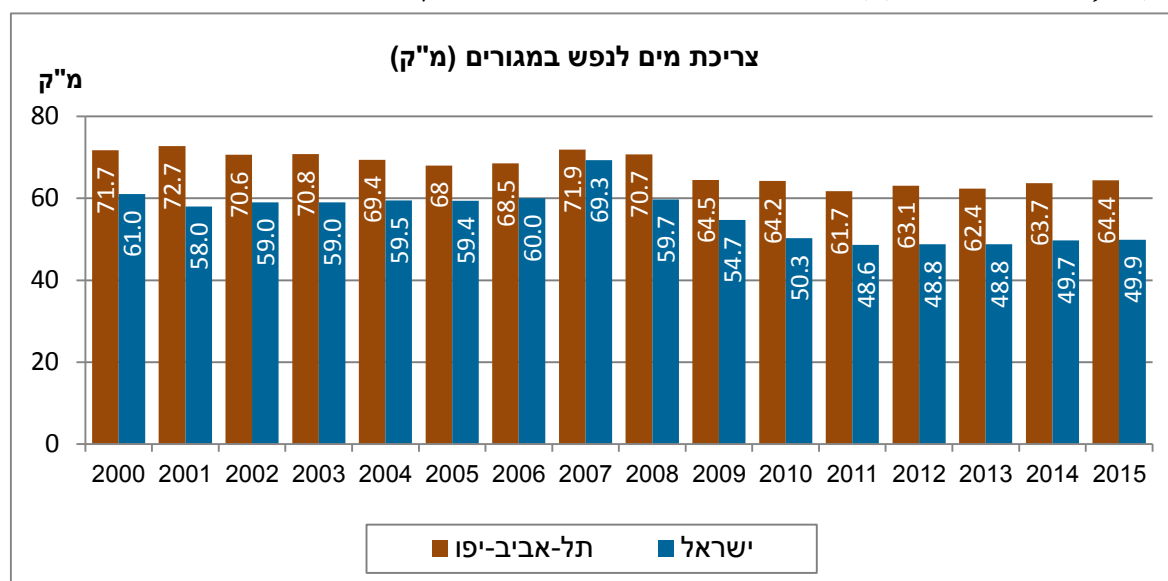
3. אנרגיה

מים

צריכת המים השנתית לתושב בתל-אביב-יפו יורדת לאורך השנים. עם זאת, בשנת 2016, צריכה זו עלתה במעט וכן היא גבוהה מזו שבכלל ישראל.

אספקה - כמות המים שסופקה לעיר בשנת 2016 הסתכמה בכ- 49.5 מיליון מ"ק, זאת בהשוואה לכ- 48.3 מיליון מ"ק בשנת 2000.

צריכה - כ- 66% מסה"כ צריכת המים בעיר ב-2015 נצרכה על-ידי התושבים, נתון זה מעט נמוך מהנתון בכלל ישראל (70%). הצריכה השנתית לתושב בתל-אביב-יפו נמצאת במגמת ירידה: בשנת 2000 הייתה 71.7 מ"ק ובשנת 2016 - 64.4 מ"ק. יחד עם זאת, צריכה זו גבוהה ב-29% מזו שבישראל (50.0 מ"ק). ישנן מספר סיבות לתופעה זו: בחישוב הצריכה השנתית הממוצעת, אין התייחסות לעשרות אלפי התושבים הזרים השוהים בעיר. צריכת המים שלהם נזקפת לצריכה של תושבי העיר ומגדילה את צריכת המים לתושב; כמו כן, קיים קשר בין **המצב הכלכלי-חברתי** של אוכלוסיית עיר לבין כמות המים שצורכים תושביה - צריכת המים באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 5-6 מהצריכה באשכול 1, ופי 3-4 מהממוצע הארצי (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

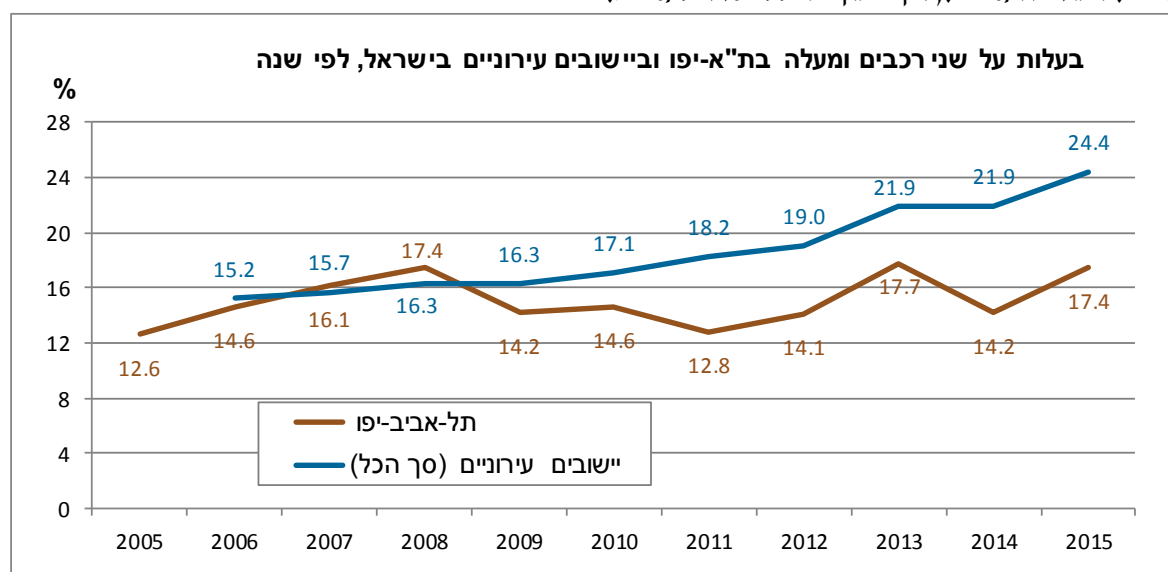

4. תנועה ותחבורה

רכבים

בתל-אביב-יפו אחוז משקי הבית שבבעלותם רכב נמוך בהשוואה לכלל ישראל.

בשנת 2015 ל-64% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הייתה מכונית אחת לפחות, שיעור זה גבוה מירושלים (55%) ומחיפה (61%), אך נמוך מכלל ישראל (70%).

בשנת 2015, אחוז משקי הבית שלהם שני רכבים ויותר היה 17%, שיעור גבוה מעט מירושלים (14%), ונמוך מחיפה (19%) ומכלל ישראל (24%). החל מ-2011 חלה מגמת עלייה באחוז משקי הבית בת"א-יפו שבבעלותם שני רכבים ויותר, מגמה שהחלה במקביל גם בכלל ישראל.

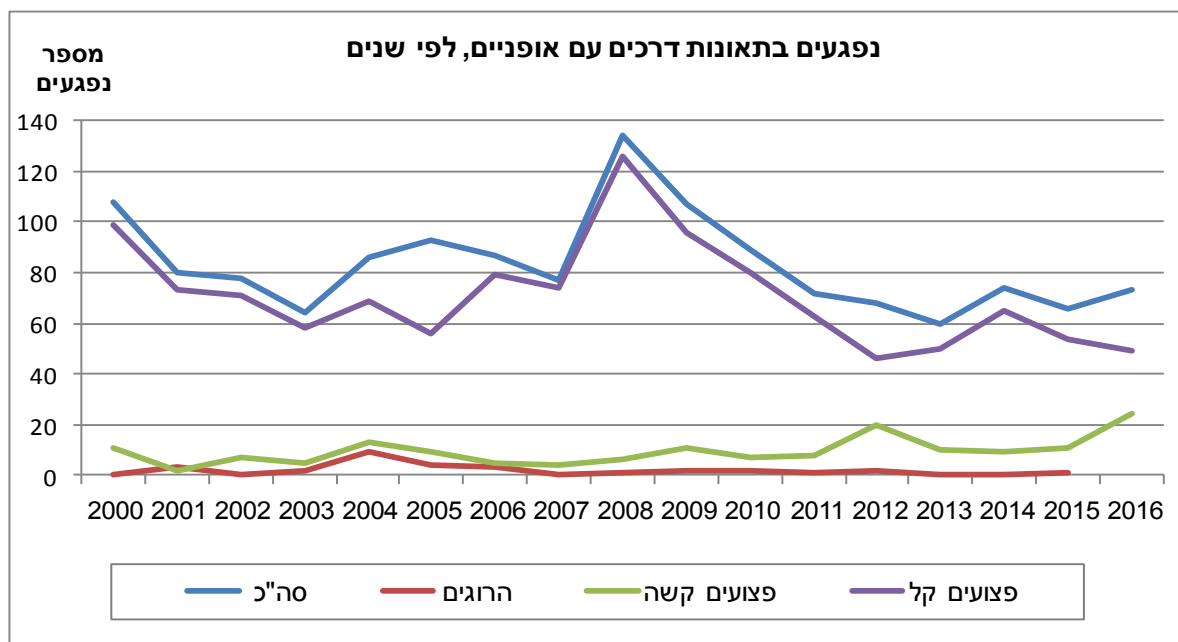
תחבורה מקיימת ושיתופית

בשנים האחרונות חל גידול ניכר במספר הרוכבים על אופניים לעבודה, זאת במקביל להרחבה מתמשכת של התשתיות, באמצעות סלילת שבילי אופניים והקמת תחנות להשכרת אופניים בעיר. מספר תאונות הדרכים בהן מעורבים אופניים נותר דומה לזה שנרשם בשנת 2015.

עיריית תל-אביב-יפו מעודדת את השימוש בתחבורה ציבורית ושיתופית, את הרכיבה על אופניים ואת ההליכה ברגל, כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים ולצורך הפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב. על מנת לקדם מדיניות זו, ננקטות פעולות שונות:

- במהלך 2017 החלה העירייה להפעיל את שירות אוטותל, מיזם שיתוף רכבים לנסיעות קצרות בעיר. מטרת השירות לצמצם את תנועת המכוניות הפרטיות בעיר, את בעיות החניה בעיר ואת זיהום האוויר וכן לאפשר חסכון בעלויות אחזקת רכב.
- החל בשנת 2000 נסללו בעיר כ-130 ק"מ של שבילי אופניים. בשנה החולפת נמחקו חלק מהשבילים הקיימים בשל בעיות בטיחות (למשל, שבילים משולבים לאופניים והולכי רגל) ומסלולים חדשים נסללו.
- השירות העירוני "תל אופן" להשכרת אופניים פועל משנת 2011. במהלך 2016 בוצעו במסגרת שירות זה כ-1,315,000 השכרות אופניים ב-187 תחנות עגינה ברחבי העיר. מספר ההשכרות היומי הממוצע עמד על כ-3,600.

בין השנים 2014-2016 חל גידול של כ-11% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה (מכ-28,500 רוכבים בשנת 2014 לכ-31,500 בשנת 2016). עליה זו מצטרפת לגידול ניכר של כ-45% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה, שחל בין השנים 2012-2014 (מתוך סקר "פיצול נסיעות" שנערך ע"י המרכז למחקר כלכלי חברתי בעיריית תל-אביב-יפו).

5. בנייה ירוקה

במסגרת אמנת פורום ה-15 להפחתת פליטות גזי חממה, התחייבה עיריית תל-אביב-יפו להפחתה של 20% מייצור גזי החממה עד לשנת 2020. תהליכי הבנייה והשימוש במבנים אחראים לייצור של כ-67% מפליטת גזי החממה בעיר. לפיכך, אישורה העירייה הוראות והנחיות מחייבות לתכנון ויישום בנייה ירוקה על-פי ת"י 5281 לבנייה בת קיימא העוסק בתחומים של חסכון באנרגיה, חסכון במים, בריאות הדייר במבנה ועוד. הוראות אלה מחייבות ומהוות תנאי לאישור רוב היתרי הבנייה בעיר - מבני מגורים מעל 4 קומות, מבני תעסוקה ומסחר מעל 500 מ"ר, משרדים, מבני חינוך ועוד.

החל בשנת 2011 ועד לשנת 2016 אושרו למעלה מ-300 היתרים לבנייה ירוקה. מספר זה כולל מעל 75 מבני ציבור בעיר שנבנו או נמצאים בהליכי תכנון מתקדמים. כמו כן, קיימות הנחיות מחייבות לבנייה

ירוקה בתכניות בניין עיר ותכניות פיתוח ועיצוב אדריכלי. עד סוף שנת 2016 אושרו בסך הכל מעל 1,300,000 מ"ר בנייה ירוקה.

תכנון סביבתי

ב-2016 הרשות לאיכות הסביבה המשיכה במעורבותה בליווי היבטים סביבתיים של פרויקטים רבים ברחבי העיר, המתוכננים או המתבצעים בעיר וקשורים לתכנון שכונות חדשות, תחבורה, מתחמי תעסוקה, מתחמי פינוי ובינוי וכד'.

ליווי זה כלל בדיקות תכניות בניין עיר, תשריטים, הוראות תכנית, תסקירים סביבתיים ומתן הנחיות והמלצות לצוותי התכנון והיועצים הסביבתיים. בשנה זו הושם דגש על תחנות הרכבת הקלה של הקו האדום, על בדיקת תסקירים ועל מתן הנחיות להרשאה לעבודות לילה בדגש על מניעת זיהום רעש ואוויר; נבדקו מסמכים סביבתיים של כ-145 בקשות להיתרי בניה בתחומים: קרינה, זיהום קרקע וזיהום אוויר.

6. חברה

חינוך סביבתי

הרשות לאיכות הסביבה בשיתוף עם מנהל החינוך מובילה תכניות לחינוך והסברה בקהילה. התכניות מתמקדות בבתי ספר (55) ובגני ילדים (250), העוסקים בחינוך סביבתי ובמובילות ירוקה. התכניות העירוניות כוללות שיגרה של חיסכון במשאבי מים ואנרגיה, הפרדת פסולת וייצור קומפוסט ועוסקות גם בנושא של טבע עירוני. כמו כן, מאמצים מוסדות החינוך אתרי טבע עירוני, משקמים אותם ולומדים על המגוון הביולוגי. נושאים נוספים בהם עוסקים בתי הספר וגני הילדים כוללים הסברה לאיסוף צואת כלבים וטיפול הגנים הציבוריים והחופים.

ברחבי העיר מתקיימות תכניות לחיזוק ולהעצמה של תושבים: פועלות 35 גינות קהילתיות המתוחזקות על ידי התושבים ומזמנות אותם לקחת חלק במפגשים קהילתיים סביב טיפוח הגינה; תכנית 'שכונה מקיימת' מתקיימת ב-7 שכונות בדרום העיר ובצפונה, ומעודדת תושבים לפעול לקידום פרויקטים בשכונה; נמשך תהליך הקומפוסטציה העירונית במסגרתו הוצבו כ-513 קומפוסטרים במוסדות ציבור, גנים ציבוריים ובבתי מגורים; העירייה מעודדת פעילות קהילתית בכ-20 אתרי טבע עירוני ומשקמת אותם לטובת הקהילה; הרשות לאיכות הסביבה מקדמת הסמכה של כ-30 מסעדות לקבלת תו עירוני ירוק המעודד התנהלות סביבתית (בנוסף ל-20 מסעדות הנושאות את התו).

תקציב העירייה

בין השנים 2000 ל-2016, חלה עלייה של כ-79% בהכנסות העירייה ועלייה של כ-77% בהוצאות העירייה. משנת 2003 ואילך, כל שנת תקציב הסתיימה בעודף תקציבי, זאת בניגוד לגירעון התקציבי שהיה בשנים שקדמו.

הצעת התקציב הכולל לשנת 2017 עמדה על סך של 5.77 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.72 מיליארד ש"ח הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2016 הסתכמו בכ-4.63 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-4.62 מיליארד ש"ח. המטרופוליניות של העיר מגדילה מצד אחד את הוצאות העירייה, אך מצד שני היא תורמת להגדלת הכנסותיה. העסקים הרבים שבה (שעם לקוחותיהם נמנים רבים שאינם תושבי העיר) משלמים ארנונה, שמהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה.

הכנסות

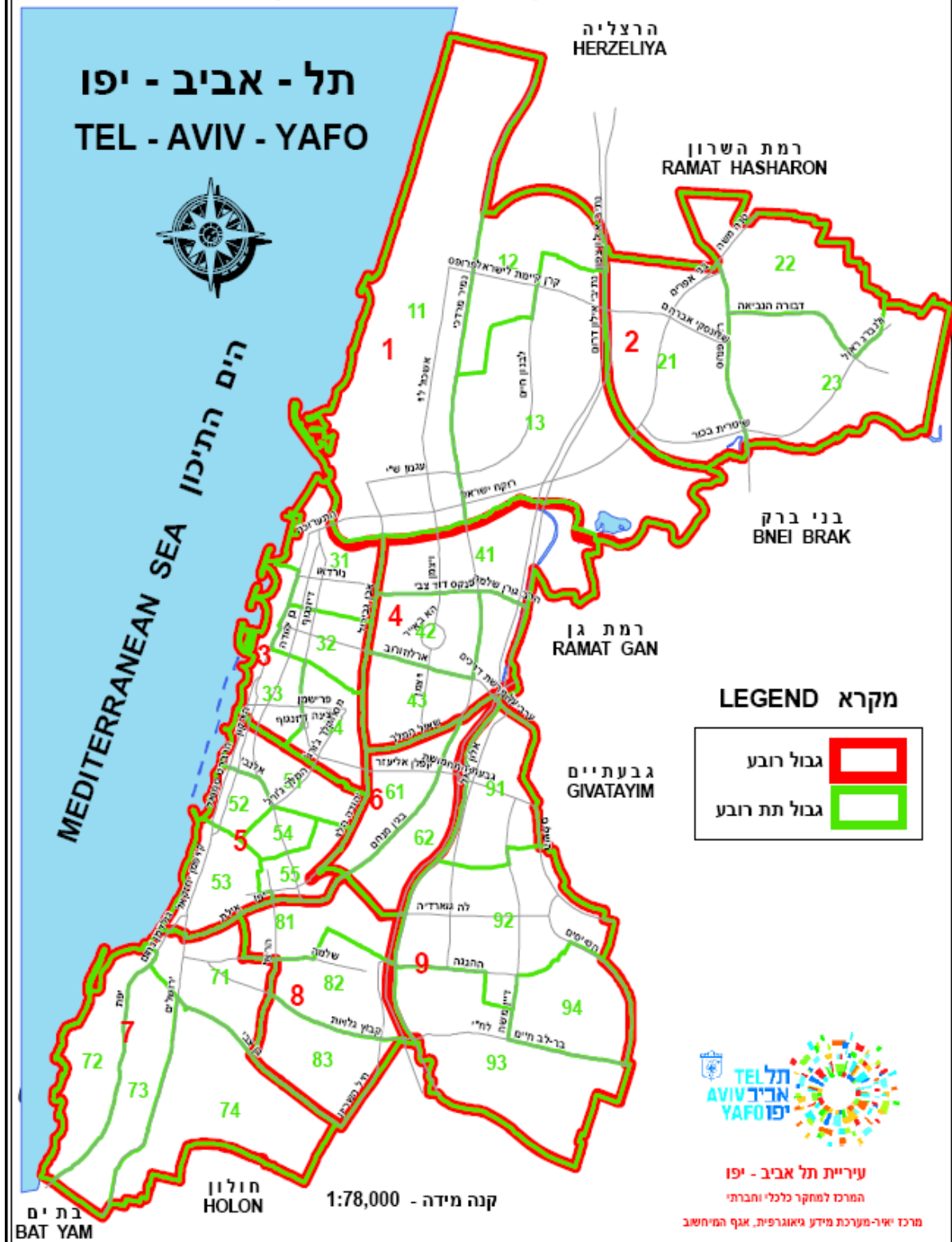
אחוזי ההכנסות העצמיות בתל-אביב-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד ב-2015 על 84.4%. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בתל-אביב-יפו גבוה בהשוואה לערים אחרות; בשנת 2015 חלקה של הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 66%, בירושלים 40%, בחיפה 50% וממוצע העיריות בישראל - 45%. יש לציין שהחלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נבע מארנונה שלא למגורים וב-2016 הן היוו 69% מהכנסות הארנונה הכללית. דהיינו, בשנת 2016, 47% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל הגיעו מהארנונה הכללית שלא למגורים.

הוצאות

38.6% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2016 - כ-1.79 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (חינוך, בריאות ורווחה) ו-31.8% מכלל הוצאות העירייה - כ-1.47 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (תברואה, פיקוח עירוני ובינוי ותשתית).

שנת 2016 הסתיימה בעודף של כ-7 מיליון ש"ח ומלבד זאת העירייה ייעדה עוד 10 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר לאורך השנים. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-382 מיליון ש"ח בסוף שנת 2015 ל-365 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016.

רבעים ותת רבעים QUARTERS AND SUB QUARTERS

מטרופולין תל-אביב
METROPOLITAN AREA OF TEL-AVIV

תל - אביב - יפו
TEL - AVIV - YAFO

קנה מידה - 1:500,000

הים התיכון
MEDITERRANEAN SEA

מקרא LEGEND

גלעין : ת"א-יפו CORE	
טבעת פנימית INNER RING	
טבעת תיכונה MIDDLE RING	
טבעת חיצונית OUTER RING	

